

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 15 november.

2 § Anmälan om kompletteringsval till konstitutionsutskottet och civilutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets riksdagsgrupp anmält Mats Einarsson som suppleant i konstitutionsutskottet och civilutskottet under Pernilla Zethraeus fortsatta ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 1 december 2007–15 februari 2008* till

suppleant i konstitutionsutskottet
Mats Einarsson (v)

suppleant i civilutskottet
Mats Einarsson (v)

3 § Meddelande om val

Tredje vice talmannen meddelade att val av justitieombudsman skulle äga rum *torsdagen den 22 november*.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:160

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:160 Konsekvenser av regeringens nya a-kasse-regler

av Sven-Erik Österberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 7 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 14 november 2007

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:174

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:174 Trygghetssystemen för företagare
av Per Bolund (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 november 2007

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2007/08:177

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:177 Vd-bonus i statliga företag
av Alf Eriksson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 november 2007

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:178 Biogas som transporteras i naturgasnätet
av Alf Eriksson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 november 2007

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Margareta Gårdmark Nylén

Tf. expeditionschef

5 § Anmälan om inkomna faktrapmemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktrapmemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2007/08:FPM23 Ny djurhälsopolitik inom EU *KOM(2007)539* till miljö- och jordbruksutskottet

2007/08:FPM24 Meddelande om revidering av den fleråriga budgetramen *KOM(2007)549* till finansutskottet

6 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om motionsrätt på redogörelse

Föredrogs och hänvisades

Framställning

2007/08:RRS16 till utrikesutskottet

Redogörelse

2007/08:RRS15 till socialförsäkringsutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna redogörelse.

7 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU1

Socialutskottets betänkande 2007/08:SoU6

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08: MJU5

8 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2007/08:FiU1
Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna (prop. 2007/08:1 delvis).

Anf. 1 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (m):

Fru talman! Den här debatten kommer att handla om betänkandet om budgetens ramar, det vill säga hur mycket pengar som ska gå till de olika utgiftsområdena i statsbudgeten för 2008. Med andra ord: Så här ska staten använda våra pengar nästa år.

Regeringen fortsätter sin politik vars övergripande mål är att minska utanförskapet och öka sysselsättningen. I debatten kommer ni också att kunna höra att oppositionen har andra förslag till lösningar än alliansen presenterar. Det handlar såväl om att kunna få arbete, om att kunna anställa och om att bedriva företag som om att få hjälp och stöd av samhället när förmågan brister och så vidare.

Ni kommer i debatten att få höra argument för och mot olika partiers förslag som de finner mycket användbara eller inte användbara.

Fru talman! I nuläget befinner sig Sverige i en högkonjunktur. Tillväxten fortsätter, men vi kan se en viss avmattning i ekonomin enligt olika prognosinstitut. Prognosen pekar på att konjunkturen håller i sig ett par år framåt även om den sakta trappas av. Politikens uppgift blir att i detta läge planera i budgeten för att den lågkonjunktur som följer efter en högkonjunktur blir så lite kännbar som möjligt. Därför är det oerhört viktigt att i tider med ett högt resursutnyttjande inte överhettas ekonomin.

Det handlar om att se till att man på ett bra sätt hanterar de goda åren för att så bra som möjligt klara av att förebygga för svängningar till sämre år. Med andra ord måste man under år av överflöd spara för att mildra effekterna av nedgången i ekonomin framöver. Här kommer ni att höra oppositionens förslag mot alliansens.

Det går alltså inte att förbruka de resurser som finns i dag utan att planera för framtiden. Därför måste partierna inte bara planera för ett år i sina budgetar utan även fundera på hur de ska klara sin ekonomi långsiktigt.

Fru talman! Alliansen har här ett förslag som står mot tre olika förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Nu börjar den spännande debatten.

Anf. 2 PÄR NUDER (s):

Fru talman! Jag vill börja med att vända mig direkt till de många pensionärer som jag tror tittar på denna debatt på tv. I förra veckan beslutade riksdagen att avslå ett förslag från oss socialdemokrater om att införa ett skattefritt pensionstillägg i år på 2 000 kronor. Vi lade fram det förslaget i stället för förslaget att avskaffa förmögenhetsskatten. Vi tyckte att det var viktigare i nuvarande konjunkturläge när väldigt många grupper får det bättre att även pensionärerna får del av framgångarna. Men det avslog den borgerliga riksdagsmajoriteten.

I dag finns det ett nytt förslag på riksdagens bord, återigen från oss socialdemokrater, som riktar sig till er pensionärer som behöver en köpkraftsförstärkning. Utöver att pensionerna räknas upp med tillväxten, vil-

ket vi alla kan glädjas åt, vill vi socialdemokrater förstärka pensionärernas köpkraft med i genomsnitt 2 000 kronor nästa år genom ett höjt grundavdrag. Dessvärre kommer den borgerliga riksdagsmajoriteten att avslå även detta förslag. I stället kommer man att besluta om att de som äger lyxvillor kommer att få 20 000, 30 000, 40 000, ja, kanske 50 000 kronor i sänkt skatt nästa år. Återigen är det miljonärerna framför pensionärerna. Så ser valet ut från den borgerliga riksdagsmajoriteten.

Så här är det på punkt efter punkt med den borgerliga politiken. De som verkligen behöver förbättringar får i stället försämringar. De sjuka får bära ytterligare en besparing på 2,4 miljarder kronor genom sänkt ersättning i sjukpenningen. De föräldralediga får betala 500 miljoner kronor genom sänkt sjukpenninggrundande inkomst i föräldraförsäkringen. De arbetslösa tvingas till två nya karensdagar – en besparing på 110 miljoner kronor. De deltidsarbetslösa ska spara 4 100 miljoner kronor åt staten.

Man skulle kunna tro att Sverige befinner sig i en djup ekonomisk kris med stora underskott när man hör denna besparingslista. Men så är det ju inte. Tillväxten är hög, sysselsättningen ökar och överskotten, inte underskotten, är rekordstora. Ändå tycker den borgerliga regeringen att några måste spara, inte höginkomsttagarna, inte de som har stora förmögenheter och inte de som har jobb utan just de som har motsatsen. Det är de som redan har det allra svårast som ska spara ännu mycket mer, och detta mitt under en högkonjunktur.

Fru talman! För en gångs skull höll jag med moderatledaren Fredrik Reinfeldt när han i måndags i Aktuellt på tv skulle försöka förklara Moderaternas tillbakagång i opinionen under det senaste året. Han sade: Det har varit en lite för brutal förändringsagenda.

Visst är det så. De goda tiderna används till att försämrade för dem som redan har det allra sämst och förbättra för dem som har det allra bäst.

Det är i dag, på eftermiddagen kl. 16.00, som riksdagens borgerliga majoritet kommer att besluta om den politik som moderatledaren kallar för brutal. Hur är det där nere i bänkarna? Hur känns det att vara transportkompani åt en regering vars statsminister tycker att hans egen politik är brutal?

Framför allt är det fördelningspolitiken som är så orättvis. De tre rikaste tiondelarna av befolkningen får nästan 70 procent av alla de inkomstförstärkningar som den borgerliga riksdagsmajoriteten snart kommer att besluta om, medan de fyra tiondelar av befolkningen som har de lägsta inkomsterna får försämrade villkor eller oförändrade villkor.

Det är, fru talman, dags att skicka signalen till dem som äger lyxvillorna i Djursholm, Askim och Vellinge att lägga champagnen på kylning därför att på nyårsnatten kommer skatteåterbäringen att regna över de hushållen. Då avskaffas förmögenhetsskatten. Då reduceras fastighets-skatten mest för dem som har de allra största och mest lyxiga villorna. Då sänks inkomstskatten mest för dem som redan har mest.

Det är just det här, det orättvisa i regeringens politik, som gör att väljare nu överger regeringspartierna i allmänhet och Moderaterna i synnerhet. Moderaternas kräftgång kan inte förklaras av det avgifts- och skattefusk som vi har sett exempel på eller av amatörismen i regeringsarbetet, utan det är politiken som är förklaringen till att människor nu lämnar Moderaterna.

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Arbetslöse Ola Persson som röstade på Moderaterna i förra valet intervjuades i Aktuellt samma dag som moderatledaren talade om det brutala i sin politik. Ola gladdes åt det nya jobbet – visst gjorde han det – men sedan sade han: Att det ska ske på bekostnad av de svagare grupperna i samhället tycker jag är rent ut sagt för bedrövligt. Därefter berättade han att han lämnar Moderaterna.

Så här resonerar allt fler, och de vänder sig till oss socialdemokrater.

Vårt alternativ ser ut så här: Vi föreslår att 20 000 personer som har varit arbetslösa en längre tid får möjlighet att utbilda sig till ett nytt yrke där det råder arbetskraftsbrist. Så slår vi två flugor i en smäll; långtidsarbetslösa får jobb och företag får utbildad arbetskraft. Vi öppnar flaskhalsar som riskerar att leda till inflation. Regeringen däremot drar ned på den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen.

Vi vill möta framtiden och globaliseringen med satsningar på utbildning och forskning – 4 500 fler högskoleplatser, 2 miljarder kronor mer till forskning och 600 miljoner kronor till vuxenutbildningen. Regeringen däremot drar ned på antalet högskoleplatser med 3 000. I ett läge där 19-åringarna strömmar ut från gymnasierna och knackar på högskolans dörr drar regeringen ned på antalet högskoleplatser.

Vi vill att Sverige ska ta täten i klimatfrågan – inte komma efter andra länder utan, som sagt, ta täten. Det handlar om ett forsknings- och investeringsprogram på totalt 2 miljarder kronor, klimatinvesteringar i kommunerna samt stöd till hushåll som slutar värma upp sina hus med olja eller som konverterar sina bilar så att de kan köras på annat än vanlig bensin. Regeringen däremot tycker att Sverige inte längre ska gå i täten internationellt.

Vi vill rusta upp Sverige genom bättre kommunikationer. I vår budget lånefinansieras två mycket viktiga infrastrukturprojekt, nämligen Norra länken i Stockholm och Ostlänken i Mellansverige. Det innebär att andra projekt kan realiserats tidigare. Regeringen däremot saknar visioner och konkreta åtgärder i sin infrastrukturpolitik.

Vi vill satsa på välfärden. Bristerna i vården av de psykiskt sjuka måste åtgärdas. Vi föreslår en nationell handlingsplan och 1,4 miljarder kronor mer till psykiatri. Regeringen däremot anslår sammanlagt 25 miljarder kronor mindre till välfärd och till bättre villkor för pensionärer än vi socialdemokrater anslår för åren 2008–2010.

Vi vill satsa på barnen och ungdomarna. Alla ska ha rätt till kunskap och trygghet, inte bara de med välutbildade eller rika föräldrar. Därför föreslår vi breda satsningar på allt från läxläsning i skolan och satsningar på åtgärder mot ungdomars missbruk till kultursatsningar när det gäller barn och unga. Regeringen däremot låter ungdomar få ännu sämre akassa.

För oss socialdemokrater är de här satsningarna viktigare än stora skattesänkningar. Därför ryms de inom kravet på starka offentliga finanser.

Fru talman! Jag sade att det går bra för Sverige. Det har vi all anledning att glädjas åt. Men det gäller att försöka se runt hörnet, för omslaget kan komma snabbt. Det visar inte minst den senaste tidens utveckling.

Den internationella finansiella oron kryper allt närmare Sverige både i finansiella och i reala termer. Starka tecken tyder på att den amerikanska ekonomin bromsar upp. Det tillsammans med dollarfallet påver-

kar det så exportberoende Sverige. Euroområdet har samtidigt passerat tillväxttoppen.

Vi ser redan nu hur nödvändiga investeringar i näringslivet skjuts på framtiden. Enligt Riksbanken kommer investeringarna att falla från 9,3 procent i år till 2,5 procent år 2009. Hur produktiviteten med den nedgång som nu sker ska kunna öka under åren framöver samtidigt som investeringarna faller så kraftigt har Riksbanken inte lyckats förklara. Risker finns att det inhemska kostnadstrycket är större än vad många tror.

Högre räntor, stramare kreditprövning till följd av den internationella oron, lägre investeringar, fler flaskhalsar, ökad inflation och högre räntor – den onda spiralen är inte omöjlig.

De bistrare tiderna noterar också hushållen. Sedan budgetpropositionen presenterades den 20 september har börsen fallit med över 10 procent. Räntan har höjts och bolånen har blivit dyrare. Samtidigt har det blivit betydligt dyrare att vara arbetslös. Och mycket riktigt: Hushållen signalerar en ökad pessimism inför framtiden.

När lågkonjunkturen väl slår till kommer den moderatledda regeringens politik att på allvar slå igenom. Hundratusentals människor har tvingats lämna a-kassan därför att de inte har råd med de höga avgifterna. Det är då som de kommer att få betala priset för skattesänkningarna i form av ökad otrygghet.

Fru talman! Mot den här bakgrunden behöver Sverige en ny ekonomisk politik – en rättvis, ansvarsfull och modern politik. Sverige behöver inte den orättvisa, omoderna och oansvariga politik som regeringen står för och som skärper motsättningarna i vårt land.

Sverige behöver inte, med Fredrik Reinfeldts eget ordval, hans brutala politik! Jag ber därför att få yrka bifall till Socialdemokraternas reservationer i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 3 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! I morse när jag gick hit kunde jag konstatera att det var grått, ruggigt och kallt – ett riktigt depparväder, ungefär som regeringens budgetförslag. Jag kan säga att min klädsel här i dag också gestaltar denna politik – svart närmast kroppen men med förhoppningar om lite ljusare tider längre fram, efter valet 2010, när det kanske kan bli en ny politik och ett nytt Sverige.

Med anledning av detta skulle jag vilja ställa några frågor till Socialdemokraternas Pär Nuder. Vi är överens om mycket i politiken i Sverige i dag. Vi har många gemensamma mål.

Vi anser att det är en brutal och orättvis politik som regeringen för. Vi vill bland annat satsa på forskning och utveckling, på småföretag och på vuxenutbildning, och vi vill återställa när det gäller de försämringar som regeringen gör.

Men i budgetmotionen har ni socialdemokrater nu bifallit regeringens förslag om privatiseringen av trafikförsäkringen och dess sjukvårdskostnader. Ni har också bifallit att man inte längre ska få göra avdrag för fackföreningsavgiften men att arbetsgivarna ska ha kvar sin avdragsrätt. Ni gör stora neddragningar på statsbidragen till kommunerna, och ni har

Prot. 2007/08:28

21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

gått med på ca 30 miljarder i skattesänkningar – pengar som skulle kunna behövas i välfärden framöver.

Min fråga till er är: Är detta den ekonomiska politik som ni kommer att föra, eller är det här tillfällig politik fram till dess att era rådslag är klara?

Ekonomisk politik, fru talman, handlar om vilket samhälle vi vill ha. Det handlar om oss människor, om dig och mig och våra ekosystem. Det handlar om vilkas problem som sätts i centrum och ska lösas. Det handlar om makt och frihet.

Vi i Vänsterpartiet menar att människor är ömtåliga och behöver varandra, att människor vill vara rädda om varandra och ta ansvar för varandra. Vi politiker har ett ansvar att skapa förutsättningar för att göra det möjligt och göra det enklare. Vi vill bygga ett samhälle på sammanhållning och gemenskap där du kan få frihet och makt i din vardag utan att behöva klampa på någon annan.

För att den ekonomiska politiken ska kunna vara ansvarsfull måste den bidra till fortsatta framtidsinvesteringar och inrikta dem på att höja den allmänna välfärdsnivån i samhället. Men regeringen väljer i stället ökade klyftor och nedmontering av den svenska modellen. Vi skulle kunna kalla den för den blå modellen, en oansvarsfull politik som hämtar sin inspiration från den historiska tid då fackföreningarnas agitatorer jämfördes med brottslingar och då varje överbetalt hushåll med självaktning hade en underbetald hushållerska.

I finansutskottets betänkande kan man läsa en del av den här samhällsfrånvända politiken, den blå modellen. Så här skriver de borgerliga: En kortsiktig ökning av en med internationella mått mätt mycket jämn inkomstfördelning är fullt acceptabel när den sätts in i sitt sammanhang.

Detta sammanhang ska jag försöka redogöra för. Jag kan tänka mig att vissa av er kommer att förstå det här mycket bättre än utskottsmajoriteten. 10 procent av befolkningen, färre än 200 000 personer, äger 98 procent av de börsnoterade aktierna. 10 procent av hushållen äger 71 procent av den samlade nettoförmögenheten, och 10 procent får 90 procent av aktieutdelningarna. Nästa års aktieutdelningar motsvarar ungefär 20 000 kronor per svensk. Jag säger detta för att man ska förstå vilka belopp det handlar om.

Till det kommer bonussystem som är värderade till ungefär 100 miljarder i företagen. SCB bekräftar att inkomstskillnaderna i Sverige aldrig har varit större än i dag. Men regeringen och utskottsmajoriteten anser att detta är fullt acceptabelt, att det till och med är nödvändigt att skillnaderna ökar eftersom de redan rika måste få känna att de är både betydelsefulla och ansvarstagande. Får de mer ramlar det ned några smulor även till de övriga, verkar de resonera. 70 procent av skattesänkningarna går till den rikaste tredjedelen.

Det är ganska uppenbart att det handlar om falsk matematik, som Peps Persson sjunger. Ska det vara så svårt att fatta att det är falsk matematik som gör den fattige så fattig och den rike så förbannat rik? Men festen fortsätter för dem som sitter på kapitalet, med farsartade försäljningar av samhällets gemensamma egendomar och med siktet inställt på att sticka så många hål på skattesystemet att de moderata skattefuskarna aldrig ska behöva oroa sig för att bli tagna på bar gärning igen.

Regeringen förbereder några fina munsbitar till kapitalet men passar också på att göda patriarkatet. I skattesänkning efter skattesänkning får män mer än kvinnor, och i neddragning efter neddragning får kvinnor betala mer än män. När Reinfeldt i regeringsförklaringen sade att regeringens politik inte skulle ha någon blind fläck måste han ha glömt just de här neddragningarna i sjukförsäkringen eller inskränkningen i deltidsstämplingen. Det är inte en blind fläck – det har han rätt i – utan ett stort svart hål.

I budgetpropositionen kan vi läsa att det går mest sjukpenning till kvinnor och att det har skett en stor ökning av antalet kvinnor med sjuk- och aktivitetsersättning. Regeringen är alltså fullt medveten om vad de gör när de bestraffar de av oss kvinnor som får dra de värsta nitlotterna på den könsuppdelade arbetsmarknaden. Hade de menat allvar med att göra något åt sjukskrivningarna hade de tagit i med hårdhandskarna mot till exempel de monotona arbetsuppgifter som präglar många LO-kvinnors jobb. Hade de menat allvar med att göra upp med hindren för de ofrivilligt deltidsarbetande hade de inte stoppat lagen om rätten till deltid. Hade de tagit rehabiliteringsfrågan på allvar hade de satsat nya resurser i stället för att ta dem från sjukförsäkringen.

Men det stannar inte där. Ska man göra det ska man göra det rejält, säger den borgerliga regeringen. Man skriver så här i betänkandet om jämställdhet i vardagen: Med möjlighet till avlastning i hemmet genom hushållstjänster, vårdnadsbidrag och senare även barnomsorgspeng kan kvinnors obetalda dubbelarbete minska, vilket är bra för både kvinnors karriärmöjligheter och familjernas olika behov. I sådana här stunder önskar man att det bara vore en blind fläck.

Kan någon av er förklara för mig hur det ska bli mer jämställt av att lågavlönade kvinnor går hem till högavlönade män och städar eller att män får större skattesänkningar än kvinnor eller att ersättningsnivåerna i socialförsäkringssystemen sänks?

Ja, jag önskar att ni kunde ha klivit upp ur det där svarta hålet tillbaka till verkligheten. Att hemmafrupartiet Kristdemokraterna trivs bra i det feministiska mörkret är väl känt, och att Moderaterna inte vill kännas vid mäns ekonomisk-politiska makt är inget nytt. Men att Folkpartiet så kvickt hoppar ned i hålet förvånar däremot. Nog har de alltid förespråkade skattesänkningar som omfördelas från kvinnor till män, men det har också funnits ett ärligt motstånd mot till exempel hemmafrubidrag eller försämringar i socialförsäkringen. Men där är det helt tyst nu. Vi får nog konstatera att Folkpartiet inte längre har några jämställdhetsambitioner i den ekonomiska politiken och kramar varmt Kristdemokraterna i det feministiska mörkret.

Fru talman! Det är inte 70 miljarder skattesänkningar Sverige behöver. Det är satsningar på fler jobb i välfärden. Vänsterpartiet bygger för framtiden när vi föreslår folknära jobb i vård, skola och omsorg i stället för ökad lyxkonsumtion. I betänkandet kallas vi för populister eller att vi står för ekonomiskt moras. För nästa år föreslår vi att vi ska anställa 40 000 fler i välfärden. Det kostar lika mycket som avskaffandet av förmögenhetsskatten.

Vi gör våra val i politiken, och för oss är valet enkelt. Det står mellan avskaffande av förmögenhetsskatt och anställda välfärdsarbetare, överklassnära tjänster och folknära jobb. Det står mellan att investera i landet

och att ge bort statens pengar till sponsorer. Det är samma pengar, men vi väljer att använda dem olika. Kalla oss gärna för populister om det känns bättre för er. Men förklara sedan hur man ska höja kvaliteten i vården, i äldreomsorgen och i skolorna, allt det ni pratar om, utan att anställa fler. Ni håller presskonferenser om era käcka små reformer, designade som av en PR-byrå, medan den andra handen i ett svep drar undan sisådär 6 miljarder kronor från kommunerna.

När det är lågkonjunktur vill ni dra pengar från kommunerna för att vi måste spara. När det är högkonjunktur drar ni bort pengar från kommunerna för att det finns pengar att ta av. Är det någon gång då de borgerliga tycker att vi ska ha fler anställda, utom i valrörelsen så klart? Jag undrar vilka som är populister.

Populism har tydligen också satsat på de pensionärer som har lägst inkomster. Vi säger att det är absolut nödvändigt och ansvarsfullt. Vi är dessutom det enda parti i dag som är berett att anställa fler i äldreomsorgen för att våra nära och kära, farmor och morfar, har rätt till ett värdigt liv. Vi går så långt att vi tycker att alla ska ha rätt att känna sig säkra på att man på äldre dagar kommer att klara sig ekonomiskt. Därför satsar vi pengar på att lappa och laga i ert pensionssystem i väntan på ett tillfälle att riva upp det.

Kvinnor över 85 år har en genomsnittlig disponibel inkomst på ungefär 114 000. 15 procent av gruppen har en låg ekonomisk standard enligt budgetpropositionen. Jag tycker i och för sig att 114 000 kronor är en låg ekonomisk standard, och jag förstår varför många äldre avstår från såväl tandvård, läkarbesök, glasögon och uttag av mediciner. De har inget annat val.

Knappt 800 000 personer har garantipension. 80 procent av dessa är kvinnor. Vänsterpartiet vill höja dessa garantipensioner med 300 kronor i månaden nästa år för att vara 500 kronor år 2010. Många av pensionärerna känner sig rätt svikna när deras pensioner sänktes under saneringen av statsfinanserna i början av 90-talet. Genom att man gör en uppräknings tilläggspensionen på 6 procent får de också en viss kompensation. Även hyran är en stor utgift för många pensionärer med låg inkomst. Därför vill vi höja bostadstillägget.

Om vi är populister eller bidrar till ekonomiskt moras när vi föreslår att skolan ska få mer resurser, när vi tycker att det är fel att det är en skolkurator på 1 000 elever, att det går en fritidspedagog på 19 fritidsbarn för att förskolegrupperna är för stora, ja, det får ni försöka förklara. Vi anser inte heller att kvinnor ska behöva avstå inkomster, som de gör i dag, för att samhället ska få en välfärd som man behöver och nyttjar. Därför har vi en satsning på kvinnors löner. Det är vår modell, en röd modell.

Vi menar också att vi måste investera i framtidens infrastruktur, bygga bort tågförseningar och bygga nya järnvägsspår så att fler kan åka tåg och godstransporterna kraftigt kan öka. Jag som alla andra – kommuner, landsting, hushåll och företag – är för en investeringsbudget i staten där samhällsnyttan och hela samhällsekonomin står i fokus. Om våra förfäder hade resonerat som ni hade vi inte haft en järnväg i dag.

Om vi ska bygga för framtiden måste miljöhoten tas på allvar. Därför måste vi satsa på kollektivtrafik, på den biologiska mångfalden och på energieffektivisering, för just energieffektiviseringar är avgörande för vår

framtid. Ett miljö- och klimatbestånd behövs, och 1 procent av bnp behövs avsättas för klimatåtgärder.

Fru talman! Ekonomiskt moras, har de mage att kalla vår politik som är fullt ut finansierad med stora överskott när de själva föreslår skattesänkningar på 77,8 miljarder.

För att ni ska förstå vilka summor det handlar om ska jag jämföra. Det här är statens utgifter för kostnader för sjukvård, social handikappomsorg, miljö- och naturvård, regional utveckling, näringsliv, bostadsbidrag, samhällsplanering, bostadsbyggande och försörjning och hela kulturbudgeten. Så mycket har man sänkt skatterna. Ekonomiskt moras, var det så ni sade?

Nej, låt oss bygga vår framtid där alla har rätt till ett arbete och där vi är rädda om varandra, ett samhälle där vi inser att människor är ömtåliga och därför tar ansvar för varandra, där vi är lika mycket värda oavsett plånbok, etnicitet, om man är född till tjej eller kille, om man är ung eller äldre, hetero eller homo – ett samhälle som inser betydelsen av friska ekosystem så att vi kan bygga ett samhälle för morgondagen. Det, fru talman, är en ekonomisk politik värd namnet.

Jag yrkar bifall till våra reservationer under punkterna 1, 2, 3 och 4.

I detta anförande instämde Marianne Berg (v).

Anf. 4 MIKAELA VALTERSSON (mp):

Fru talman! Vi måste hjälpas åt. Världen står på randen till en katastrof. Klimatförändringarna påverkar oss alla, och endast globala åtgärder kommer att hjälpa.

Orden är från FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moons kommentar häromdagen till IPCC:s fjärde sammanfattande rapport. Där lägger han huvudansvaret på i-länderna, och det är mycket starka ord som används.

Klimatomställningen utgör i dag den största utmaning som samhället står inför. Effekterna av fortsatta utsläpp av klimatgaser på dagens nivå kommer att få katastrofala följder.

Effekterna av ett förändrat klimat är dessvärre redan synliga och redan skrämmande. I den senaste sammanfattande rapporten från FN:s klimatpanel IPCC slås fast att människan bär huvudansvaret för temperaturökningen. Rapporten visar att temperaturen kommer att stiga med mellan 1,1 och 4 grader det här seklet, men stegringen kan nå så högt som 6,4 grader.

Allvaret i klimathotet beskrivs klart och tydligt i klimatpanelens rapport. Förändringarna – torka, värmeböljor, missväxt, smältande glaciärer, brist på färskvatten och översvämningar – är priset för industriländernas välfärd och ekonomiska utveckling.

Just nu växer utsläppen av koldioxid. Till 2050 bör de enligt IPCC vara hälften mot i dag för att klimatförändringarna ska vara hanterbara. För att nå 80 procent lägre utsläpp i jämn takt till 2050 i Sverige måste kraftfulla åtgärder vidtas nu. Det finns ingen tid att vänta längre.

IPCC visar nu än tydligare på risken för arters utdöende vid olika nivåer av temperaturhöjning. I det läget väljer Sveriges regering att dra ned på anslagen till biologisk mångfald.

Under hösten 2006 tog klimatdebatten fart ordentligt och har sedan fortsatt under hela 2007. Ett stort skifte har skett i människors syn på

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

miljö och klimatfrågor. Höjda koldioxidskatter och investeringar i förnybar energi ses numera som en självklarhet.

För att klara att minska koldioxidutsläppen till den nivå som krävs behövs stora satsningar på investeringar för att underlätta ny teknik som kan komma in på marknaden och som kan fungera som stöd för att göra det lättare för människor att leva klimatvänligt i vardagen.

Fru talman! Vi satsar därför från Miljöpartiet 25 miljarder under den här mandatperioden på ett klimatinvesteringspaket. Vi behöver snarast ställa om Sverige till ett klimathållbart samhälle.

Våra bostäder står för ca 40 procent av landets totala energiförbrukning. Stora förbättringar har redan skett när det gäller övergången från olja till förnybara bränslen vid uppvärmning av småhus och villor. Nu vill vi gå vidare med satsningar för att underlätta för ett energisnålare och klimatvänligare boende.

Många flerbostadshus i miljonprogramsområdena är i stort behov av upprustning. Den här upprustningen behövs för att göra områdena vackrare och socialt bättre men också för att effektivisera användningen av el, värme och varmvatten i bebyggelsen.

Vi vill satsa väsentligt mer på solenergi än regeringen är beredd att göra. Vårt mål i Miljöpartiet är att få fram 4 terawattimmar solvärme till 2020. Det är viktigt att ha en långsiktighet i energistöden för att ge företagen stabila villkor. Vi vill därför till skillnad från regeringen ha en fortsatt satsning på 50 miljoner per år till solcellsanläggningar i Sverige. Vi vill också satsa 500 miljoner per år i pilotanläggningar för förnybar energiteknik.

Var finns regeringens ambition på investeringssidan för att ställa om samhället, Anders Borg? Det är positivt att man börjar förstå att det krävs ekonomiska styrmedel i form av miljöskatter, men om man gör det dyrare för hushåll och företag att öka på klimatproblemen och göra dåliga val måste man samtidigt också ge människor alternativ när de väljer ett mer hållbart sätt att leva.

De största klimatproblemen i dag finns på trafikområdet. Inriktningen i regeringens budgetproposition är tydlig. Man vill öka investeringarna i vägar med över 2 miljarder medan investeringarna i järnvägar fryses.

Vi föreslår i stället sammantaget under budgetperioden att statens anslag till drift, underhåll och infrastruktur för järnvägar, kollektivtrafik samt gång- och cykelbanor ökas med 17 miljarder i förhållande till regeringens förslag.

Biogas är ett utmärkt fordonsbränsle som utöver minskade koldioxidutsläpp från trafiken också minskar utsläppen av hälsofarliga och övergödande avgaser radikalt. Om Sverige går i spetsen för biogas finns goda möjligheter att utveckla en framgångsrik exportindustri. Potentialen för biogas i Sverige är mycket god.

Gasföreningen anger att mer än 50 gånger så mycket biogas till fordon som i dag eller ca 14 terawattimmar per år skulle kunna produceras i Sverige på tio års sikt. Men för att en sådan positiv utveckling för miljön och för Sveriges ekonomi ska komma till stånd behöver ett nationellt biogasprogram skapas. Då behöver bidraget till klimatinvesteringar, det så kallade Klimp, dubblas i stället för att tas bort, och de nytillskjutna pengarna bör föras till utbyggnad av biogasanläggningar.

Fru talman! Det enskilt viktigaste styrmedlet på klimatområdet är dock koldioxidskatten. För att klara att minska utsläppen av växthusgaser behöver skatten höjas. Miljöpartiet föreslår att koldioxidskatten höjs med 30 öre per kilo 2008 och ytterligare 30 öre 2009, vilket innebär att bensinpriset höjs med ungefär 1 krona respektive år.

Regeringen har inte föreslagit tillräckliga åtgärder för att minska ökningen av lastbilstrafiken eller för att föra över gods till järnväg och sjöfart. I stället skickas signaler om behovet av kraftigt utbyggd infrastruktur för lastbilar, till exempel genom Förbifart Stockholm, och minskningar i utbyggnaden av järnvägen i stället. I enlighet med vad som har föreslagits av flera tidigare utredningar vill vi i stället införa en avståndsbaserad kilometerskatt från 2010.

Regeringspartierna har, lite yrvakna, väckts av det nya stora engagemanget i klimatfrågor. De första stapplande stegen till en borgerlig klimatpolitik har tagits. Men de förslag som hittills presenterats är fullständigt otillräckliga. Koldioxidskattehöjningen är inte tillräcklig, och ännu allvarigare är att den inte matchas av nödvändiga investeringar i ny energiteknik, energieffektiviseringar eller utbyggd kollektivtrafik, som en omställning mot ett hållbart samhälle faktiskt kräver.

Regeringens första år vid makten har inneburit att de grupper i samhället som har det allra sämst ställt har fått en ännu svårare ekonomisk situation. Jag är starkt kritisk till denna politik. Jag tror inte att de arbetslösa är lata eller att de sjuka fuskar.

Vår grundsyn är att människor vill delta och vara med. Människor som står utanför arbetsmarknaden behöver i stället stöd, kompletterande utbildning och omskolning för att kunna komma tillbaka. Sjuka människor behöver rehabilitering, vård och omsorg för att återigen kunna kliva in på arbetsmarknaden.

Regeringen säger sig vilja minska utanförskapet. I stället förstärks på det här viset utanförskapet i Sverige. Man befäster att har man inget arbete så är man utanför samhällets gemenskap. Det blir sannerligen kallt i alliansens Sverige. Det blir skillnad mellan "vi och de". Det blir skillnad mellan dem som har arbete och dem som inte har arbete.

Det kan inte kännas så lätt för er i regeringen. Ni har ju ändå infört bidrag för städning. Ni har tagit bort förmögenhetsskatten för de rika. Ni har sänkt skatten för höginkomsttagare och sänkt fastighetsskatten för dem med stora villor i Stockholm. Ni har sänkt bidragen för sjuka och arbetslösa så att de ska ha lite lättare att tillfriskna. Och ändå belönas ni inte med bra opinionssiffror av de otacksamma väljarna.

Våra prioriteringar i Miljöpartiet innebär i stället stora förbättringar för dem som har det allra sämst ställt. När vi har bett riksdagens utredningstjänst att kontinuerligt göra fördelningsanalyser av regeringens budgetförslag respektive vårt eget budgetförslag är dessa diagram totala motpoler. Då regeringens politik främst gynnar den övre halvan av inkomstgrupperna och missgynnar låginkomsttagare är Miljöpartiets prioriteringar precis de motsatta. Det är i vårt budgetalternativ som de med de lägsta inkomsterna får den största delen av reformerna. Så olika prioriteringar man kan ha, så olika världsbilder och så olika man kan definiera samhällets problem!

För att minska klyftorna i samhället och skapa rimligare förutsättningar för dem med lägst inkomst föreslår vi ett antal rättvisereformer i

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

årets budgetmotion. Vi föreslår att nivån i arbetslöshetsförsäkringen återställs till 80 procent. För studenter föreslår vi ett höjt studiemedel, förbättrade möjligheter till bostadsbidrag och att ett studerandevillkor återinförs i arbetslöshetsersättningen. Vi föreslår att riksdagen säger nej till de föreslagna försämringarna av sjukförsäkringen, och vi föreslår en satsning på de allra fattigaste pensionärerna.

Fru talman! Pengarna är slut trots flera dagar kvar till nästa lön. Så ser verkligheten ut för många ensamstående föräldrar i dag. Så här års plockar många ensamstående föräldrar fram förra årets vinterkläder och konstaterar att de inte längre passar. För många ensamma mammor handlar det om huruvida pengarna ska räcka till nya kläder eller inte. Men vi hör sällan talas om dessa vardagshjältar i debatten eller i samband med regeringens budgetförslag. Genom att vända på varje krona försöker de få lönen att räcka tills månaden är slut.

Många balanserar på slak lina; det finns inte mycket besparingar till oförutsedda utgifter. Man sätter sina barn främst och försöker prioritera deras behov. Att vara tvungen att kanske lämna 200 kronor till klasskassan eller köpa en ny vinterjacka kan vara precis det som gör att pengarna inte räcker denna månad. Sina egna behov eller eventuella egna vinterjackor är man van att hela tiden prioritera bort.

Var femte ensamstående kvinna med barn i Sverige har låg ekonomisk standard. Nu är det goda tider i svensk ekonomi, men vad får de ensamstående kvinnorna för belöning för sitt vardagsslit, Anders Borg? Av regeringen möts de av budskapen jobba mer, våga inte vara sjuk eller flytta dit där jobben finns. Den som råkar vara fast i deltidsträsket blir av med sin a-kassa. Gå upp till heltid i stället, säger Anders Borg. Köp hushållsnära tjänster, säger Maud Olofsson.

Det är ett skämt! Hur i hela fridens namn ska en ensamstående mamma eller pappa kunna jobba mer och samtidigt se sina barn i ögonen på kvällarna? Vilken lågavlönad ensam mamma har råd att köpa hushållsnära tjänster?

Det blev sannerligen kallare i alliansens Sverige. Men det kanske är regeringens metod för att motverka klimatförändringar – att kyla ned andra sektorer.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservationer nr 3 och 9.
(Applåder)

I detta anförande instämde Helena Leander (mp).

Anf. 5 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Jag tänkte ta upp tre områden i dagens debatt: det centrala i alliansens ekonomiska politik, oppositionens alternativ och vad som egentligen menas med begreppet rättvisa.

Den politiska debatten fokuserar lätt på detaljer och enskildheter. Men lyfter vi blicken och försöker se mönstren i alliansregeringens åtgärder ser vi något som är mycket viktigt. Vi ser hur makten förskjuts från politiken till enskilda människor och familjer. Vi ser hur arbete och företagande underlättas och blir mer lönsamt. Vi ser hur makten över det egna livet förstärks. Vi ser också hur hela välfärdssamhället utvecklas genom tandvårdsreformen, satsningar inom psykiatri, äldreomsorg, barn-

omsorg, skola och så vidare. På område efter område betonas kvalitet och inte bara kvantitet.

Samtidigt ser vi urstarka offentliga finanser. Som finansutskottets ordförande är det med stolthet jag här kan redovisa ett budgetbetänkande med en mycket ansvarsfull ekonomisk politik. Tittar man längst bak i utskottsbetänkandet, på s. 202, ser vi en post som heter Beräknat lånebehov och som för nästa år är minus 91 miljarder kronor, det vill säga ett överskott på 91 miljarder kronor. Detta visar på ett finanspolitiskt ansvarstagande från regeringen och riksdagens majoritet som är fjärran från de klagovisor oppositionen samsjungit så här långt i debatten. Det går bra för Sverige, och det går bättre än tidigare.

Arbetslösheten är den lägsta på 16 år. Aldrig har vi haft fler arbetade timmar i svensk ekonomi. Runt 200 000 människor kommer att lämna utanförskap i olika former för att kunna börja leva på egen lön. Visst är en del konjunkturens förtjänst, men åtminstone en tredjedel av alla de jobb som nu kommer till beräknas vara en direkt följd av regeringens åtgärder.

Och omvänt: När Socialdemokraterna avfärdar stora delar av regeringens ekonomiska politik kommer det att kosta minst 60 000 jobb. Det är ungefär lika många som arbetar i min hemstad Jönköping en vanlig dag. Att bifalla Socialdemokraternas yrkande här i kammaren i dag skulle innebära att vi går miste om ungefär lika många jobb som i dag utförs av Jönköpingsborna.

Sveriges ekonomi är inne på sitt fjärde år av riktigt god tillväxt. Alliansens ekonomiska politik skapar för varje nytt budgetår bättre förutsättningar för en hållbar och varaktig tillväxt. Med en ansvarsfull finanspolitik kan vi vårda de goda tiderna och stabilisera den ekonomiska utvecklingen på en genomsnittligt högre nivå än tidigare. Genom vår framgångsrika exportindustri drar vi nytta av den internationella draghjälp, men i samband med att konjunkturen går in i en lugnare fas internationellt bärs den svenska tillväxten alltmer av den inhemska efterfrågan.

Inflationstakten är låg, särskilt om man beaktar den höga tillväxten och uppgången i sysselsättning. De räntehöjningar som alltid kommer i en högkonjunktur ser ut att stanna på ganska måttliga nivåer, tack vare ett ökat arbetsutbud och en ansvarsfull finanspolitik. Det är till stor del en effekt av regeringens ekonomiska politik. Det går som sagt bra för Sverige, bättre än tidigare.

Fru talman! Socialdemokraterna säger sig vilja föra en ekonomiskt ansvarig politik, men deras budgetförslag är underfinansierat med ungefär 10 miljarder kronor. Samtidigt föreslår de en politik som riskerar att förkorta högkonjunkturen genom kraftigt höjda skatter på arbete. Med över 20 miljarder kronor höjer de skatten på arbete och minskar därmed arbetsutbudet och stimulansen till arbete.

Förutom att Socialdemokraterna stryper tillförseln av arbetskraft späder de på den inhemska efterfrågan i ekonomin genom att låna upp 25 miljarder kronor till investeringar i infrastruktur, utöver den satsning regeringen gör.

De som lyssnade på Pär Nuders anförande hörde att alla skulle få mer. Alla skulle få dricka champagne i hans Sverige, uppfattade man det som. Men han glömde nämna alla dem som säkerligen drack champagne när Pär Nuder avskaffade arvs- och gåvoskattereglerna som särskilt gyn-

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

nade människor med höga inkomster eller när han befriade elva av tolv aktiemiljardärer från förmögenhetsskatt. Då var det inte miljonärerna som var vinnarna, utan det var miljardärerna. Förutom att politiken är underfinansierad är det också en omvänd konjunkturpolitik som Socialdemokraterna för. Det är fel åtgärder i fel tid.

Fru talman! Det går bra för Sverige, men det går sämre för Socialdemokraternas trovärdighet. Den trovärdighet som Socialdemokraterna haft i att hålla koll på statsfinanserna håller Pär Nuder på att radera.

På vänstersidan är ordet rättvisa populärt. Men ordet används som det passar efter egna syften. Det hörs sällan någon definition av vad man menar med rättvisa, utan man slänger dit ordet på allt som passar in i det egna ideologiska mönstret.

När regeringen bekämpar utanförskapet genom att varaktigt höja sysselsättningen är det orättvisa, trots att vi alla vet att fler jobb är den bästa fördelningspolitiken. När regeringen sänker inkomstskatten mest för dem med låga och medelstora inkomster kallas det också orättvisa. När vi förstärker drivkrafterna till att gå från bidrag till arbete eller till att arbeta mer är det också orättvist.

Men vad är vänstersidans rättvisesyn? Det tycks vara utfallet som är måttstocken, ett slags jantelagsfundamentalism. Ingen ska få ha mer än någon annan. Det är ett slags avundsjukerättvisa som man försöker mana fram hos svenska folket.

Men det är naturligtvis inte rättvist om alla får lika mycket i alla lägen. En del behöver mer hjälp, andra mindre. En del gör en extra ansträngning och tjänar mer. Eller ska det inte spela någon roll i Socialdemokraternas Sverige vad man gör eller inte gör? Nej, rättvisa handlar för mig som kristdemokrat om att så långt som möjligt skapa lika förutsättningar för alla och ge alla samma chans att leva sina liv, att förverkliga sina möjligheter och sina livsmål. Därefter kommer vad vi kallar distributiv rättvisa, där den resursstarke bidrar mer än den resurssvaga till det gemensamma. Det handlar om så lika förutsättningar som möjligt för barnomsorg, skola, högre utbildning, yrkesval och karriärmöjligheter. Det handlar om möjligheter att börja om när något har gått fel – att få en ny chans i livet.

Rättvisa handlar självfallet om solidaritet och fördelning på olika sätt. Men det handlar också om att skapa en fungerande ekonomi som gör att vi har råd och resurser att ta hand om varandra.

Om Ingvar Kamprad investerar i Sverige och skapar arbetstillfällen och nöjda kunder tjänar många på det direkt och hela Sverige indirekt. Och hur hade det varit för Sverige om Kamprad inte tvingats ur landet på grund av egendomsskatterna? Då hade varenda Ikeainvestering i världen varit bra för Sverige på ett helt annat sätt än i dag. Det hade varit bättre för Kamprad, för de anställda, för alla som hade blivit anställda och för hela Sverige om Kamprad och hundratals andra företagare inte hade tvingats ur landet på grund av förmögenhetsskatten. Hade det varit orättvist? Nej, det är inte orättvist att avskaffa Sveriges dummaste skatt, som LO-ekonomen P.-O. Edin så träffande har sagt. Det är inte orättvist att avskaffa skadliga skatter för svensk ekonomi. Det är just det slaget av dumheter i svensk skattelagstiftning som måste bort. Det är inte orättvisa. Det är bra för Sverige, och det är bra för alla medborgare. I en globaliserad värld håller egendomsskatter tillbaka svensk ekonomi och försäm-

rar möjligheterna till en god fördelningspolitik och solidaritet. Det är bra för solidariteten med sunda och vettiga skattesystem. Det ökar också den ekonomiska rättvisan på lång sikt.

Fru talman! Vänstersidans definition av rättvisa brukar vara att orättvisan ökar om inkomstskillnaderna och förmögenhetskoncentrationen ökar. Jag vill då påminna om hur inkomster och förmögenheter har utvecklats under Socialdemokraternas tid vid makten. Mellan 1995 och 2006 har inkomstspridningen ökat med 26 procent och förmögenhetskoncentrationen med 25 procent. Skillnaderna mellan dem som har det sämre och dem som har det bättre har ökat med socialdemokratisk politik, medan prognoserna tyder på att de kommer att minska med alliansregeringens politik.

Räknar man andelen hushåll med låg ekonomisk standard har grupper som ensamstående kvinnor med barn, som bland andra Ulla Andersson värnar, och äldre kvinnor över 75 år ökat i andel. Jag vill lyfta fram just gruppen äldre kvinnor med låga pensioner, som är tydliga förlorare under Socialdemokraternas regeringsperiod. Till det här har Vänsterpartiet och Miljöpartiet bidragit. Men när det gäller detta finns ingen självrannsakan.

Så här ser verkligheten ut, åtminstone om man räknar på det vedertagna och vetenskapliga sättet och inte sitter med någon egen privat räknesnurra.

En viktig orsak till att Sverige har dragits isär under Socialdemokraternas tid vid makten är att de har misslyckats med jobbpolitiken. Självfallet har vi på regeringssidan en hel del kvar att göra under denna mandatperiod för att minska orättvisorna i Sverige. Vi har talat om psykiatrin, tandvården, skolan och de sämst ställda pensionärerna. Det är exempel på några områden där vi kristdemokrater kommer att arbeta vidare för att steg för steg göra livet lättare att leva för alla som bor i vårt land.

Fru talman! Lyssnar man på våra vänsterföreträdare är allt nattsvart och eländigt. Men i oppositionens eländesbeskrivning saknas något fundamentalt: Vad gjorde man själv åt Sveriges problem när man hade makten? Vad gjorde man åt arbetslöshet och utanförskap, skenande ohälsotal och bristande tillgänglighet till vården? På denna fråga får vi aldrig några svar.

Fru talman! En sådan här debatt om den ekonomiska politiken rymmer stora mått av politiska skiljelinjer. Så ska det vara i en demokrati. Meningarna ska brytas i en öppen debatt. Men det är också viktigt att det politiska systemet förmår skapa en bas av långsiktighet på centrala områden. Ett sådant är pensionssystemet. Den pensionsreform som har genomförts mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Centern, Folkpartiet och Kristdemokraterna har skapat respekt långt utanför Sveriges gränser. Pensionsreformen som bygger på en helt annan följsamhet till ekonomins utveckling jämfört med det gamla ATP-systemet är en viktig förutsättning för att vi ska kunna hantera de stora demografiska förändringar som Sverige står inför.

Nu har det sedan en tid funnits en konflikt mellan allianspartierna och Socialdemokraterna om vad som ingår och inte ingår i fempartiuppgörelsen. Det har handlat om hur man ska beräkna ålderspensionen för dem som i dag har sjuk- och aktivitetsersättning. För att denna fråga inte ska förlama den fortsatta omvårdnaden av pensionsreformen har de fem partierna kommit överens om att återgå till den tidigare regeln om hur

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

detta ska beräknas. Regeringen ska återkomma till riksdagen efter samråd med Socialdemokraterna med ett konkret förslag under 2008.

Detta och tillsättande av en kontrollgrupp mellan de fem partierna som ska arbeta vidare med ett antal viktiga frågeställningar ingår i det betänkande som vi ska diskutera här och som vi ska besluta om i eftermiddag.

Jag vill personligen tacka Pär Nuder för gott samarbete när vi lyckades åstadkomma uppgörelsen inför finansutskottets ställningstagande. Jag tror att det är ett viktigt beslut för landets pensionärer och för svensk ekonomi.

Fru talman! Jag vill avsluta mitt anförande med att yrka bifall till förslaget i finansutskottets betänkande 1 och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

I detta anförande instämde finansminister Anders Borg (m).

Anf. 6 PÄR NUDER (s) replik:

Fru talman! Till att börja med kan jag återgälda Stefan Attefalls tack när det gäller pensionsfrågan. Jag ska återkomma till den lite senare i debatten. Vi har haft ett bra samarbete mellan oss socialdemokrater och de borgerliga ledamöterna i finansutskottet i frågan.

På en punkt i ditt anförande måste jag ge dig helt rätt, Stefan Attefall. Du sade att svensk ekonomi är inne på sitt fjärde år av god tillväxt. Tre av de åren var socialdemokratiska. Det sista året skapades 153 000 nya jobb enligt arbetskraftsundersökningen – mellan oktober 2005 och oktober 2006. Motsvarande period när ni har suttit i regeringsställning har det blott tillkommit 81 000 nya jobb trots att vi befinner oss i en glödhet högkonjunktur. Vi skapade 153 000 nya jobb utan att vi behövde försämma för de sjuka, de arbetslösa, de förtidspensionerade och så vidare. Så visst är svensk ekonomi inne på sitt fjärde år av god tillväxt.

Jag kommer nu till min fråga. Det är inte bara Moderaterna som går kräftgång i opinionen. Det gör Kristdemokraterna också. Jag tror att jag vet varför. Det var ett ord som du glömde i ditt anförande. Du höll ett passionerat anförande om varför förmögenhetsskatten ska tas bort, men du nämnde inte ordet pensionärerna en enda gång. Pensionärerna ska tydligen få vänta.

Tre kristdemokratiska statsråd skrev en artikel i Dagens Nyheter här-förleden. Pensionärerna ska få förbättringar i god tid före valet 2010, skrev de. Men varför ska pensionärerna vänta, Stefan Attefall, nu när det går så bra för Sverige? Det ligger ett konkret förslag på riksdagens bord om att ge pensionärerna ett köpkraftstillskott utöver den uppräknings av pensionerna som följer av att tillväxten nu ökar. Varför ska pensionärerna få vänta?

Anf. 7 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Visst har vi haft flera år av god konjunktur. Den internationella konjunkturen rör varken Pär Nuder, jag eller någon annan på. Problemet har varit att Pär Nuder och Socialdemokraterna mest har förli-tat sig på hur Bush ska sköta den amerikanska ekonomin och försökt åka

snålskjuts på den. De har inte själva gjort några förändringar som har gjort att svensk ekonomi har utvecklats bättre än genomsnittet.

Om man jämför arbetslösheten mellan 2002 och 2006 – den mandatperiod som Pär Nuder är ansvarig för – ser man att arbetslösheten steg. Det intressanta blir att jämföra med den mandatperiod som alliansregeringen sitter. Jag tror att vi kommer att visa på ett bättre resultat.

När det gäller pensionärerna är vår strategi mycket tydlig: Under en ansvarsfull ekonomisk politik ska vi först se till att få jobben i gång och satsa på kvaliteten i äldreomsorgen. Här pågår ett intensivt arbete med redan gjorda satsningar men också med mer som kommer. Tack vare en jobbpolitik ökar pensionerna mer än vad de annars skulle ha gjort, med de följsamhetskopplingar som vi har.

Men vi måste också göra riktade insatser mot utsatta grupper. Vi har särskilt lyft fram de äldre kvinnorna, som har halkat efter under Socialdemokraternas tid vid makten. Där vill vi kristdemokrater gå vidare. Men allt gör man inte på det första året. Mycket av viktig grund för en framgångsrik långsiktig politik både för vanliga löntagare och för pensionärer har vidtagits.

Anf. 8 PÄR NUDER (s) replik:

Fru talman! Det är helt riktigt att pensionerna ökar i takt med att tillväxten stiger. På samma sätt som löntagarna får reallöneökningar räknas nu pensionerna upp. Löntagarna får dessutom sänkt skatt, men det får inte pensionärerna. Det vill vi socialdemokrater åstadkomma. Vi tycker att det är viktigare än att avskaffa förmögenhetsskatten. Jag tror att förklaringen till att Kristdemokraterna förlorar så kraftigt i opinionen, att man går kräftgång, är att man prioriterar avskaffandet av förmögenhetsskatten i stället för att sänka skatten för landets pensionärer.

Låt mig ta upp en annan fråga. Jag hörde Stefan Attefall på radion i morse. Det verkar vara lite spänningar, för att uttrycka sig milt, i finansutskottsgruppen mellan dig och vår folkpartistiske kollega Johan Pehrson. Småaktig var det ord som du använde om Johans försök att bromsa utbredningen av vårdnadsbidraget. Johan Pehrson sade att det inte ska bli en inlåsningsseffekt där man tjänar tydligt mer på att vara hemma än att jobba. Därför vill Folkpartiet bromsa ert förslag om att vårdnadsbidraget ska vara 3 000 kronor per barn och månad. Jag uppfattar det som att Folkpartiet står för jämställdheten i regeringen. Johan nickar instämmande.

Hur blir det nu? Blir det 3 000 kronor per barn eller blir det som Johan Pehrson vill, att man slår vakt om jämställdheten och ser till att vi inte får de här inlåsningsseffekterna som gör att kvinnor stannar hemma?

Anf. 9 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Först när det gäller pensionerna är det riktigt att det finns ett samband mellan hur ekonomin utvecklas och hur pensionerna utvecklas. Men för man en mer framgångsrik ekonomisk politik som utvecklar reallöner och jobbtillväxten bättre än vad en passiv ekonomisk politik skulle ha gjort ökar pensionerna mer. En viktig del i att förstärka pensionerna långsiktigt är att föra en bra ekonomisk politik som skapar jobb.

Det andra som jag nämnde är den viktiga kvalitetssatsningen inom äldreomsorgen, som jag upprepar har försummats. Stimulans till byg-

Prot. 2007/08:28

21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

gande av äldreboenden och liknande saker har genomförts, och det är ytterligare insatser på gång. Men som sagt var behöver det göras mer, inte minst för gruppen äldre kvinnor som har försummats kraftigt under Socialdemokraternas tid vid makten.

Det är intressant att Socialdemokraternas satsningar på pensionärerna kommer efter att man har tappat regeringsmakten. Före kom de inte.

När det sedan gäller vårdnadsbidrag och jämställdhet har vi ett bra familjepolitiskt paket som kommer att presenteras för riksdagen för beslut, och jag är helt övertygad om att vi kommer att finna bra lösningar på detta. Men jag har en enkel princip, och det är att arbetslinjen ska gälla. När det gäller småbarnsföräldrar måste vi också skapa utrymme för att de ska få mer tid med sina barn, och då måste vi i vårdnadsbidraget behandla alla barn på samma sätt. Därför bör alla barn omfattas av vårdnadsbidragets 3 000 kronor. Det är min princip, och den kommer vi att argumentera för.

Som sagt var är mer tid för sina barn en viktig princip som i vissa lägen i livet kan innebära att man jobbar lite mindre än vad man annars skulle ha gjort, men det är också ett viktigt val som småbarnsföräldrarna måste göra utifrån sina förutsättningar.

Anf. 10 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Det är rätt intressant att kunna konstatera att Stefan Attefall använder nio minuter av sitt anförande till att diskutera socialdemokratisk politik. Men låt oss diskutera er politik.

Det kom ganska nyligen en stor rapport från Kanada, där man har gjort en stor genomgång av statistik från OECD. Man har studerat 50 sociala indikatorer och jämfört den välfärdsmodell som vi har valt och den anglosaxiska välfärdsmodellen, det vill säga en jämförelse mellan länder med hög respektive låg skatt. Rapportens sammanfattning inleds så här: Skattesänkningar är katastrofala för en nations medborgares välbefinnande.

I studien kan man tydligt se att de så kallade lågskatteländerna är bättre på 7 av 50 sociala indikatorer som rapporten studerar. Men i dessa 7 fall var skillnaden så pass liten att den kunde vara slumpmässig. Men låt oss vara lite snälla och konstatera att den nordiska välfärdsmodellen vann den matchen med 43–7. Ändå är det den modell som ni väljer att försöka lämna. Från andra länder reser man hit, blickar på oss och tittar på vad vi har uppnått, medan ni systematiskt försöker skjuta sönder den.

Du säger så här i ditt anförande: En del behöver mer hjälp än andra. Och sedan lägger ni två tredjedelar av skattesänkningarna till den rikaste tredjedelen. Tycker du då att det är de på Östermalm som redan har en stadsjeep och en segelbåt som också ska kunna korka upp den där champagnen du pratar om? Varför satsar du inte i stället på pensionärerna som kanske inte ens har pengar som räcker till mjölk månaden ut? Och du säger att du är stolt över era överskott på 91 miljarder. Men hur stolta tror du att pensionärerna känner sig, som faktiskt har bidragit till den välfärd vi har i dag, när ni gör en särbehandling i skattesystemet och över huvud taget inte gör någon reform för att förbättra deras vardag i äldreomsorgen, i särskilda boenden och inte heller i pensionssystemet?

Anf. 11 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Vem är det som vill införa en anglosaxisk välfärdsmodell i Sverige? Nämn den politikern! Jag känner inte till någon.

Jag tror att vi i grunden har en god välfärdsmodell i Sverige. Men vad har den byggt på? Den har byggt på arbete, frihandel, god konkurrenskraft och också en väl fungerande offentlig sektor. Det innebär inte att den nordiska välfärdsmodellen står och faller med en exakt utformning av detaljer i det hela, men det finns ingen som vill avskaffa det som är det fundamentala i den nordiska välfärdsmodellen.

Den som möjligtvis vill avskaffa välfärdsmodellen på sikt är den som undergräver styrkan i ekonomin i de nordiska länderna, och styrkan i ekonomin är faktiskt arbete och företagande. Det är den som vi har hållit på att undergräva med den ekonomiska politik som bland andra Ulla Andersson är medansvarig för, och det är den som kommer att undergrävas om man genomför Ulla Anderssons ekonomiska alternativ med skattehöjningar på arbete med 60 miljarder kronor. Hur skapar det drivkrafter för arbete och företagande med sådana gigantiska skattehöjningar på vanliga människors inkomster? Det är ju det som undergräver välfärden. Om man tror att välfärden kommer som något slags manna från himlen och bara ramlar ned över en utan arbete och företagande är man mer än lovligt naiv.

När det sedan gäller äldreomsorg och liknande saker försvann 20 000 äldreboenden under förra mandatperioden. Vi satsar nu pengar på att stimulera fram fler äldreboenden i Sverige. Vi gör kvalitetsstimulanser inom äldreomsorgen. Det pågår ett arbete med en värdighetsgaranti inom äldreomsorgen. Det pågår ett utredningsarbete för att öka möjligheten för våra äldre att välja hemtjänst, äldreboende och liknande saker. Allt detta är för att skapa en bättre äldreomsorg i framtiden. Den här politiken motsätter sig Ulla Andersson, och hon vill gå tillbaka till en politik där äldreboenden försvann i strid ström. Jag förstår inte vad det har med rättvisa och solidaritet att göra.

Anf. 12 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag hör att du inte känner igen dina borgerliga partikamraters egen politik. Reinfeldt har sagt att man kämpar för fullt för att nå OECD-nivå på skatterna. Centerpartiets Maud Olofsson har sagt samma sak. Och på ett år har ni nu genomfört över hälften av de skattesänkningar som Moderaterna gick till val på 2002. Reinfeldt sade efteråt att de var både orättvisa och orättfärdiga och att han förstod att ingen vill rösta på dem. Nu genomför ni dem med en större snedfördelning än vad deras förslag hade inneburit.

Du säger att du är förvånad över de stora skattehöjningarna. Visste du inte att ni har sänkt skatterna så mycket? Ni har till och med sänkt dem ännu mer. Det är just dessa skatter som har varit med och byggt vår välfärd, omfördelat och gjort att vi har kunnat ta hand om varandra och skapa ett tryggt samhälle med en god välfärd. Det är just den modellen som ni skjuter in er på att förändra.

Sedan säger du lite lätt att ni ska ha någon garanti i äldreomsorgen. För mig är garantier ett sätt att försöka förklara och försvara en politik utan att tillföra några nya pengar. Hur vore det om ni i stället lade dit lite pengar så att den här garantin fick något innehåll? Det är de facto så att

till 2010 drar ni bort 4,3 miljarder från kommunerna. Ni lägger inte dit några pengar till äldreomsorg eller till att anställa fler, utan ni bidrar snarare till att det kommer att bli färre anställda i äldreomsorgen, i hemtjänsten, eftersom ni inte skriver upp statsbidragen på det sätt som ni överenskommit med Sveriges Kommuner och Landsting.

På vilket sätt ska de äldre få det bättre om det redan nu är problem i hemtjänsten och äldreomsorgen med hög stress? Man kan inte ge en god social omsorg, mikrolådsmat åker in och ut ur mikron och den stressade personalen får inte tid för omtanke och att sitta ned och ta det lugnt.

En riktig valfrihet hade kunnat vara att den äldre enskilda människan själv fått välja vad äldreomsorgen skulle innehålla i tid och omfattning.

Anf. 13 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Det verkar som om den nordiska välfärdsmodellen per automatik betyder höga skatter. Jag trodde att det var stora skatteintäkter som var en viktig del i välfärden, och stora skatteintäkter får man om många betalar mycket skatt. Då kanske skattesatsen till och med kan vara lägre. Det handlar om hur ekonomin fungerar. En hög aktivitet i ekonomin genererar stora skatteintäkter utan att skattesatsen behöver bli jättehög. I Ulla Anderssons värld verkar dock den höga skattesatsen vara ett självändamål. Vi känner till länder som provat den taktiken och vet hur det gått för dem.

Det låter som om vi inom äldreomsorgen i Sverige haft något slags jätteproblem. Därför kan man fråga sig: Vad gjorde Ulla Andersson och hennes partikamrater under de gångna åren då de samarbetade med Socialdemokraterna? Är hon ansvarig för den misär som hon beskriver finns inom äldreomsorgen?

I stället för att minska antalet äldreboenden stimulerar vi nu genom statliga stimulanspengar byggandet av fler äldreboenden. Vi ger stimulanspengar för att öka kvaliteten i äldreomsorgen. Vi utreder hur vi ska kunna skapa en bättre garanti för att äldre människor ska uppleva värdighet i äldreboendet. Vi försöker utforma system som skapar mer valfrihet för de äldre när det gäller valet av hemtjänst så att de själva får välja vem som kommer hem och hjälper dem. Allt detta är offensiva satsningar som vi genomför och kommer att genomföra.

När det sedan gäller ekonomins fundament, att bära alla dessa kostnader, måste vi ha jobb inom ekonomin. Vi måste skapa skatteintäkter. Det är så kommuner kan anställa fler människor till att jobba inom äldreomsorgen. Om man tror att jobben stimuleras fram bara genom att höja skattesatserna har man inte förstått mycket av sambanden i svensk ekonomi. Då behöver man nog gå den grundkursen i stället för att försöka utmåla regeringens ekonomiska politik som ett hot mot välfärden. Den är tvärtom en förutsättning för en god välfärd.

Anf. 14 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Fru talman! Stefan Attefall anklagade i sitt anförande oss i oppositionen för att ha fel i vår kritik av en orättvis regeringspolitik. Han sade till och med att vi hade en privat räkneshurra. Jag tycker att man kan kräva viss anständighet i politiken. Vi använder oss av riksdagens utredningstjänst, samma utredningstjänst som ni, Stefan Attefall, och inte

minst Moderaterna under den förra mandatperioden hade stort förtroende för och använde er flitigt av.

Det finns 250 000–300 000 ensamstående föräldrar i Sverige, ensamstående föräldrar som inte har så lätt att använda sig av vare sig hushållsnära tjänster eller vårdnadsbidrag. De befinner sig i en utsatt situation och har svårt att få pengarna att räcka månaden ut. I slutändan är det barnen som drabbas av denna situation. Många barn i Sverige lever i fattiga familjer. Stefan Attefall sade i ett tidigare replikskifte att alla barn ska behandlas på samma sätt.

På vilket sätt får barnen i de fattiga familjerna det bättre i alliansens Sverige? På vilket sätt tänker ni från regeringssidan förbättra för de ensamstående föräldrar som relativt sett haft, och har, en sämre inkomstutveckling än andra grupper?

Anf. 15 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Låt mig först säga att riksdagens utredningstjänst är en mycket kompetent räkneshurra, men de räknar på det som de får i uppdrag att räkna på. Om man över tid följer dessa beräkningar av fördelningspolitik – inkomstspridning, förmögenhetskonzentration, andelen hushåll med låg ekonomisk standard etcetera – och följer dem med samma vetenskapliga metoder hela vägen ser man att inkomstspridningen ökade under den tid som Miljöpartiet var med och styrde Sverige, att förmögenhetskonzentrationen ökade, att antalet ensamstående kvinnor med barn ökade av andelen hushåll med låga inkomster. Mycket av detta finns redovisat i regeringens budgetproposition, i en av finansplanens bilagor. Där finns de fördelningspolitiska analyserna. Man kan alltså se hur fördelningspolitiken, enligt er egen retorik, misslyckats under er regeringstid. Det är sanningen och verkligheten, och den kan inte någon av er springa undan.

Det finns många människor som har det svårt i Sverige. Ja, tyvärr är det så. En av orsakerna till det är den misslyckade jobbpolitiken. Att skapa jobb så att människor får möjlighet att gå från bidrag till arbete, och även får möjlighet att jobba lite extra, är en av de viktigaste och bästa fördelningspolitiska åtgärderna. Med den politik som förs är vi på god väg mot detta, men det kommer inte att räcka på alla punkter. Vi måste göra mer. Här har kommunerna, landstingen och staten ett gemensamt ansvar. Vi behöver diskutera mer hur vi på olika områden kan gå vidare för att förstärka de grupper som hamnar mellan stolarna och inte har tillräckligt ekonomiskt stöd.

Vi tar gärna emot goda idéer så att vi kan gå vidare på detta område. Grunden är emellertid en fungerande ekonomi med jobb som skapas, och den grunden har vi lagt med den ekonomiska politik som hittills förts. Men, som sagt, vi har inte gjort allt som behöver göras. Vi har mycket kvar att göra.

Anf. 16 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag tror inte att det råder så stora åsiktsskillnader i kamraren om att det krävs en god ekonomisk grund och jobbskapande politik. Frågan är väl bara hur man går till väga.

Jag tycker att det är smakfullt att som politiker både kunna se sina egna brister och också se när saker och ting är bra. Jag tror inte att många

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

av dem som lyssnar eller ser på denna debatt riktigt förstår logiken i att om det inte varit hundraprocentigt bra tidigare, om klyftorna av olika orsaker ökat, kan man ändå fortsätta på den inslagna vägen och att det inte finns något skäl att försöka bättra på det hela och minska klyftorna. Den logiken har jag svårt att hänga med i.

Det är inte gruppen ensamstående föräldrar som fått stora fördelar av de reformer som alliansen genomfört. Det är inte den gruppen som har dyra villor i Täby och stora förmögenheter som de nu slipper skatta för. Det är inte heller de som kan använda sig av vårdnadsbidrag och av hushållsnära tjänster.

Kristdemokraterna brukar emellanåt säga sig värna de svaga. De brukar betona familjen som enhet. Är det därför ni inte värnar de ensamstående föräldrarna? Är rådet till de ensamstående mammorna att de ska skaffa sig en karl? Av budgetpropositionen framgår att man gått några decennier tillbaka när man räknar hushållet som minsta enhet i stället för individen. Ert budskap verkar vara: Skaffa dig en rik man!

Anf. 17 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Mikaela Valtersson får nog be de vetenskapliga instituten att lyssna på henne, för det är de som använder hushåll som definition på fördelningspolitisk enhet. Det är därför även jag använder det. Det är det vedertagna sättet att mäta ekonomisk standard. Det kanske också är rimligt att titta på vad hushållet som man lever i omfattar. Det kan vara barn, det kan vara vuxna, och det kan vara en eller flera.

Att många har det knapert innebär inte att man ska sluta göra det som även långsiktigt är rätt. Om man inte löser de långsiktiga problemen, exempelvis bristen på jobb i svensk ekonomi, skapar man heller ingen grund för att kunna hjälpa människor som har det knapert. De grupper vi nu talar om, alla de som har ett arbete, har fått kraftiga skattesänkningar som förstärkt deras köpkraft, deras ekonomi. Det är en viktig del i detta. Där har koncentrationen legat på människor med låga och medelhöga inkomster. Det handlar om vanliga löntagargrupper som förskollärare, sjuksköterskor, vårdbiträden, metallarbetare, byggnadsarbetare. Alla dessa grupper – och här finns många av dem som Mikaela Valtersson talar om – har fått skattelättnader som innebär att de fått bättre möjligheter att klara sin ekonomi.

Om vi nu har ett läge där vi måste skapa fler jobb för att grunden för samhällsekonomin ska fungera bättre och för att kunna ge dessa människor ökade inkomster i handen kan vi inte samtidigt höja både bidragen och skatterna så att vi stryper arbetsutbudet, kväver den högkonjunktur vi har och skapar inflation och ett färre antal jobb. Det leder inte till att dessa människor får det bättre. Tvärtom leder det till att vi får en sämre ekonomi med färre jobb och högre räntor. Om man ska se något gemensamt mellan oppositionspartierna så är den sammantagna bilden den att de för en omvänd konjunkturpolitik, det vill säga höjer skatter och stryper arbetsutbudet, vilket är helt fel politik i detta konjunkturläge.

Anf. 18 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman, ärade kamrater i kammaren och tittare som ser debatten i tv! Det har gått drygt ett år sedan Allians för Sverige vann valet förra

hösten. Det har hänt mycket under det här året. En del debatterar vi här i dag.

Jag kan konstatera att det fortfarande återstår åtskilliga uppgifter för alliansregeringen. Mer än en miljon svenskar i yrkesverksamma åldrar går inte till jobbet en vanlig dag eller jobbar mindre än vad de skulle vilja göra. Trots en stark tillväxt står många utanför arbetsmarknaden.

Syftet med vår politik är att lägga grunden för en långsiktig och sund ekonomisk utveckling, skapa utrymme för ökad välfärd och öka makten för enskilda och familjer i deras vardagsliv.

Fru talman! Vi har inlett arbetet med att återupprätta full sysselsättning helt i enlighet med våra vallöften från förra hösten. Genom att bryta utanförskapet och skapa nya jobb i fler och växande företag kan vi säkra den välfärd vi alla i den här kammaren värnar.

I budgetpropositionen för 2008 tar regeringen ytterligare steg för att göra det ännu mer lönsamt att arbeta, ännu enklare att anställa och ännu mer attraktivt att starta och driva företag. I budgeten prognostiseras också en relativt stark tillväxt, stark inhemsk efterfrågan och fortsatt ökad sysselsättning.

Fru talman! Vi kan glädja oss åt att jobbpolitiken fungerar. Det är en bedömning som delas av de flesta seriösa bedömare. Om jag ser till min egen hembygd, Sjuhäradsbygden, är det mycket påtagligt att vi i dag har siffror för arbetslöshet som är lägre än vad de har varit på väldigt många år. Det märks i Bollebygd, Borås, Svenljunga, Tranemo, Mark och Ulricehamn att jobbpolitiken fungerar, fru talman.

Regeringens inkomstskattereform steg ett och två ger särskilt människor med låga och normala inkomster tillskott i ekonomin. Det betyder mycket för alla som har små ekonomiska marginaler. En lokalvårdare får exempelvis 800 kronor mer i månaden efter skatt och en förskollärare 900 kronor mer. En metallarbetare som arbetar heltid får 1 000 kronor mer i plånboken varje månad, en sjuksköterska 1 100 kronor och en polis 1 200 kronor mer i månaden.

Fru talman! Med regeringens politik blir det mer lönsamt att arbeta. I en tid då det råder brist på arbetskraft i många sektorer, inte minst i byggsektorn och i många småföretag, vill oppositionspartierna höja skatten på arbete. Socialdemokraterna vill höja skatten för alla som jobbar med drygt 20 miljarder, Miljöpartiet med ungefär samma siffra och Vänsterpartiet toppar med 60 miljarder.

Fru talman! En oundviklig konsekvens av detta blir minskat arbetsutbud och förstärkta flaskhalsar, vilket försämrar ekonomins funktionssätt och statens finanser på sikt. I en tid då Sverige behöver en politik för fler jobb vill Socialdemokraterna att det ska bli mer lönsamt att inte arbeta. Samtidigt föreslås en utbyggnad av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och utbildningsinsatserna vilket minskar arbetsutbudet i den rådande högkonjunkturen.

Fru talman! På det sättet fortsätter Mona Sahlin att bedriva samma politik som Göran Persson. Det gav ett snabbt växande utanförskap och ökade ekonomiska klyftor i samhället. Det är där samsynen finns mellan dessa tre oppositionspartier, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Arbetslinjen ska återigen överges. I övrigt är oppositionspartierna splittrade precis som i valrörelsen år 2006.

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Man kan titta på de olika budgetmotionerna, och vi har givetvis gått igenom dem. Efter vad vi kan se i våra analyser skulle Socialdemokraternas budgetmotion innebära betydligt färre jobb, en lägre bnp-utveckling och ett lägre finansiellt sparande än med den budget som Allians för Sverige har lagt fram för kammaren. Därtill kommer höjda skatter på mer än 20 miljarder för alla som arbetar. En stor del av dessa skatter drabbar dem som förvärvsarbetar och inte minst kvinnor i offentlig sektor och människor med små ekonomiska marginaler.

De tre oppositionspartierna anklagar regeringen för att den drivs av en ambition att skapa en låglönemarknad. Det förs ofta fram i debatten. Sanningen är att det är just oppositionen som levererar politiken för låga löner. När det gäller låglönemarknad kan man titta på avtalsrörelsen för 2007 och det utfall som blev där. Det finns ingenting som tyder på att vi är på väg in i en låglönemarknad i Sverige, tvärtom.

Alliansregeringen bedriver en politik som ska göra det lönsamt att arbeta och inte tvärtom. Människor med låga inkomster och medelinkomster ska kunna leva på lönen från sitt arbete. Det borde vara ett grundläggande fundamentalt värde för alla oss politiker att det skulle förhålla sig på det sättet. Så har det inte varit under väldigt många år innan Allians för Sverige tog över regeringsmakten förra hösten.

Med alliansens budget för 2008 fortsätter vi arbetet för frihet och rättvisa och arbetet med att faktiskt och praktiskt leverera det som vi lovade före valet år 2006. Det gör vi med ett ekonomiskt ansvarstagande där minsta satsning nog vägs och finansieras. Jag vill återkomma till hur låglönejobben slår.

Socialdemokraterna föreslår en straffskatt för alla som arbetar och tjänar mer än 19 000 kronor i månaden. Vänsterpartiet föreslår att 150 000 låglönejobb skapas inom offentlig sektor. De som arbetar i de jobben får med nöd och näppe en genomsnittslön som motsvarar en lokalvårdares. Miljöpartiet föreslår att man ska införa en marginalskaft för alla som arbetar och tjänar drygt 20 000 kronor i månaden eller mer. Marginaleffekterna blir kännbara med oppositionens förslag.

Fru talman! Det kommer ytterligare representanter senare. Det här är en stark budget. Det är den andra budgeten för Allians för Sverige. Det är en budget som garanterar att jobblinjen återupprättas i Sverige. Jag yrkar med stor glädje bifall till utskottets hemställan i finansutskottets betänkande nr 1.

(Applåder)

I detta anförande instämde finansminister Anders Borg och Lars Elinderson (båda m).

Anf. 19 PÄR NUDER (s) replik:

Fru talman! Ulf Sjösten är en politisk motståndare som jag respekterar och högaktar och som har sin bakgrund i rättsväsendet som polis och inom Ekobrottsmyndigheten. Jag tror att de flesta förstår att jag därför tycker att det känns naturligare att diskutera skattefusk med Ulf Sjösten än med finansministern med tanke på hans erfarenheter på just det området.

Jag dristade mig i mitt anförande att säga att jag tror att det beror på det orättvisa i regeringens politik att ni moderater går kräftgång. Med

tanke på den trovärdighet som du som gammal företrädare för rättsväsendet har i frågor om avgifts- och skattemoral kanske du har en annan uppfattning.

Jag är intresserad av den politiska utvecklingen och varför det går som det går för olika partier. Min enkla fråga till dig, Ulf Sjösten, är därför: Är det orättvisa i regeringens politik eller är det den bristande avgifts- och skattemoralen hos ledande moderater som gör att ni går kräftgång i opinionen?

Anf. 20 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Fru talman! Det var ju en oerhört intressant fråga.

Jag diskuterar däremot gärna den svarta ekonomin. Sverige har en stor formell, informell och kriminell ekonomisk sektor. Man bedömer att den oredovisade sektorn i svensk ekonomi i dag omsätter ca 150 miljarder kronor. Jag har drivit de här frågorna här i kammaren i många år, inte minst under mina fyra år i skatteutskottet. Jag kommer att fortsätta att driva dem i mitt parti. Jag har stort gehör i mitt parti och i alliansen för att de här frågorna är oerhört viktiga.

Man tittar inte bara på svartjobb explicit. Vi har en stor ekonomi utanför den ordinarie redovisade ekonomin. Där krävs ett brett anslag som jag hoppas att vi kan ta ganska snart. Det är en väldigt viktig fråga för alla samhällen.

Anf. 21 PÄR NUDER (s) replik:

Fru talman! Jag är helt övertygad om att Ulf Sjösten kan spela en mycket viktig roll i Moderata samlingspartiet. Enligt moderatledaren ska ni ju inleda en etisk diskussion om förtroendemannamoral. Jag tror nog att du kan vara studierektor i den interna kampanjen.

Jag vill ändå fortsätta att diskutera den här frågan. Det ligger förslag på riksdagens bord som direkt motverkar ett ökat skattefusk och det finns förslag som leder till ett ökat skattefusk.

Ni drar ned på Skatteverkets resurser för att bekämpa skattefusk, trots att Skatteverket kan visa att deras insatser har lett till att 4 000 jobb har blivit vita och att skatteinkomsterna har ökat med 600 miljoner kronor. Ni lägger fram nya regler i skattesystemet som direkt uppmuntrar till fusk. Jag tänker naturligtvis på avdraget för så kallade hushållsnära tjänster – överklassnära tjänster är kanske en bättre benämning. Samtidigt yrkar ni avslag på de 60 extra miljoner kronor till Skatteverket som vi socialdemokrater har föreslagit för att bekämpa skattefusk. Hur går det ihop, Ulf Sjösten, med din höga privata moral och inställning till skattefusk? Varför tillför ni inte Skatteverket ytterligare resurser för att bekämpa det problem som jag tror att både du och jag tycker är väldigt stort?

Anf. 22 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Fru talman! Som jag sade tidigare består den informella, formella och kriminella sektorn – det här är en väv som måste vävas samman – av många olika delar. Jag kan som exempel säga att Ekobrottsmyndigheten, där jag själv har arbetat en gång i tiden, blir kvar. Den kommer att utvecklas och förhoppningsvis också omfatta all verksamhet som bedrivs på det här området i hela Sverige. Det pågår ett utvecklingsarbete som

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

jag är helt övertygad om kommer att leda till att vi får en vassare och mer effektiv bekämpning av ekonomisk brottslighet i ett brett perspektiv.

När det gäller att bekämpa den formella informella ekonomin i Sverige har vi alla ett personligt ansvar. Det ska vi inte glömma. Inte minst vi som sitter i denna kammare har ett stort personligt ansvar. Om alla tar det personliga ansvaret tror jag att vi i framtiden kan se en stor förbättring.

Anf. 23 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Ulf Sjösten vurmar för kvinnor med låga löner. Han säger att alla ska kunna leva på sin lön. Man kan konstatera att 20 procent av dem med lägst inkomster får tillbaka 1,2 miljoner mer i skatt under en livscykel. Jag undrar om Ulf Sjösten är beredd att kämpa tillsammans med mig för att arbetsgivarna ska höja dessa gruppers löner så kraftigt. Det skulle vara glädjande, tycker jag.

Du är orolig för att vi föreslår 150 000 jobb i välfärden. Du säger att lönen är i genomsnitt ungefär som en lokalvårdares. Vi har räknat med ett genomsnitt i offentlig sektor som är ungefär 21 500 kronor i månaden. Jag håller med dig om att lönerna måste höjas. Därför har vi också sådana förslag i vår budgetmotion, medan ni inte har ett enda förslag för att förbättra kvinnors anställningsformer, arbetsmiljö eller löneläge eller för att de ska få fler arbetskamrater så att de inte behöver vara sjukskrivna så ofta eller känna sig utslitna. Det har ni inte ett enda förslag kring. Jag tycker att din omsorg är lite hycklande, om jag får uttrycka det så.

Jag undrar varför det är viktigare att satsa pengar på hundtrimning eller korvgrillning än att satsa på fler anställda i välfärden inom äldreomsorgen eller i förskolan. Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Jag skulle också vilja ha svar på hur dessa kvinnor, som du anser har låga löner, ska klara av att hantera de försämringar ni gör för dem i vardagen. Dagens Nyheter skrev efter budgetpropositionen att nu ska ni spara 1 000 kronor i månaden eller ha 50 000 kronor på banken om ni ska klara er. På vilket sätt ska dessa kvinnor lyckas med det, undrar jag.

Ni säger att ni sänker skatten, men ni försämrar samtidigt sjukförsäkringen och höjer avgifterna så att skattesänkningarna nästan äts upp. På vilket sätt ska kvinnor få det bättre i vardagen?

Anf. 24 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Fru talman! Det absolut viktigaste är ju att vi nu för en politik som återupprättar jobblinjen i Sverige. Ulla Anderssons parti, Vänsterpartiet, har samarbetat nära med Socialdemokraterna i regeringsställning i tolv år före 2006. Ni har också suttit med i Regeringskansliet i åtta år. Under dessa år ökade arbetslösheten, och inkomstskillnaderna i Sverige ökade konsekvent, precis som om det var arrangerat på det sättet. Det skedde varje år. Tolv år av maktinnehav innebar alltså ingen positiv förändring, tvärtom. Det blev varje år sämre i det här avseendet.

Det viktigaste för både kvinnor och män, men inte minst för de ekonomiskt mest utsatta kvinnorna, är att man får ett arbete och ett arbete som man kan försörja sig på. Det är det absolut viktigaste.

Hushållsnära tjänster är en reform som syftar till att ge människor möjlighet att prioritera i vardagen på ett vettigt sätt. Jag kan återkoppla till det som jag och Pär Nuder talade om tidigare. Det här är en sektor

som av tradition har innehållit stora element av oredovisade tjänster. Det har inneburit att de som har arbetat i denna sektor har haft en otrygghet och inte vetat vilka framtidsutsikter de har när det gäller pension, sjukförsäkringar och annat.

Den här reformen kommer givetvis att bidra till att göra en sektor som har varit drabbad av oredovisade inslag betydligt vitare än vad den har varit fram till nu. Det är oerhört positivt.

Anf. 25 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra hur Ulf Sjösten resonerar. Oredovisade inkomster och tjänster ska man nu legitimera genom att införa skatteavdrag för dessa tjänster. Med det resonemanget skulle moderater ha ett eget skatteavdrag eftersom de har en tendens att fuska ganska väsentligt med skatter. Det kanske kommer ett sådant förslag i nästa budgetproposition.

Du pratar om att ni jobbar för att det ska bli fler jobb. Det är ju väldigt bra. Jag tror att vi alla vill att vi ska öka sysselsättningen. Vi pratade faktiskt om kvinnor som redan har jobb eller Vänsterpartiets förslag att just fler ska få jobb. Vi ska inte bara lita till dynamiska förhoppningar utan täppa till hålen i välfärden nu när ekonomin går bra och vi har förutsättningar att göra det vi alla pratade om i valrörelsen, nämligen förbättra kvaliteten i skolan, minska barngruppernas storlek i förskolan och se till att farmor kan få hemlagad mat i stället för mikromat. Det skulle kunna vara reformer som skapar jobb och ökar kvinnors löner inom offentlig sektor. Eftersom det har påverkan på den privata sektorn skulle det kunna vara faktorer som ökar lönerna också på den privata sidan. Det pratar inte Ulf Sjösten alls om.

Ni pratar ofta om samhällsekonomin. Det är ju bra. Om man vill genomföra reformer för att få in ytterligare skatteintäkter skulle man ju kunna satsa på Skatteverket eftersom just skattefusket är det mest omfattande i samhällsekonomin. Men det gör ni inte alls. I stället vill ni utmåla sjuka, deltidssjukskrivna kvinnor som fuskande och jaga dem med blåslampa så gott ni någonsin kan. Hur tror ni att det känns att vara sjuk, att behöva vara orolig för sin inkomst, sin hälsa och rehabilitering och samtidigt bli anklagad för fusk?

Anf. 26 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Fru talman! Det som Ulla Andersson säger är betecknande: Ni ville öka sysselsättningen. Jag tror att även Socialdemokraterna ville öka sysselsättningen under tolv år. Jag tror att även Miljöpartiet ville öka sysselsättningen. Problemet var att ni inte kunde. Alliansregeringen inte bara vill, utan vi kan uppenbarligen också bidra till att sysselsättningen ökar. Det har vi sett ganska tydligt.

Det pågår en genomlysning av den svarta sektorn. Skatteverket har självt lagt en mängd förslag. Det kommer säkert en fortsättning på detta, men det är viktigt att se en helhet i detta där alla rättsvårdande myndigheter och även vi själva finns med i resonemanget.

Anf. 27 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! Åhörare och riksdagskolleger! I dag diskuterar vi alternativen i svensk politik, vilka prioriteringar och principer som ska ligga till

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

grund för 2008 års statsbudget och vilka förslag som ska bli verklighet nästa år.

Allians för Sverige gick till val och vann valet på frågan om jobben. Därför är det naturligt att alliansregeringens högsta prioritering också är att minska utanförskapet genom fler jobb i fler och växande företag. Vi gör detta därför att annars skulle utanförskapet riskera att slita isär Sverige. Centerpartiet har talat om sociala och regionala klyftor. Oavsett vad man använder för ord eller begrepp för att göra detta till en bild av det som pågår och har pågått kan man tydligt läsa av resultatet av tolv års socialdemokratiskt maktinnehav. Andelen fattiga hushåll ökade kraftigt. Kvinnorna drabbades allra hårdast. Gruppen fattiga, ensamstående kvinnor med barn ökade med 10 procent under perioden 1995–2006. Samtidigt som andelen fattiga hushåll ökade var Mona Sahlin med om att sänka sin egen skatt med 100 000 om året.

Vi såg ett samhälle där klyftorna växte under socialdemokratisk ledning. Orsaken, fru talman, var arbetslöshet och stort utanförskap. Det var grundproblemet. Det enda sättet att komma åt och minska de här klyftorna är att ge fler chansen att komma in på arbetsmarknaden.

Fru talman! Det är därför som vi sänker skatten för dem som jobbar. Människor ska kunna leva på sin lön, och fler ska få en lön att leva på. Det är därför vi sänker kostnaden för att anställa unga och dem som stått utanför arbetsmarknaden lång tid. Det är grupper som också har rätt till jobb. Det är därför som vi satsar stort på rehabilitering och företagshälsovård i budgeten. Människor ska inte behöva bli sjuka av sina jobb. Man ska ha rätt till en bra hjälp för att komma tillbaka när man väl har blivit sjukskriven.

Det här är bara axplock av vad regeringen gör för att minska utanförskapet. Jag skulle kunna lägga till långa listor på vad vi gör för att underlätta för företagen så att de vågar anställa. Låt mig ta några exempel: slopad medfinansiering i sjukförsäkringen, förlängd momsinsbetalningsperiod och reformerade 3:12-regler.

Fru talman! Man kan fundera på hur utanförskapet kunde växa sig så stort. Det är klart att ett stort problem har många orsaker. För att fokusera på en del, ungdomsarbetslösheten, vill jag nämna några tydligt bidragande orsaker.

Det handlar om höga trösklar in på arbetsmarknaden för unga. Det första alliansregeringen gjorde var att ta bort förslag som skulle ha höjt trösklarna ytterligare, till exempel förslag om rätt till heltid och försvårande av säsongsarbete. Det hade slagit klockrent mot unga. Det hade slagit klockrent mot dem som fortfarande har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

Dessutom har vi en gymnasieskola som misslyckats. Den sorterar och slår ut stora grupper i stället för att förbereda dem för framtiden. Normen är att alla gymnasieutbildningar ska vara högskoleförberedande. Men alla har inte kompetensen att kunna plugga. Man kanske har kompetensen i sina händer eller i omsorgen i stället.

Fru talman! Dessutom var det en arbetsmarknadspolitik där fokus låg på åtgärder, inte på att få ut unga människor i jobb. Då kan man fråga sig om Socialdemokraterna nu har förstått varför man förlorade valet på frågan om jobben. Vad var det som man gjorde fel? Om man tittar i den här budgeten kan man se att probleminsikten är noll, hörbarhet nolla.

Man kan se hur debatten går. När Centerpartiet och alliansregeringen sänker kostnaden för att anställa unga anklagas vi av Socialdemokraterna för att satsa på låglönejobb. När alliansen vill reformera gymnasieskolan och satsa på lärlingsutbildning och yrkesutbildning och inte bara på högskoleförberedande utbildning för att alla ska ha möjlighet att komma till sin rätt anklagar Socialdemokraterna oss för att sänka ambitionsnivån. Det, fru talman, tycker jag är en konstig signal från ett gammalt arbetarparti. Man sänder signalen att det inte är lika fint att arbeta med händerna i hantverksyrken eller industrin. Det är en väldigt konstig signal.

När alliansregeringen låter arbetsförmedlare göra det de utbildats till, förmedla jobb, coacha arbetssökande och matcha arbetssökande med arbetsgivare – jag träffar många som jobbar som arbetsförmedlare på länsarbetsnämnderna som känner yrkesstolthet igen eftersom de får göra det de har blivit utbildade till – vill Socialdemokraterna gå tillbaka till sin åtgärdscirkus. Jag tycker att det vore på sin plats att lära sig av misstagen och också lära sig av den framgång som vi har kunnat se under det senaste året. Läs Riksrevisionens sågning av den gamla regeringens arbetsmarknadspolitik. Det var brist på underlag, det gjordes inga systematiska utvärderingar och man utnyttjade försöksverksamhet dåligt.

Det är uppenbart att den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken byggts på tro snarare än vetande och att det har gått lite på lösa boliner. Och ändå vill ni gå tillbaka till detta i ert budgetalternativ. Jag tycker att det i grund och botten är svårt att ta det på allvar.

Fru talman! Frågan är om man ska ta Socialdemokraternas budgetalternativ på allvar. Tar man det på allvar och räknar på konsekvenserna kan man se att förslagen i den socialdemokratiska budgeten skulle innebära 60 000 färre jobb och 20 000 fler i arbetslöshet på lite längre sikt. Jag tycker inte att det är så konstigt att Mona Sahlin försöker att distansera sig lite från Socialdemokraternas liggande budgetalternativ. Det kunde vi se i Agenda i debatten med Fredrik Reinfeldt. Vi kunde se det här i partiledardebatten den 17 oktober. Signalen är att Mona Sahlins budget kommer närmare valet. Det som ligger på riksdagens bord är Pär Nuders budget. Då är min fråga till Pär Nuder: Hur känns det när partiledarens stöd sviktar?

Jag förstår Mona Sahlin. Vem skulle inte vilja distansera sig från de rena luftbesparingar som finns på försvarsmaterielområdet? Det är 3 miljarder år 2009 och 4 ½ miljard år 2010. Det är skarpa neddragningar, men det finns inget fog för dem. Man trodde att det fanns utrymme i JAS-programmet, men det finns inga sådana utrymmen i försvarsmaterielbudgeten. Kom gärna med svaret! Vilka jobb är det som ska bort på andra ställen? På Vingåkersverket jobbar man med att desarmera ammunition. Är det i Göran Perssons gamla hemort Vingåker som jobben ska försvinna?

Fru talman! Samtidigt som avståndet mellan alternativen när det gäller jobben är stort och, som jag upplever det, ökar ser jag att samstämmigheten när det gäller miljö och klimat blir allt större. Det tycker jag är bra. Skillnaden mellan alliansens budget och Socialdemokraternas budget på det här området är liten. Regeringens förslag i klimatskattepaketet får stöd från Socialdemokraterna. Jag tycker att det är bra.

Vi har stora utmaningar framför oss på det här området. Det handlar om att visa ledarskap nationellt för att också kunna visa ledarskap inter-

nationellt. År 2009, när Sverige på hösten ska vara ordförandeland i EU, har vi stora möjligheter att ta ledarskapet och ro hem det som ska gälla som internationell klimatöverenskommelse efter Kyotoprogrammet som går ut 2012.

När alliansen och Socialdemokraterna närmar sig varandra har Miljöpartiet samtidigt lämnat det som tidigare var strategin om grön skatteväxling. Miljöpartiet föreslår nu höjningar när det gäller både inkomstskatter och miljöskatter – parallella höjningar. Den gamla devisen var ju att höjningar på miljöområdet skulle motsvaras av sänkningar av inkomstskatter, men den verkar vara övergiven. Det som då var Miljöpartiets, Vänsterpartiets och Socialdemokraternas viktigaste verktyg och flaggskepp i miljöpolitiken har Miljöpartiet nu övergivit. Jag tycker att det är konstigt.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga några ord om Vänsterpartiets budget. I valrörelsen lovade Vänstern 200 000 jobb i offentlig sektor. Nu i konkret förslag föreslår man 150 000 jobb i offentlig sektor. Det är 50 000 färre än vad man lovade. Enligt det som Vänstern föreslår kommer det att bli, som vi hörde i ett replikskifte här tidigare, 150 000 låglönejobb. Man har inte räknat med att det inte bara innebär lönekostnader utan också kringkostnader på 30 procent. Människor måste ju ha en arbetsplats – någonstans att sitta eller att vara. Det är inte bara en lön som ska betalas ut. Då är frågan: Hur har ni tänkt? Varför vill ni ge låga löner till kvinnodominerade grupper? Och hur bidrar ett sådant förslag till att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män?

Sanningen är väl, fru talman, att det leder åt precis motsatt håll. Till sammans med Vänsterpartiets motvilja att ge kvinnor i offentlig anställning fler arbetsgivare att välja bland och därmed få en bättre löneutveckling har vi kanske svaret på varför Vänsterpartiet inte nådde någonstans när man samarbetade med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Man nådde ingenstans. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män minskade inte, utan tvärtom ökade de.

Avslutningsvis – en gång till då – fru talman, har pensionärerna kommit på tal i debatten här. Alliansen – Centerpartiet – har lovat förbättringar för de sämst ställda pensionärerna. Vi kommer att återkomma med det. Vi är väldigt noga med att pricka av våra löften. Vi har uppfyllt 80–90 procent av de löften vi gick till val på redan nu. Vi kommer att infria också detta löfte att fokusera på en standardförbättring för de sämst ställda pensionärerna.

Det är då intressant att höra Pär Nuder brösta upp sig här för 167 kronor i månaden för alla pensionärer oavsett om de har stora behov eller inte. Jag tror att det är bättre att fokusera de resurser man vill använda på detta område till de sämst ställda pensionärerna. Det kommer vi att återkomma med.

Med det vill jag yrka bifall till förslaget i FiU1 och avslag på reservationerna.
(Applåder)

I detta anförande instämde finansminister Anders Borg (m).

Anf. 28 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att kommentera och förklara det som verkar vara ett stort missförstånd från den borgerliga sidan om Miljöpartiets tidigare politik och att vi skulle ha övergett den. Det är inte på något vis så att vi nu bara föreslår höjningar, utan vi säger ja till en ganska stor del av de inkomstskattesänkningar som regeringen också gör även om vi vill ha en annan fördelningsprofil på det. Vi har också ett förslag på en arbetsgivaravgiftssänkning på 10 miljarder till små företag.

Saken är att nu i en tid när inkomstskatterna sänks med gigantiska belopp är inte det stora behovet att göra ytterligare skattesänkningar, utan vi tar ett steg vidare och ser att det stora behovet – och bristen i dag – är att göra stora investeringar så att man också ger människor alternativ. Man ska inte bara höja skatterna utan också belöna dem som gör rätt och klimathållbara val i vardagen. Då krävs det också investeringar. Det krävs investeringar för att ställa om samhället i en klimathållbar riktning. Detta krävs vid sidan om höjda miljö- och energiskatter. Det krävs stora insatser vad gäller transportsidan, vad gäller bostäder och vad gäller möjligheten att få fram förnybara energikällor.

Ni har en satsning på en klimatomiljard som ni vill genomföra. Samtidigt sparar ni 2,7 miljarder på miljö- och klimatområdet. Anser ni från regeringssidan inte att det behövs stora investeringar för att ställa om samhället? Och anser ni inte att miljötekniksektorn är en framtidsbransch?

Anf. 29 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Om vi börjar i slutändan där Mikaela Valtersson avslutade vill jag säga att miljötekniksektorn givetvis är en gigantisk framtidsbransch! Det är lite synd att exempelvis svenska riskkapitalister inte ser den som en lika stor framtidsbransch som amerikanska riskkapitalister gör. Vi jobbar med detta, och vi kommer att återkomma med förslag. Vi har förslag inom klimatomiljarden som Mikaela Valtersson refererade till. Det kommer mer, till exempel en stor klimatproposition nästa år som jag förutsätter att miljöpartister i Klimatberedningen som nu jobbar kommer att vara konstruktiva och bidra med, för vi behöver vara så samstämmiga som möjligt.

Men låt oss gå tillbaka till den övergivna strategin från Miljöpartiet om grön skatteväxling! Mikaela Valtersson säger att man sänker arbetsgivaravgiften med 10 miljarder. Ja, men ni höjer samtidigt arbetsgivaravgiften för unga, äldre och för tjänsteföretag. Det tar ut varandra. Ni prioriterar bara om de sänkningar som regeringen har prioriterat och använder er av en metod som har använts förut och har visat sig inte ge några jobb. Vi fokuserar på områden där vi vet att detta kommer att ge jobb.

Sedan kan jag inte undgå att konstatera att lokalvårdare får 150 kronor i månaden i höjd skatt med Miljöpartiets politik. Metallarbetare får 300 kronor mer i månaden i skatt, distriktssköterskor 450 kronor i månaden och grundskollärare 360 kronor i månaden samtidigt som de får höjda miljöskatter – 1 krona på bensinen, och 2 kronor efter två år.

Jag får inte detta att gå ihop. Mikaela måste ge mig svar på vid vilket skattetryck som grön skatteväxling upphör att gälla. Det måste väl vara det som var resonemanget. Nu sänker regeringen skatterna, och vi ger

dem som har låga och normala löner och som arbetar stora reallöneförbättringar. Miljöpartiet vill inte ge de grupperna de förbättringarna.

Vid vilket skattetryck upphör grön skatteväxling att vara en metod?

Anf. 30 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Fru talman! Miljö- och energiskatterna behöver höjas. Det har ni börjat inse. Vi inser att man behöver gå mycket längre än så. Vi behöver samtidigt göra stora investeringar. När ni från regeringens sida genomför väldigt stora skattesänkningar behöver de göras på ett mer fördelningspolitiskt riktigt sätt. Det är den stora utmaningen; det är det vi inriktar oss på i dag. Det behöver inte göras ytterligare skattesänkningar, utan de behöver göras på ett smartare sätt.

Ni sparar i dag från regeringens sida på biologisk mångfald och har förklarat det med att ni har svårt att nå målet och därför behöver ta tillbaka pengarna och sitta på er kammare och fundera lite på hur ni ska gå vidare. Det sker samtidigt som FN:s klimatpanel pekar på den ökade risken för arters utdöende vid en temperaturhöjning.

Kommer det någon satsning på biologisk mångfald framöver? När har ni tänkt klart? Kommer ni att försöka nå målet om en biologisk mångfald, eller är de här pengarna tillbakadragna permanent?

Anf. 31 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Låt mig återigen börja där Mikaela Valtersson slutade: Det kommer satsningar på biologisk mångfald. Det finns en stor satsning i budgeten, men vi jobbar också med metodutveckling så att vi ska använda pengarna så effektivt som möjligt. När man bara har som strategi att köpa mark, ja, då skapar man väldigt mycket konflikter. Markägare som har byggt upp och skapar de stora naturvärdena genom att vara kloka i sin skogsskötsel får som besked att vi nu köper detta. Man lägger en död hand över stora bygder. Vi kommer alltså tillbaka med metodutveckling för att arbeta tillsammans med markägare och inte bara arbeta emot dem.

Återigen: Ja, det behövs höjda miljö- och energiskatter. Men gör det gärna då inom en kontext där vi samtidigt sänker skattetrycket totalt! Annars tror jag att acceptansen för höjda miljöskatter kommer att vara väldigt låg. Hur kommer distriktssköterskan som får 450 kronor per månad i höjd inkomstskatt att uppleva en höjning av bensinskatten med 2 kronor? Är det okej att få skattehöjningar på båda områdena?

Jag tycker att grön skatteväxling som strategi är bra, men ni missbrukade den strategin väldigt mycket. Det blev väldigt mycket ad hoc, lite av vad som gick att komma överens om i nattliga förhandlingar. Det skulle vara bättre att lägga fram och gå vidare med en sådan strategi för både skattesänkningar och skattehöjningar. Att i sitt miljöarbete jobba för höjda skatter på båda sidor tror jag har en väldigt låg folklig förankring.

Anf. 32 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att det i regeringen verkar finnas en omsorg om att höja kvinnors löner. Därför är det för mig mycket märkligt att stoppa den handlingsplan som vi var med och förhandlade fram för att komma åt just detta problem. Man kunde förstås ha gått mycket längre, vilket vi gärna hade velat göra, men den var åtminstone ett försök

att komma åt problemet. Ni stoppade den. Ni stoppade också förslaget om rätt till heltid – deltidarbete har ju en stor del i att kvinnors löner och inkomster är så låga.

Vi satsar på många jobb i välfärden, och vi gör det till den genomsnittliga inkomstnivå som faktiskt råder i offentlig sektor i dag. Detta är en möjlighet för kommunerna att få fler anställda i äldreomsorgen, förskolan och skolan – det som alla pratar om. Vi tycker att det är ett bra sätt.

Visst tillkommer kringkostnader, men eftersom vi nu har statsbidrag som finansierar anställningarna kommer kommunerna säkert att ha råd att bidra med platser för dessa anställda. Vi höjer ju också statsbidragen kraftigt, vilket vi även gjorde under den förra mandatperioden.

Jag tänker på det Roger Tiefensee sade i sitt inledningsanförande. Alla har inte kompetensen att plugga, säger han. Ni har nu som första regering sänkt ambitionerna för utbildningsnivån i samhället. Det är mycket märkligt. Det är inte nog med att ni sänker den generella kunskapsnivån. Ni drar även in pengar till högskolorna. Detta innebär färre resurser för att hålla en bra nivå. Ni gör heller ingenting för att höja studiemedlen och på så sätt underlätta för fler att söka högre utbildning. Just högre utbildning har ju varit en strävan i samhället för att kunna möta den internationella konkurrensen.

Att utgå ifrån att människor inte ska kunna studera är en väldigt bakåträlvande politik. Vad är det för tillväxt, och vad är det för framtidsbyggande?

Anf. 33 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Tack, Ulla Andersson, för din fråga! Den tydliggör också hur du ser på olika yrkesroller. Ulla Anderssons fråga andas att man ser ned på yrkesarbete, hantverksjobb och industrijobb. Det är bara akademikerjobb som är fina. Välkommen ut i verkligheten! Det är jättesvårt att få tag i hantverkare, och vi behöver fler som kan jobba inom den sektorn.

Vi har en gymnasieskola som har gjort att många har blivit utslagna. Det individuella programmet som skulle vara undantaget har blivit det största programmet. Däri ligger problemet. Centerpartiet var med och genomförde den reformen, för tanken är ju god. När man är ung ska alla möjliga vägar till framtiden vara öppna. Men vi är inte sämre än att vi ser bristerna. Vi kan tänka om. Vi ser att vi behöver en bättre lärlingsutbildning och en bättre yrkesutbildning. Vi behöver också en tredje del som är högskoleförberedande. Det handlar om att ge alla människor möjlighet att komma till sin rätt.

Förslaget om rätt till heltid var som en elefant i en porslinsbutik. Det skulle ha höjt trösklarna in på arbetsmarknaden för grupper som jag förutsätter att Ulla Andersson värnar om – unga människor och kvinnor. Då är det bättre att jobba för att vara en attraktiv arbetsgivare, precis som SKL gör nu. Det handlar inte bara om bra löner. Genom det löneavtal som SKL har slutit tillsammans med skattesänkningarna har vi nu de största reallöneförbättringarna för låglönegrupper i offentlig sektor på många decennier. Gläd dig, Ulla Andersson! När SKL jobbar för att bli en attraktiv arbetsgivare innebär det även att man kommer att erbjuda heltid.

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 34 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Kan du, Roger Tiefensee, tala om för mig varför kvinnor ska ha högre trösklar in på arbetsmarknaden? Varför ska de avstå från lön och anställningstrygghet för att arbetsgivaren inte vill inrätta heltidstjänster? Tidigare har vi haft ett kompensatoriskt förhållningssätt, där staten har ersatt kvinnor som inte har fått heltidstjänster genom möjligheten att deltidstämpla. Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har föreslagit att man ska inrätta heltidstjänster, vilket innebär att arbetsgivaren får ta ansvaret.

Ni väljer en tredje väg och låter kvinnorna bära de ekonomiska förluster och även de hälsorisker som finns i att arbeta deltid. Jag tycker att det är märkligt. Jag tycker också att du ska avstå från att tillskriva mig åsikter om hur jag ser på olika yrken! Det jag försöker säga är att det är märkligt att vi har en regering som medvetet strävar efter att sänka kunskapsnivån och som inte gör någonting för alla de studenter som finns på högskolor och universitet i dag. I stället för att förbättra kvaliteten i utbildningen väljer man att minska antalet platser på de regionala högskolorna – den reform som Centerpartiet var med och genomförde. Man drar även in tjänster på högskolorna.

Jag tror att företagen efterfrågar utbildad arbetskraft i stor utsträckning, och då är högskolorna en viktig del. De är viktiga för miljöteknik och energieffektivisering, men också för regional utveckling.

Jag har till sist en fråga till Roger Tiefensee. Många småföretagare efterfrågar möjligheten att slippa sjuklöneansvaret de första två veckorna. Man vill också kunna ingå i socialförsäkringssystemet som övriga anställda på arbetsmarknaden. En sådan utredning var på väg fram och hade fått direktiv under den förra mandatperioden, men ni valde att stoppa den. Anser inte Centerpartiet att småföretagen ska ha den möjligheten?

Anf. 35 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Svaret på Ulla Anderssons sista fråga är att vi också tycker det. Vi kommer att infria även det vallöftet.

När det gäller högskolorna har jag själv suttit i styrelsen för Mälardalens högskola och vändats över att man får en massa platser som inte besätts. Det som regeringen nu gör är att dra ned och anpassa antalet platser på högskolorna till den efterfrågan som finns och i stället satsa de resurserna på kvalitetshöjande åtgärder, till exempel mer lärarledd tid. Det tycker jag är en bra prioritering.

Centerpartiet var, som Ulla Andersson sade, med och byggde ut den stora regionala högskolereformen, men vi har under lång tid, långt innan vi kom in i alliansregeringen, därefter fokuserat på att utbyggnaden av antalet platser måste följa en utbyggnad av kvaliteten. Det genomför vi nu konsekvent i regeringsställning tillsammans med övriga allianspartier.

Avslutningsvis förstod jag riktigt inte Ulla Anderssons ingång. Vi vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för kvinnor och för unga. En lagstiftad rätt till heltid skulle i stället höja trösklarna in på arbetsmarknaden. Det är den stora skillnaden. Det är lite som att klampa in som en elefant i en porslinsbutik – en massa går sönder. Några får heltid, men väldigt många jobb försvinner.

Jag kan därför ha en viss förståelse för att man som vänsterpartist verkligen vill kunna räkna jobben och säga att det är 150 000 jobb i of-fentlig sektor som ska lösa det stora problemet. På så sätt har jag förstå-else för Vänsterpartiets budget, men det kommer inte att funka i verklig-heten. Det är bättre att satsa på att sänka trösklar för dem som behöver komma in på arbetsmarknaden, och det är precis det regeringen gör.

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 36 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Den här regeringen har en uppgift, och den handlar om att försöka förbättra välståndet för människor i Sverige. Det är en uppgift som de flesta regeringar har haft som mål de senaste hundra åren, vill jag påstå. Så långt är ingenting unikt.

Debatten i dag handlar om statsbudgeten för år 2008, och den handlar om hur vi vill att den svenska ekonomin ska utvecklas, vad vi kan göra för att öka välståndet i vårt land och välfärden för våra medmänniskor.

Vi hade en situation där den här regeringen blev vald, för det är ju så, och då riktar jag mig till socialdemokraten Pär Nuder, att vi jobbar med verkliga problem. Vi försöker möta den utmaning som finns. Vi försöker undvika att stirra på opinionsmätningar och känna att just nu ligger man väldigt bra till. Valen avgörs på valdagarna, och då angriper man riktiga problem, de problem som Sverige står inför.

De problem som vi fortfarande står inför och som vi har börjat an-gripa handlar om bristen på arbetstillfällen i Sverige. Det handlar om ett växande utanförskap. Det handlar om ett ohälsotal som har skjutit i höj-den. Det handlar om pensionärer som har haft väldigt få ökningsar av sina pensioner. Det handlar om en socialtjänst som har pressats tillbaka. Det handlar om en omsorg där äldre människor inte har fått någon vettig plats att bo på.

Detta är en situation som byggdes upp, vill jag understryka, under sex magra år och sedan sex fetare år med Socialdemokraterna. Trots de magra åren och sedan de feta åren fortsatte utvecklingen när det gällde arbetslöshet, när det gällde ohälsa och när det gällde utanförskap att gå åt fel håll. Det ledde till betydande kvalitetsförsämringar i den välfärd som vi kallar skola, vård, omsorg, tillgång till en bra rättsstat och vad det nu kan vara. Detta pressas ju tillbaka när allt det andra växer. Därför försö-ker vi nu att angripa detta från en enig regering. En allians som står sam-lad lägger fram förslag där vi fortsätter att se till att det blir fler jobb, att ohälsan sjunker och att fler människor kommer in i gemenskap i stället för att vara hänvisade till ett utanförskap.

Detta möter då en opposition som har redovisat sina alternativ i detta betänkande med besked som är så olika vad gäller vart man ska gå att de snurrar som en kompass på Nordpolen. De pekar åt väldigt olika håll. Någon tycker att det är mycket bra att vi höjer skatten för alla. Några tycker att vi ska höja skatten bara för vissa. Några tycker att vi ska stats-anställa hur många människor som helst, rakt av.

Då är frågan till Vänsterpartiet: Varför statsanställer vi inte alla män-niskor som inte har ett jobb? Vi kanske kan statsanställa pensionärerna också, det vore alldeles utmärkt.

Sedan har vi ett Miljöparti som tycker att människor ska vara lediga i en tid när det är brist på arbetskraft på vissa håll.

Vi har ett läge som är ganska turbulent internationellt sett. Heder åt att Socialdemokraterna och Pär Nuder observerar detta. Man är själv medveten om hur svårt det kan vara att hantera IT-kriser och Asienkriser och att parera detta med en stark finanspolitik. Här gäller det att inte vare sig överdriva och bli för rädd och för defensiv eller att underskatta och inte se de faror som faktiskt finns runt hörnet.

Det är ju så att konjunkturen mycket riktigt kan anses ha toppat i Amerika. Vi kan se hur den på flera ställen åtminstone har passerat i delar av euroområdet. Vi ser ändå detta tydligt i regeringens budgetproposition, i utskottets majoritetsdel av betänkandet. Här observeras detta och markeras.

Vi kan dock se att Sverige klarar sig bra i denna osäkerhet. Sverige står starkt fast det stormar på världens finansmarknader. Det beror inte på någon slump. Det beror ju på att vi har väldigt solida statsfinanser, att vi har en god och stabil tillväxt, att vi faktiskt har ett hyggligt överskott just nu, ett internationellt sett mycket starkt överskott. Det underlättar för en relativt låg ränta. Vi har ett långsiktigt hållbart pensionssystem. Vi har en rad fundamenta som är solida i Sverige som vi måste vara rädda om, som vi ska vårda när det går bra och som vi ska kunna stödja oss på när det blåser kallt på finansmarknader och i internationella konjunkturer.

Folkpartiet liberalerna ser det som en enorm styrka att kunna backa upp denna proposition, ta fram och skriva ett betänkande som pekar på att det går åt rätt håll när det gäller jobben, när det gäller att minska utanförskapet och när det gäller att se till att vi får fler människor som är friska i stället för sjuka.

Vi möter detta med att fortsätta jobba på dessa områden. Den sysselsättning som nu rapporteras komma in hela tiden är positiv, dels för att arbetslösheten minskar, dels också, som sagt, för att flera människor som tidigare inte har jobbat – de kanske har varit sjukskrivna – kommer i arbete. Vi gör detta genom att sänka skatter på arbete, dels för individer som har låga inkomster, dels genom att stötta de företag som varit beredda att anställa grupper som annars har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Vi gör det genom att ta bort skadliga skatter som ser till att pengar försvinner från Sverige. Då talar jag om förmögenhetsskatten.

Vi ser utanförskapet minska genom att vi gynnar instegsjobben och nystartsjobben. Vi skapar en gymnasieskola som kommer att kunna ge människor framtidstro i stället för evig fritid. Vi ser till att föra in lärlingsutbildningar för att lättare komma åt de flaskhalsar som finns och också ge människor jobb och en framtid.

Vi ser också att när ohälsotalen sjunker sker det tack vare att vi nu satsar mer på rehabilitering. Att stoppa in människor dag efter dag i en sjuk- och aktivitetsersättning, det som förut hette förtidspension, är inget annat än att förstöra människors liv, kanske för alltid. Vi jobbar nu stenhårt varje dag för att de människor som har varit korttidssjukskrivna och långtidssjukskrivna eller förtidspensionerade ska komma tillbaka i en arbetsgemenskap, för vi vill minska utanförskapet och öka "innanförskapet". Människor mår bättre om de får vara en del av samhället och en del av en arbetsgemenskap.

Vi tycker att god ekonomi är viktigt. När vi pratar om överskott och om tillväxt är det inte för att det finns ett egenintresse just i dessa siffror. Det är för att de är grunden för välbefindandet. De är grunden för den välfärd som alla här, i alla partier, med den bästa vilja vill fördela.

När det finns förutsättningar och en stark ekonomi underlättar vi möjligheten att satsa på välfärd. Det är därför den här regeringen nu satsar på en tandvårdsreform. Vi hörde en socialdemokratisk socialminister som hette Lars Engqvist – det var väldigt länge sedan – som sade att tanderna inte får vara en del av klasstillhörigheten. Vi ser orättvisorna växa i munnen. Nu gör vi någonting åt detta. Den här regeringen ser till att fler människor får tillgång till en god tandvård. Det handlar om att öka rättvisan, men det bygger på att vi har ekonomiska resurser.

Vi satsar på psykiatrin. Vi ser till att vår skola får en läsa-, skriva- och räknagaranti. Jag ser några ungdomar på läktaren. Det är jätteviktigt att ni tidigt i skolan får lära er läsa, räkna och skriva. Går man i åttan eller nian och ska lära sig läsa, skriva och räkna, om man inte har lärt sig det innan, blir det väldigt svårt. Därför satsar vi nu stora resurser tidigt för att hjälpa dem som går i ettan, tvåan och trean att komma in i läsandet, räklandet och skrivandet.

Vi utvecklar lärlingsutbildningar. Det har Socialdemokraterna varit emot i århundraden, åtminstone i årtionden. Att kunna jobba med händerna tror vi är en väg in för många ungdomar. Vi behöver flera som jobbar med rörmokeri, med bygg, med kakelsättning och vad det nu kan vara. Det är mycket viktigt.

Vi förstärker rättsstaten. Då är det intressant att i en tid när åklagare attackerats i Sverige, när demokratin ansätts, lägger Socialdemokraterna fram ett budgetalternativ där man ska spara på åklagarväsendet. Hur har man tänkt då? Är det säkerheten runt åklagarna som ska dras ned? Nej, vi behöver en stark rättsstat så att människor kan känna trygghet och frihet från våld och andras övergrepp. Därför är rättsstaten så viktig för den här regeringen.

Jag vill också understryka att vår politik leder till att det blir utrymme i kommuner, landsting och regioner. När man ska köpa en ny magnetkamera för att förstärka kampen mot och bättre kunna bota cancer eller anställa flera socialtjänstsekreterare, fältassistenter, i våra kommuner gör man ju detta för att det går bra i kommunen. Fler människor går till jobb, och det blir högre skatteinkomster. Det var ett intressant resonemang tidigare här om att målet är att få in mycket skattepengar. Målet är inte höga skatter. Det är så vi bygger välfärd. Många jobbar och levererar in skatter som vi kan köpa välfärd för och skapa välfärd för som är så viktigt. Det är då vi får fler äldreomsorgsplatser. Det är då vi får satsningar på idrotts- och föreningsliv runt om i vårt land. Det gör man i en växande ekonomi, inte i en krympande.

Till en god ekonomi och god välfärd hör också omsorg om vår miljö. Därför är det lätt för Folkpartiet att stödja regeringens förslag och se till att vi jobbar med klimatmiljarden. Vi ska ställa om våra transportsystem, vårt jordbruk och våra energisystem så att de blir mer hållbara för framtiden. Vi räddar framtiden och ger våra barn en god miljö. Det är därför som Folkpartiet också står bakom betänkandet.

Jag vill peka på att vi är i en situation där vi har rustat oss bra. Vi har möjlighet att också under kommande år satsa på infrastruktur, förstärkt kvalitet i våra förskolor och åtgärder för de sämst ställda pensionärerna och att satsa på en rejäl forskningsproposition inom förhoppningsvis ett år. Allt detta är möjligt eftersom vi har en växande ekonomi. Jobben blir fler, och fler människor får gå till ett arbete varje dag i stället för att i värsta fall stirra in i väggen. Detta är viktig välfärd. Det handlar om att fler människor får gå till ett jobb i stället för att vara sjukskrivna. Det är också viktig välfärd. Det handlar om människor som under lång tid inte har haft en gemenskap alls, har varit utanför. Kom ihåg att Folkpartiet liberalerna gick till val på att peka ut de områden där det faktiskt ser mycket allvarligt ut vad gäller utanförskap. Det är höga socialbidragskostnader, låga kunskapsnivåer i skolan, hög brottslighet och många föräldrar som kanske aldrig har haft ett jobb. I de områdena har dessa människor blivit fler och fler under de sex plus sex åren som den tidigare regeringen styrde. Vi försöker se till att detta minskar så att människor kommer in i samhället. Detta är vi glada för, vill jag understryka.

Vi har två alternativ som står mot varandra. Det finns ett alternativ som fortsätter att fokusera på höga ersättningar och höga skatter på arbete. Det leder till och har lett till ökade klyftor, tyvärr. Vi satsar tydligt på fler nya jobb. Det pratades tidigare om låglönejobb, fru talman. Konjunkturinstitutet har levererat en rapport som handlar om den avtalsrörelse som har varit. Den visar på rekordhöga löneökningar. Många människor har fått kraftfulla reallöneökningar. Det ska man glädja sig åt. Det är ett bevis för att vi levererar jobb som ger hyggliga löner. Det är snarare så att KI, Konjunkturinstitutet, varnar för att de kan vara något för höga.

Detta är den verkligheten. De står mot varandra. Jag vill understryka att det vore bra om oppositionen kunde enas något om vilken politik man vill föra. Det hänger inte ihop. Man kan inte göra allt detta – åtminstone inte på en gång.

I detta anförande instämde Gunnar Andrén, Ulf Nilsson, Christer Nylander och Lars Tysklind (alla fp) samt finansminister Anders Borg (m).

Anf. 37 PÄR NUDER (s) replik:

Fru talman! Jag får börja med att önska Johan Pehrson välkommen till finansutskottet.

Jag brukade ställa en och samma fråga till din företrädare i finansutskottet. Vi hade tre debatter. Frågan handlade om Folkpartiets arv som garant för de generösa sociala försäkringarna, framför allt sjukförsäkringen. Jag frågade när Folkpartiet kommer att medverka till att det blir 80 procents ersättningsnivå i sjukförsäkringen. Det svar jag fick varje gång av Christer Nylander var: När ekonomin så tillåter, när statsfinanserna är tillräckligt starka. Vi hade tre debatter. För varje gång blev statsfinanserna starkare, men inte kunde Folkpartiet leverera de 80 procenten. Därför tänker jag inte ställa den frågan eftersom jag inser att ni har förlopat och gett upp. Det kommer att vara 72,7 procents ersättningsnivå i sjukpenningen för den som är sjuk mer än ett år. Folkpartiet har fått lägga sig platt för att finansiera skattesänkningarna.

Jag vill ta upp en annan sak. I den proposition som i dag ligger på riksdagens bord har ni ett förslag om att införa en regel om att det inte ska vara möjligt för individer och fackförbund att förhandla upp ersättningsgraden vid sjukdom. Det innebär i praktiken att ni inför ett förbud mot kollektivavtal som förbättrar villkoren för långtidssjukskrivna. TCO:s ordförande säger om detta förslag: Det innebär att staten retroaktivt konfiskerar löneutrymme som många arbetstagare har avstått från. Det är helt oacceptabelt.

Finansförbundet har å sin sida räknat ut att för en anställd som tjänar 25 000 kronor i månaden och har varit sjukskriven i mer än ett år innebär förslaget att han eller hon förlorar 3 500 kronor i månaden. Hur i herrans namn kan Folkpartiet gå med på ett sådant förslag?

Anf. 38 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Av samma skäl som Socialdemokraterna själva förde fram ett sådant förslag när det handlade om att begränsa den nivå som man får om man är sjuk. Folkpartiet har i själva verket varit med om att uppfinna de sociala trygghetsförsäkringarna. Vi tycker att de ska vara långsiktigt hållbara och hållas på en rimlig nivå. Vi tillhör dem som tycker att man ska både höja taket och fundera på nivåerna. Det är ingen hemlighet. Det gick vi till val på. Det är en diskussion som vi för intensivt i regeringen. Vi tycker att det finns all anledning att diskutera också de frågorna framgent.

Just nu har det till stor del handlat om att renovera våra trygghetsförsäkringar vad gäller arbetslöshetsförsäkringen, föräldraförsäkringen och sjukförsäkringen. De ska vara långsiktigt hållbara. De har inte riktigt varit det. Framför allt har de inte varit en tydlig drivkraft så att människor ska känna att det alltid lönar sig att arbeta.

Det är lite sorgligt att Socialdemokraterna har glömt att fokusera på detta när man hela tiden talar om att öka ersättningsnivåerna i våra trygghetssystem. Vi tycker också att det är viktigt, men vägen måste gå via att fler människor kommer i jobb. Saker och ting måste göras i rätt ordning. Först ska utanförskapet angripas, det vill säga vi ska se till att det blir fler jobb och se till att ohälsotalen sjunker. Sedan ska det vara möjligt att förbättra på lång sikt. På kort sikt kan vad som helst göras med den goda ekonomi som Sverige befinner sig i, men på lång sikt är det viktigt att det blir hållbart. Det är det som är Folkpartiets mål i det arbete som vi nu bedriver i regeringen.

Anf. 39 PÄR NUDER (s) replik:

Fru talman! Det blev inte 80 procents ersättningsnivå i sjukförsäkringen med Christer Nylander från Folkpartiet i finansutskottet. Det blir det uppenbarligen inte heller med Johan Pehrson. Ni inför en regel som innebär att man inte kan avstå löneutrymme för att förbättra sin försäkring. Detta kritiserar av inte minst tjänstemannarörelsen.

Det är riktigt att en socialdemokratisk regering införde en sådan regel i ett för landet akut krisläge, när statsfinanserna rutschade utför. Vi fick kritik för det från internationella organisationer. Vi återställde detta. Men nu står du här och talar om hur goda statsfinanserna är, och ändå ska ni införa ett sådant förbud. Det håller inte ihop.

Så till en annan fråga som jag diskuterade med finansutskottets ordförande tidigare, nämligen vårdnadsbidraget. Folkpartiet har varit, men är uppenbarligen inte längre, motståndare till att införa ett vårdnadsbidrag. Ni har fått lägga er platt även på den punkten, på samma sätt som med 80-procentsnivån. Stefan Attefall tycker att det är småaktigt av dig att bråka om saken, hur kraftigt och hur stort vårdnadsbidraget ska vara, medan du pekar på inlåsnings effekterna, att kvinnor tvingas stanna hemma.

Hur är det nu? Kan vi lita på att Folkpartiets linje kommer att segra eller kommer ni att vika ned er även på den punkten?

Anf. 40 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Jag kan försäkra Pär Nuder om att Folkpartiet i sina samtal med till exempel TCO och andra organisationer på arbetsmarknaden för mycket intensiva diskussioner om hur trygghetssystemen ska vara ordnade framöver och hur vi ska ha våra skattesystem ordnade framöver. Om jag lovar att jag ska lyssna extra noga på TCO vad gäller deras kritik mot ersättningssystemens utformning kanske Pär Nuder kan lova att han ska lyssna lite på vad TCO säger om skadliga skatter för ekonomin. Då kanske Pär Nuder skulle fundera på hur man kan öka rättvisan i Sverige genom att sänka några skatter för dem i Sverige som arbetar mycket hårt varje dag. Det kan vara en uppgift för oss båda att komma tillbaka och redovisa för kammaren.

Vad gäller möjligheten för familjer att välja sin barnomsorg på ett friare och bättre sätt står Folkpartiet bakom en tanke att det är viktigt att skapa möjlighet till kommunalt vårdnadsbidrag för den som faktiskt av olika skäl väljer att vara hemma med sina barn när de är små. Det är ingen konstig tanke utan det är i själva verket ganska rimligt. Man skaffar väl barn för att man vill umgås med dem, träffa dem och se dem växa upp, inte för att de ska vara på dagis så mycket som möjligt.

Vi tror dock att det är viktigt att förstärka barnomsorgen och kvaliteten i våra förskolor tillsammans med det vi för fram som kallas jämställdhetsbonus och som Socialdemokraterna inte tycker att vi ska ha.

(PÄR NUDER (s): Vi är för.)

Är ni för jämställdhetsbonus? Vad bra. Då är ni till viss del för Folkpartiets politik på området. Det är glädjande.

Jag försäkrar Pär Nuder att vi kommer att lösa detta. Det är en fråga hur man gör. Får man tvillingar i Sverige och har föräldrapenning får man inte dubbel föräldrapenning, utan man får ett litet tillägg. Vi kommer nog att kunna finna en lösning för dem som har flera barn och uppstår vårdnadsbidrag.

Pär Nuder kan vara helt säker: Valfriheten och självbestämmandet för Sveriges småbarnsföräldrar kommer att öka och inte minska.

Anf. 41 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tänkte läsa ur Folkpartiets valmanifest:

”Socialförsäkringar är en hörnsten i vårt samhällsbygge. De är en garanti för trygghet för oss alla om något inträffar. Blir vi sjuka eller arbetslösa så finns det en försäkring som gör att vi slipper flytta från hus och

hem. Den som blir långvarigt sjuk ska inte dessutom behöva dras med oro för att inte kunna betala sina räkningar.”

Sedan står det så här:

”Om en alliansregering i enlighet med Bankeryds-överenskommelsen sänker taket i sjukförsäkringen 2007 bör det återställas när kostnadsläget i försäkringen är under kontroll, vilket enligt vår bedömning kan vara fallet redan 2008.”

Då tänkte jag ta fram det underlag som ni hade när ni tog ställning till det budgetförslag ni nu har lagt.

År 2005 var det 11 miljarder i överskott i sjukförsäkringen, 2 miljarder 2006 och 10 miljarder 2007. 14 miljarder beräknas 2008, 19 miljarder 2009 och 22 miljarder 2010.

Sedan har ni visst sänkt avgifterna för sjukförsäkringen. Det är egentligen ett avstått löneutrymme för arbetstagarna, men ni har gett det till arbetsgivarna i stället.

På vilket sätt ska det bli hållbart för Folkpartiet? Det du står här och säger är bara floskler. Det har aldrig varit underfinansierat under de här åren. Ni har gått med på nedskärningar just för principen att ni inte står upp för socialförsäkringens syften och för att ni tycker att det är okej att straffa människor ekonomiskt om de är sjuka eller arbetslösa. På något annat sätt kan jag inte tolka det ni har gått med på.

Du står också här och pratar om rehabilitering och att ni satsar på det nu. Men varför är det de sjuka, som redan har betalat med sin hälsa, som själva ska stå för kostnaderna för en rehabilitering? Vore det inte rimligt att ni tillförde nya pengar så att vi fick en mer fungerande rehabilitering i stället för att ta från dem som redan är sjuka och som ska rehabiliteras?

Anf. 42 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Vi tycker att det är otroligt viktigt att fokusera på vad man ska göra om en människa blir sjuk. Då tycker jag och Folkpartiet att det är viktigast att se till att den personen under den tiden han är sjuk får en rimlig ersättning. Det är helt riktigt som Ulla Andersson säger, att vi inte har kunnat höja några tak i våra sociala försäkringar just nu. Det är till och med så att vi behåller de 80 procenten under ett år – vi har sett till att så blir fallet. Men vi kan också notera att beräkningsåret har förändrats genom att man får en ersättning som grundar sig på tidigare år än det senaste året. Men socialförsäkringen gäller under den här tiden.

I stället för att stoppa undan människor och säga att ”nu är du sjuk-skriven, och du kan väl höra av dig om ett år” ser vi nu till att det finns en rehabiliteringskedja som gör att man använder resurser för att se till att människor så fort som möjligt kommer tillbaka i arbete. Det är också ganska tydligt, har forskning visat, att ju längre man har varit borta, desto svårare blir det att komma tillbaka till sin arbetsplats. Det är därför viktigt med tidiga och tydliga insatser för den person som har drabbats av ohälsa eller av annat skäl inte kan gå till jobbet.

Målet med Folkpartiet liberalernas sjukförsäkring är att se till att människor hela tiden kommer tillbaka till det arbete som de har. Skulle det vara så att någon är sjukskriven längre än ett år, eller går över i sjuk- och aktivitetsgaranti, är det självklart att också där se till att man hela tiden kommer tillbaka och att fokusera på: Vad kan du bidra med? Vad kan du hjälpa till med och jobba med för att du ska må bättre?

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Vi kan inte ha ett sjukförsäkringssystem där vi hela tiden tänker på att det ska vara höga ersättningar men väldigt få insatser för att människor ska komma tillbaka till jobb.

Anf. 43 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Vi har inte lyckats göra det just nu, inte kunnat, säger du. Då är statens överskott, räknar ni själva med, 91 miljarder nästa år och 135 miljarder i år.

När du debatterar med Pär Nuder säger du i samma andetag att ni ska lyssna på TCO och deras kritik av det ni har gjort. Och så säger du: Är ni med på att sänka värnskatten? Vad är viktigast då? Är det socialförsäkringssystemen eller värnskatter?

Det står faktiskt att ni ska se till att det här återställs 2008 när ni bedömer att hållbarheten i systemet är säkrad. Sedan visar det sig att hållbarheten aldrig har varit dålig utan snarare gått med stora överskott.

Det du står här och säger är bara floskler. Jag har sällan hört så mycket floskler på så kort tid som i ditt anförande i talarstolen.

Sedan säger du att ju längre tid man har varit borta, desto svårare är det att komma tillbaka. Det vet vi. Men varför ska man straffas ekonomiskt för det när rehabiliteringskedjan inte har fungerat? Indirekt är ni också med på att bestraffa de barn till sjuka och arbetslösa som finns i de här familjerna.

Varför? Varför för ni en sådan här politik när det inte ens är ekonomiskt nödvändigt? Sedan kan man undra om det någonsin är nödvändigt. Varför?

Jag fick höra här på kanten att Johan Pehrson låter som en riktig kristdemokrat när han står och försvarar vårdnadsbidraget. Det är väl bara att beklaga.

Jag har hört andra folkpartister som har sagt så här: Be oss inte försvara vårdnadsbidraget ur en jämställdhetsaspekt, för det går inte! Det kan jag inte! Men Johan Pehrson har tydligen tagit på sig den kristdemokratiska uniformen i dag och försöker på något vis stå upp för en reform han själv inte alls tror på.

Jag ser att du har en blå slips för att du i alla fall ska verka lite glad i den bedrövelse du måste känna inombords när du försöker försvara en reform som ni under alla år tidigare har gjort vad ni kan för att den inte ska genomföras. Nu står du här och försöker försvara den. Hur känns det?

Anf. 44 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Ja, vi har utformat det familjepolitiska paketet med en jämställdhetsbonus. Jag kanske inte behöver bokstavera för Ulla Andersson om hon hörde vad jag sade: jämställdhetsbonus. Vi talar om kvalitetssatsningar i förskolan. Jag har mina barn på förskola, och där träffar jag föräldrar och pratar med de människor som sliter hårt för att göra mina och andra barns vardag till en fantastisk dag. De känner att de skulle behöva ett ökat stöd. Det har vi också fört in.

Men vi säger också att vi ser att det finns människor som vill välja annorlunda. Då är vi i den här regeringen inte sådana personer att vi talar om att alla måste göra lika. Vi säger inte att alla måste göra som Ulla Andersson har bestämt därför att Ulla Andersson vet precis vad alla för-

äldrar behöver. Vi råkar vara ett parti i regeringen som tycker att människor ska få göra egna, fria, viktiga val, att man kan komma fram till olika slutsatser om vad som är bra när barnen är små.

Därför säger vi att ett kommunalt vårdnadsbidrag på 3 000 kronor kan vara ett sätt att stödja de familjerna, familjer som annars har mycket små marginaler och som vill vara hemma med sina barn. Det är inget konstigt och inget fult. Stöd också de familjerna med en liten peng!

Du tvingas säga att vi nu ska välja marginalsatser eller höga ersättningsnivåer. Den här regeringen har valt att gå fram på en tydlig jobblinje, en jobblinje som leder till att utanförskapet minskar, att ohälsotalet minskar och att fler människor kommer i sysselsättning. Det tycker du är floskler.

Du har snarast stött en regering som har ökat utanförskapet, minskat tillväxten av jobb och sett till att fler människor har blivit sjuka. Det är en linje som vi måste vända bort ifrån.

Jag säger det igen: Folkpartiet var med och skapade sociala trygghetssystem långt innan Vänsterpartiet visste hur man stavade till det. Vi kommer att fortsätta att kämpa för att de ska vara robusta och hållbara och se till att de uppmuntrar den arbetslinje som vi aldrig kommer bort ifrån om vi vill skapa välbefinnande.

Anf. 45 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Fru talman! Johan Pehrson sade i sitt anförande att Miljöpartiet vill att människor ska vara lediga. Jag skulle vilja fråga om Johan Pehrson lite mer konkret kan säga vilka förslag i vår budgetmotion han syftar på.

Vi har ett förslag om ett nedbantat friår, anpassat efter den konjunktur vi nu befinner oss i med ett väsentligt mindre antal platser än vad vi har haft förut.

Jag måste fråga Johan Pehrson om jag helt har missförstått: Är det inte så att vårdnadsbidraget är tänkt för att man ska vara ledig? Eller har jag fått det helt om bakfoten?

Sedan skulle jag vilja fortsätta på jämställdhetsspåret. Folkpartiet brukar vilja hålla jämställdhetsfanan högt. Hur vill ni förbättra för kvinnor som är lågavlönade i dag? Hur vill ni förbättra ensamstående kvinnors situation?

Många kvinnor som är deltidsarbetande mister nu rätten till deltidsakassa. Lågavlönade kvinnor är förlorare på regeringens politik, och högavlönade män är vinnare. Vilka åtgärder vill Folkpartiet vidta för att motverka den här utvecklingen som bidrar till ökade klyftor mellan män och kvinnor i Sverige?

Anf. 46 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Jag tänkte faktiskt på detta med friår. Vårdnadsbidrag, jämställdhetsbonus och kvalitetssatsningar i förskolan handlar om att göra småbarnsföräldrars tid något enklare, så att de själva kan göra viktiga val. Det handlar om att man själv ska kunna avgöra om man vill vara hemma och ta hand om sina barn något längre eller inte.

Friår kan man använda till att gå en kurs i dykning eller att skriva en bok. Det vore väl lämpligt om vuxna, friska människor själva finansierade sådant, så att vi – och det vill i alla fall den här regeringen – kan fokusera satsningar på föräldrar och barn. Det tycker vi verkar vara en

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

vettig prioritering, i stället för att man ska gå en dykkurs eller skriva en bok.

Den här regeringen tar kvinnors situation på största allvar. Vi har en jobblinje, och sysselsättningen ökar. Det leder till att våra kommuner kan anställa fler personer som jobbar, inte minst i viktig kommunal eller landstingskommunal verksamhet. Där har man nu fått löneökningar som förstärker det ekonomiska utrymmet.

Dessutom har den här regeringen sett till att människor som jobbar och sliter hårt varje dag för att se till att Sverige går runt får anständiga skattesänkningar för sitt arbete. Det innebär att människor får mer pengar i sin plånbok och till att själva kunna bestämma om de till exempel vill köpa en ny vinterjacka till sina barn i stället för den vinterjacka som tidigare år har åkt in och ut i garderoben, under de år då Miljöpartiet har styrt svensk ekonomi och utanförskapet och ohälsotalen har vuxit och jobben varit alldeles för få. Nu har man råd att köpa en ny vinterjacka, och det är vi väldigt stolta över.

Om man ser på andra områden där kvinnor är utsatta kan man notera att regeringen nyligen har presenterat en handlingsplan som gäller våld mot kvinnor – vissa mäns våld mot kvinnor. Det tycker vi också är viktigt att föra fram. De satsningar vi gör på rättsväsendet vill oppositionen sopa undan. Det gör ont att se, inte minst för de utsatta kvinnorna.

Anf. 47 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Fru talman! Det var många frågor Johan Pehrson hann komma in på.

Det finns olika sätt att öka människors möjligheter att få jobb, att öka företagandet i Sverige och att sänka skatterna. Detta kan göras på olika sätt. Ni väljer att sänka mest för högavlönade män och ge minst till lågavlönade kvinnor. Det är ett aktivt val som regeringen har gjort.

Jag skulle vilja fortsätta den diskussion som jag förde i replikskiftet med Stefan Attefall. Problemet i budgetpropositionen är inte att ni ser hushållen som en enhet i fördelningsanalyser. Problemet är att ni gör det när ni studerar effekten av era förslag mellan män och kvinnor. Ni lägger ihop mäns och kvinnors inkomster och delar dem lika i hushållet. Därför kommer ni till ett resultat som är radikalt annorlunda än det som riksdagens utredningstjänst kommer till.

Det är länge sedan vi i Sverige övergav sambeskattningen, som inte såg kvinnor som enskilda individer. Problemet med ert synsätt är att man då helt kan lägga ned ambitionen att höja kvinnors löner. Det är ju då mer effektivt att gifta sig med en rik man. Det förbättrar ju statistiken! Hur kan Folkpartiet försvara en sådan politik?

Anf. 48 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Jag har inte någon syn på vem man ska gifta sig med, när och hur. Det är något som jag som politiker känner att människor själva ska få bestämma över.

Men Mikaela Valtersson har helt rätt i att det finns mängder med orättvisor mellan män och kvinnor i vårt land. Jag har sett att de har förstärkts så länge Miljöpartiet har varit med och styrt Sverige. Nu försöker vi se till att de kvinnor som, för att ta ett exempel, varje dag ser till att våra äldre får en dräglig tillvaro och sliter många år i hemtjänsten får förbättringar. De kvinnorna har i dag fått löneökningar som delvis har

blivit möjliga tack vare att det har gått bra för Sverige. Vi har också sett till att de har fått skattesänkningar, så att de ska kunna känna att de får några kronor mer över för att de sliter hårt.

Vi ser den hårt arbetande medelklassen i det här landet. Vi ser de människor som sliter, och en hel del av dem är ensamstående kvinnor. Men det är klart att de fortfarande har mycket lägre lön än många män, även i offentlig sektor. Om man sänker skatten för de människor som jobbar i offentlig sektor kan man tycka att ett par kronor till naturligtvis tillfaller en man som jobbar i något annat arbete i offentlig sektor. På så sätt har Mikaela Valtersson rätt. Men detta angriper vi genom sådant som vi är överens om – genom att öppna upp mångfald i offentlig sektor och se till att kvinnor också kan jobba åt andra arbetsgivare än de offentliga. Det är också ett sätt att öka kvinnors ekonomiska utrymme, kvinnors frihet och deras möjlighet att få högre lön. Det finns ju ingen lag som säger att kvinnor ska ha lägre lön.

Vi tror också att jämställdhetsbonusen, som vi driver på för, ska leda till att människor som skaffar barn tar ut en jämnare fördelning av föräldrapenningen och, hoppas jag, gynna kvinnors löneutveckling på lite sikt.

Anf. 49 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! När vi presenterade budgetpropositionen här i riksdagen kunde jag konstatera att det går bra för Sverige. Det är alltså sant. Vi har 3,5 procents tillväxt för närvarande. Det betyder att i år har Sverige tillsammans med Irland, Finland och Spanien den högsta tillväxten i de utvecklade europeiska länderna. Nästa år räknar EU-kommissionen med att vi tillsammans med Irland och Finland kommer att ha den högsta tillväxten bland de utvecklade länderna.

De nyanmällda lediga platserna ökade med 70 000 i oktober. Antalet arbetade timmar steg med över 3 procent, och sysselsättningen ökade med 75 000. Av det var 63 000 fasta anställningar.

Det mest glädjande med detta är naturligtvis att den största ökningen av antalet arbetade timmar sker bland kvinnor. Den största ökningen av sysselsättningen sker bland invandrarna, som svarar för 40 000 av ökningen. Hos ungdomarna ser vi en sysselsättningsökning på 10 procent. Kvinnorna, invandrarna och ungdomarna är de som vinner på vår politik.

Det stormar internationellt. Vi ser en oro på de finansiella marknaderna. Sverige har hittills – och vi är glada så länge det gäller – klarat sig väl. Det beror naturligtvis på att vi har betalat våra försäkringspremier. Vi har sett till att vi har god ordning på våra offentliga finanser. Det ska tidigare regeringar ha en stor eloge för. Det är ett hårt arbete som de har bedrivit och tagit ett stort ansvar för. Det är en politik som vi avser att fortsätta.

Vi har stora överskott i de offentliga finanserna. Vi överträffar målet för överskotten med 2 procent per år i genomsnitt. Vi har stora överskott i statens finanser. Vi når ett överskott på 110 miljarder kronor 2010. Vi minskar skuldsättningen. Vi halverar den under mandatperioden. Vi har stora budgeteringsmarginaler. Vi nådde 12 miljarder förra året, 20 miljarder i år, och vi kommer att uppnå uppemot 35–40 miljarder 2009 och 2010.

Det här är vårt viktigaste bidrag till att Sverige ska stå stabilt i en tid av internationell oro. Genom att hålla god ordning på våra finanser blir vi

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

inte beroende av internationella kapitalmarknader. Genom att minska vår skuldsättning och upprätthålla överskott ser vi till att Sverige inte blir en lekball på ett stormigt finansiellt hav.

Regeringens uppgift är väldigt klar. Vi ska återupprätta full sysselsättning. Det ska vi göra därför att det är ett frihetsuppdrag. När människor kommer i arbete, får en egen lön och möjlighet att utvecklas med arbetskamrater ökar deras möjligheter att bestämma. Det ökar deras möjligheter att styra över sitt liv. Då har de resurser och möjligheter att forma sin tillvaro, och då ökar deras frihet.

Att återupprätta full sysselsättning är naturligtvis också ett rättvisuppdrag. Skillnader växer när arbetslösheten ökar. Skillnader minskar när sysselsättningen växer. Det är därför vår politik är en politik som också gör Sverige rättvisare. När fler kvinnor arbetar, när fler invandrare blir sysselsatta och när fler ungdomar kommer i jobb ökar rättvisan i Sverige.

Den fulla sysselsättningen är naturligtvis också ett välfärdsuppdrag. När fler människor kommer i arbete stiger de offentliga intäkterna. Då får vi större resurser. Det är därför det nu sker rekordinvesteringar i kommunerna och i välfärden. Det är ett frihetsuppdrag, ett rättvisuppdrag och ett välfärdsuppdrag. Det är de uppdrag den här regeringen sätter främst.

Jag har de senaste dagarna ägnat mig åt att läsa en utredning som den engelska regeringen har gjort, där man har gått igenom strax under 400 medicinska studier om effekterna av arbete. Det kan vara värt att påminna om dem igen. Folkhälsan förbättras när människor kommer i arbete. Den egna hälsan förbättras. Den psykiska hälsan förbättras. Den egna identiteten, självkänslan, förbättras. Den psykiska hälsan förbättras och stressen minskar.

På praktiskt taget alla områden kan vi konstatera att arbete är bra för människor. Det finns undantag, och det ska vi ha respekt för. Vi ska ha ett väl utbyggt socialförsäkringssystem som ger människor trygghet. Men utgångspunkten måste vara att arbete generellt är bra för människor.

Den här regeringen har gjort stor skillnad. På ett år har vi gjort stora bidrag. Vi har sänkt skatterna för låg- och medelinkomsttagare. För en normal heltidsarbetande är skatten ungefär 1 000 kronor lägre vid årsskiftet. För en normal familj med två heltidsarbetande kommer man också med finansieringen, trafikförsäkringsavgifter och andra skatter som har höjts, att ha tjänat ungefär 1 000 kronor mer i månaden.

Den här politiken är särskilt viktigt just nu. Vi har en mycket stark arbetsmarknad. Då är det viktigt att arbetsutbudet ökar. När vi sänker skatterna förbättrar det lönebildningen i ekonomin, och det underlättar för fler människor att komma i arbete.

Vi har också stärkt arbetslinjen i socialförsäkringarna och a-kassan. Det sker en avtrappning av arbetslöshetsersättningen från en mycket hög nivå till en något lägre nivå. Vi säger nej till rundgång mellan åtgärder och ersättning. Vi förstärker försäkringsmässigheten i a-kassan, och vi har gjort avgifterna mer försäkringsmässiga. Det är åtgärder som bidrar till att reducera arbetslösheten.

Vi har förstärkt försäkringsmässigheten i socialförsäkringarna, återupprättat sjukförsäkringen så att dess uppgift inte är att dölja en illa fun-

gerande arbetsmarknad utan att ge trygghet för sjuka människor, inte att dölja ett misslyckande i den ekonomiska politiken.

Vi har också lagt fram förslag som gör arbetsmarknadspolitiken mer effektiv. Arbetsmarknadspolitiken spelar en central roll i den svenska modellen, och vi ska se till att den återigen spelar den viktiga roll den har spelat. Den ska inte ha som uppgift att dölja misslyckanden. Den ska inte ha som uppgift att skicka människor i rundgång. Den ska inte ha som uppgift att förvara människor i stället för att de ska vara på arbetsmarknaden.

Vi har prioriterat att arbetsförmedlarna ska kunna förmedla jobb. Vi har prioriterat att arbetsmarknadspolitiken ska inriktas på att man söker jobb. Vi har prioriterat att de åtgärder som vi gör ska riktas till de människor som har störst behov av hjälp. Det är därför vi nu får en väsentligt mer effektiv arbetsmarknadspolitik.

Vi har ökat möjligheterna för ungdomar, invandrare och äldre att komma in på arbetsmarknaden genom att sänka arbetsgivaravgifter, dels för dessa grupper, dels för sektorer som servicesektorn där många jobb kan växa fram.

Vi vet att den svenska modellen med sina kollektivavtal och med sin anställningstrygghet har många fördelar. Men den har nackdelen att den bidrar till att ungdomar, invandrare och äldre ofta får en svagare ställning på arbetsmarknaden. Det kan man naturligtvis hantera genom att avreglera anställningstryggheten eller undergräva kollektivavtalen. Det är inte den väg vi har valt. Vi har valt att i stället sänka arbetsgivaravgifterna så att fler arbetsgivare vill anställa ungdomar, så att fler arbetsgivare vill anställa äldre och fler vill anställa invandrare.

Vi ser effekterna. Sysselsättningen i dessa grupper stiger. Vi räknar också med att kunna sänka arbetsgivaravgifterna i servicesektorn, för enligt Handelns utredningsinstitut kommer det att bidra med över 10 000 jobb bara i restaurangsektorn.

Vi har också gjort ett brett program för att förbättra entreprenörsklimatet. Entreprenörerna är de som för nya produkter till marknaden. Det är de som gör att sysselsättningen växer explosionsartat. Det är de som är gasellerna.

Då är förändringen av förmögenhetsskatten, förändringen av 3:12-regler och andra skatteförändringar som vi har gjort viktiga. Vi ska fortsätta att minska regelbördan. Vi ska fortsätta att förbättra entreprenörsklimatet, för det är en central beståndsdel i en politik för full sysselsättning.

Vi har också gjort en stor satsning på kunskap. I skolan handlar det om att barnen ska lära sig läsa, räkna och skriva. Det ska finnas gott om resurser för att tidigt lägga en god grund för trygghet på arbetsmarknaden.

Vi har gjort den största satsningen på lärarnas utbildning och fortbildning under efterkrigstiden. Vi har stärkt betyg och uppföljning för att det ska vara god ordning i skolan och trygghet i klassrummen. Vi genomför en bred satsning på lärlingssystem och yrkesutbildning för att också de som vill till praktiska yrken ska ha en bra och trygg väg in på arbetsmarknaden.

Vi gör en mycket stor satsning redan i den förra budgeten och i den kommande budgeten på högre utbildning och forskning. Vi kommer att

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

kunna presentera den kanske mest offensiva forskningspropositionen i modern tid under det kommande året.

Det är tydligt att vår politik ger resultat. Vi ser att sysselsättningen de kommande åren kan öka med 200 000 och att utanförskapet kan minska med 175 000 personer. Det beror naturligtvis också på att vi har en stark världsmarknadstillväxt. Det går lite svagare i USA, men det går starkare i Ryssland, Indien och Kina.

Det beror på att svensk ekonomi har goda grundförutsättningar. Vi har en välutbildad arbetskraft. Vi har en väl fungerande offentlig administration. Vi har ett tryggt och stabilt regelverk för arbetsmarknaden. Vi har gjort stora satsningar på forskning och utveckling.

Men det beror också på regeringens åtgärder. Det är, som till exempel EU-kommissionen konstaterar, till viss del som ett resultat av de sysselsättningsprogram som regeringen vidtagit som vi nu ser en snabb ökning av sysselsättningen. Och det är, som EU-kommissionen konstaterar, delvis tack vare regeringens åtgärder vi nu ser en snabb ökning av arbetsutbudet.

Låt oss inte glömma hur siffrorna såg ut när den här regeringen tog över. Då var det 1 634 000 människor som stod utanför arbetsmarknaden, som arbetade mindre än de skulle önska och som inte hade den plats på arbetsmarknaden de förtjänade. I dag – i oktober – är det 165 000 människor färre i utanförskap. Amsåtgärderna har kunnat minskas med 70 000. De som är utan arbete men som inte sökt jobb har minskat med 30 000. De som jobbar men som skulle vilja jobba mer har minskat med 20 000. Och de sjukskrivna har minskat med 30 000. För första gången på 30 år ser vi att vi har brutit sambandet mellan sjukskrivningar och sysselsättning. Nu kan jobben växa utan att vi för den skull får ett tryck mot stigande löner och stigande priser som dämpar sysselsättningsutvecklingen.

Den här politiken är naturligtvis ett uttryck för ett ideologiskt ställningstagande. Det blir allra tydligast när det gäller den fulla sysselsättningen. Vår viktigaste uppgift är att återupprätta full sysselsättning. Det är vår viktigaste uppgift för att det är ett frihetsuppdrag. Människor som ställs utanför arbetsmarknaden, som inte får en chans att ta ansvar och växa i gemenskap och som inte får en chans att försörja sig själva och de sina är människor som drabbas av ofrihet. Utanförskapet är det viktigaste måttet på ofrihet i Sverige. Vår viktigaste uppgift är att bekämpa utanförskapet och återupprätta full sysselsättning, för det är den viktigaste frihetsuppgiften.

En politik som bidrar till full sysselsättning, som gör att fler människor kommer i arbete, att jobben växer och att arbetslösheten minskar är också en rättvisepolitik. Skälet till att de tidigare regeringarna har misslyckats med rättvisan, att förmögenhetsskillnaderna har ökat, att inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor har bestått och att ojämlikheten präglat den svenska arbetsmarknaden är att man misslyckats med jobben.

Jobben är grunden för rättvisan. Det är med människor med egen lön, eget arbete och egen utveckling som man bygger rättvisa. Det är så man minskar klyftor. Det är därför vår politik också är rättvis.

Vi kan inte möta framtidens utmaningar, vare sig globaliseringen eller demografin, om vi inte får fler människor i arbete. Vår viktigaste uppgift är att få människor i arbete och därigenom lägga grund för en

välfärd som kan finansieras utan höjda skatter, en välfärd som är trygg för människor som i större utsträckning kommer att ha möjligheter till en god ålderdom. Det är därför som vår politik också innebär ett viktigt välfärdsuppdrag.

Vi kan se de kommande åren an. Vi har viktiga vallöften kvar. Vi har infriat många, men vi kommer de närmaste åren att kunna genomföra stora satsningar på forskning, infrastruktur, kvalitet i barnomsorgen, tillgänglighet i äldreomsorg och valfrihet i sjukvården. Det är för att vi har lagt grunden genom att upprätthålla en god ordning i de offentliga finanserna och prioritera jobben framför varje annan fråga.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ulf Sjösten och Lars Elinderson (båda m).

Anf. 50 PÄR NUDER (s) replik:

Fru talman! Ola Persson, den före detta moderatväljaren som intervjuades i Rapport samma dag som statsministern kallade sin egen politik för brutal tycker inte att er politik är rättvis, Anders Borg. Han lämnar er nu. Han sade att det rent ut sagt är bedrövt att de nya jobben ska komma på bekostnad av de svagare grupperna i samhället. Precis så resonerar väldigt många just nu.

Orättvisan tar sig många uttryck. Förra hösten bröt regeringen pensionsöverenskommelsen då den drev igenom en sänkning av förtidspensionärernas ålderspension. Plötsligt skulle bara 80 procent av deras inkomster vara pensionsgrundande.

Det kritiserade vi socialdemokrater väldigt hårt. Ni valde att inte göra något åt det i vårpropositionen. Ni valde att inte göra något åt det i höstens budgetproposition. I stället insåg de borgerliga riksdagsledamöterna i riksdagens finansutskott det allvarliga i brottet. Jag vill ärligt och uppriktigt tacka dem för att de insåg det som inte du insåg när du bröt pensionsöverenskommelsen.

I dag har, som har nämnts i debatten, KI kommit med en prognos över utfallet för avtalsrörelsen. Jag citerar TT:

”Nedgången i arbetslösheten blir sannolikt inte varaktig eftersom jämviktsarbetslösheten blir kvar på drygt 6 procent, säger Juhana Vartiainen, forskningschef på KI. När högkonjunkturen klingar av kommer arbetslösheten att stiga igen, spår Vartiainen. Enligt KI:s analys skulle jämviktsarbetslösheten ha blivit en procentenhet lägre om arbetskostnadsökningarna stannat på 4,2 i stället för 4,9 procent.

Det hade betytt 45 000 färre arbetslösa och en reporänta som kunnat ligga 0,3 procentenheter lägre.”

Delar finansministern Konjunkturinstitutets uppfattning att utfallet av avtalsrörelsen bidrar till högre arbetslöshet och högre inflation?

Anf. 51 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Fru talman! Låt mig ändå vara tydlig med att skälet till att vi kommer att lyckas med rättvisan och att väljarna i valet 2010 kommer att utvärdera oss i fråga om att vi har lyckats med rättvisan är att vi sätter jobben främst.

Skälen till att ni fick åse stigande förmögenhetsskillnader, vidgad inkomstspridning, kvarvarande mycket stora inkomstskillnader mellan män

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

och kvinnor och en könsssegreerad arbetsmarknad var att utanförskapet inte minskade under de socialdemokratiska åren därför att ni konsekvent vägrade att sätta jobbpolitiken främst.

En sak kan vi vara väldigt klara över, och det är att om vi nu skulle genomföra de åtgärder som ni har motionerat om – att göra det mindre lönsamt att arbeta, att göra det dyrare att anställa för viktiga grupper och att försämra entreprenörsklimatet genom att återinföra förmögenhetsskatt – skulle vi få färre jobb också under de kommande åren, ett stigande inflationstryck i den svenska ekonomin och löneökningar som dämpade sysselsättningsutvecklingen.

Jag är övertygad om att vi nu ser en stark sysselsättningsutveckling i svensk ekonomi. Inte minst ser vi att sjukfrånvaron nu minskar med 14 procent och att sysselsättningen i breda grupper stiger. Det kommer vi också att kunna bevara under de kommande åren.

Min övertygelse är att de reformer som vi har fattat beslut om i denna budget och som är på väg att genomföras under våren kommer att bidra till att vi kommer att klara en god sysselsättningsutveckling också under de kommande åren. Det är det som vi kommer att debattera när vi möts i valrörelsen – varför ni misslyckades med jobben och varför vi lyckades med jobben, varför vi hade en politik för full sysselsättning och ni hade en politik för massarbetslöshet.

Anf. 52 PÄR NUDER (s) replik:

Fru talman! Jag ställde en rak fråga till finansministern. Det har i dag kommit nya uppgifter från Konjunkturinstitutet om lönekostnadsökningarna. Konjunkturinstitutet anser att utfallet i årets avtalsrörelse bidrar till högre arbetslöshet och högre inflation. Jag frågade om finansministern om han delar den bedömningen. Detta är nya fakta som har kommit på bordet efter att regeringen har lagt fram sin budgetproposition. Det hade varit på sin plats att Anders Borg hade kommenterat om han delar Konjunkturinstitutets uppfattning eller ej därför att detta kullkastar mycket av den ekonomiska politiken.

Jag ska ta upp en annan fråga. Vi möttes här för en månad sedan och debatterade din budgetproposition. Vi hade olika åsikter. Det ska vi ha. Det tillhör våra roller, och det tillhör demokratin. Men på en punkt bad jag om någonting som inte handlade om den ekonomiska politikens inriktning. Jag bad att oppositionen skulle få information om läget i den finansiella sektorn mot bakgrund av den amerikanska bolånekrisen. Under den dryga månad som har gått har den internationella oron tilltagit i styrka. Som jag sade i mitt inledningsanförande drabbas Sverige, kanske inte lika mycket som andra länder men vi drabbas också. Min enkla fråga till dig är: Kommer du att bjuda in oppositionen till information för att vi ska få veta hur regeringen ser på läget i den finansiella sektorn?

Anf. 53 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Fru talman! Om vi hamnar i en situation där de ansvariga myndigheterna – Riksbanken och Finansinspektionen – gör bedömningen att vi har några allvarliga stabilitetshot i Sverige tycker jag att det är väldigt naturligt att vi kan ta en sådan diskussion.

Jag vill gärna understryka för Pär Nuder att jag uppskattar mycket det stora ansvarstagande som den tidigare regeringen tog för de offentliga

finanserna. På denna punkt vill jag också ge Pär Nuder en eloge därför att det är centralt. Om Sverige skulle hamna i finansiell instabilitet bör vi eftersträva att hantera det på ett bra och brett sätt. Hamnar vi i en sådan situation där vi i dag inte är kommer jag naturligtvis att ta ett sådant initiativ som Pär Nuder efterfrågar.

Jag kan också tillägga att bland andra jag själv i EU-nämnden löpande har informerat riksdagen om de diskussioner kring finansiell stabilitet som förs i Ekofin och i samband med IMF-årsmöte och i andra sammanhang. På det sättet har vi givit en bred och fullödlig information till riksdagen.

Men låt mig understryka att jag tycker att det är viktigt att Pär Nuder är klar på denna punkt, vilket jag uppskattar. Och vi kommer definitivt att återkomma om bedömningen av den finansiella stabiliteten skulle förändras.

Men Pär Nuder konstaterade här att vi inte var överens i budgetdebatten, och det är tydligt att vi inte är. Vår budget lades fram därför att vi gjorde bedömningen att det fanns en risk att de avtal som slöts och det allmänna efterfrågeläget i ekonomin och den samlade bedömningen som ligger till grund för vår politik riskerade att leda till en något svagare sysselsättningsutveckling. Då har vi lagt fram ett brett program, inte minst med sänkta skatter, förändringar av sjukförsäkring, förändringar av a-kassa och förändringar av arbetsmarknadspolitik som möter denna utveckling. Det gör att jag är övertygad om att vi kommer att ha en stark och god sysselsättningsstillväxt också under de kommande åren.

Anf. 54 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag kan tänka mig att det har kliat på Anders Borg när han har fått sitta och vänta så länge på att få ordet. Så nu är han väl på hugget, misstänker jag.

Jag tänkte läsa lite grann ur er budgetproposition. Där står följande:

”Vi vill fortsätta att reformera arbetsmarknaden. Avtalsrörelsen gav löneökningar som dämpar sysselsättningsökningen år 2009 och 2010. Vill vi komma tillbaka till full sysselsättning måste vi genomföra ytterligare åtgärder. – – – Det är därför som vi föreslår en närmare koppling mellan arbetslösheten i en viss kassa och de avgifter som utgår. – – – Hur ska en höjd a-kassa och försämrade försäkringsmässighet i försäkringen bidra till att nästa avtalsrörelse leder till att vi får en bättre fungerande lönebildning som är mer förenlig med prisstabilitet och full sysselsättning?”

Man skulle med andra ord kunna säga att regeringen ser de fackliga låglönesatsningar som framför allt har gynnat kvinnor som ett stort problem och nu vidtar åtgärder för att trycka ned dessa krav. Det sker samtidigt som regeringen med sin politik gör allt vad den kan för att gynna redan starka grupper. Bland annat går två tredjedelar av skattesänkningarna till den rikaste tredjedelen.

Vi har tidigare hört Anders Borg uttrycka oro för denna löneökning. Men jag har aldrig hört Anders Borg uttrycka någon oro för den skeva fördelning som ni hela tiden väljer att förstärka. 90 procent av aktieutdelningarna går till de rikaste 10 procenten. Det måste också ses som ett problem. Att vinsterna ökar men att man inte återinvesterar i företagen och att lönernas andel i förhållande till vinster och produktion inte heller

Prot. 2007/08:28

21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

ökar utan snarare är historiskt låga borde också kunna ses som ett problem av en finansminister.

Jag skulle vilja höra finansministerns ord här. Varför är låglönesattningar på framför allt kvinnor ett stort problem för den framtida sysselsättningen när ni nu har genomfört stora reformer som ni själva säger kommer att leda till en arbetslöshet på 6 procent 2009?

Anf. 55 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Fru talman! Ulla Andersson och jag har debatterat dessa frågor några gånger tidigare. Jag kan dra mig till minnes tidigare debatter där det har sagts att arbetslösheten skulle öka, att låglönejobben skulle komma och att lönerna skulle sänkas. Det var en lönesänkarallians som gick till val i valrörelsen 2006.

Nu ser vi de snabbaste och starkaste löneökningar för låglönegrupper som vi har upplevt på lång tid. Om vi räknar in skattesänkningarna är det en mycket kraftig förbättring av den ekonomiska standarden för dem som har de lägsta inkomsterna. Det blev inte högre arbetslöshet. Det blev fasta anställningar, inte låglönejobb. Det blev inte lönesänkningar, utan det blev stigande löner för de grupper som behöver det allra mest.

Under de kommande åren tror jag att vi kan se framför oss en fortsatt utveckling som vi sett i de siffror som vi har haft under det senaste året, där fler kvinnor arbetar – antalet arbetade timmar ökar – och inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor för första gången på länge kan komma att minska. Vi ser att utrikes födda kommer in på arbetsmarknaden i en takt som vi inte har upplevt på mycket lång tid. Ökningen i oktober är 40 000 jämfört med ett år tidigare. Det är en mycket kraftig ökning av sysselsättningen för ungdomar – 10 procent i oktober. Vi ser en trendmässig förstärkning av sysselsättningen bland äldre.

Vad händer med rättvisan i ett land där fler utrikes födda får jobb, där fler kvinnor arbetar fler timmar, där ungdomarna får jobb och där de äldre blir kvar på arbetsmarknaden?

Jo, när sysselsättningen ökar förbättras rättvisan. Man kan aldrig koppla isär rättvisa och jobb. Man kan aldrig koppla isär rättvisa och det faktum att arbetslöshet bygger skillnader och klyftor.

Det är därför som vår politik för full sysselsättning också är en politik som kommer att minska inkomstskillnaderna och minska skillnaderna i ekonomisk standard för människor.

Anf. 56 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag skulle kunna rekommendera Anders Borg att läsa sin egen budgetproposition. Där står det att inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ökar; det är rätt intressant.

Jag skulle kunna säga så här: Sänkt a-kassa är ett sätt att sänka lönenivåer. Du liksom jag vet att om man tvingar människor att ta jobb till en viss del av a-kassan samtidigt som denna sänks blir det ett sätt att pressa lönerna nedåt. Om man sedan lyckas med det på sikt är en annan fråga, eller hur?

Ni skriver i er egen budgetproposition att ni ser att årets lönerörelse är ett problem just därför att löneökningarna har varit för stora. Helt klart har ni ju den ingången.

Jag skulle vilja läsa upp några punkter för Anders Borg. Ni har försämrat sjukförsäkringen och sjuk- och aktivitetsersättningen. Ni har försämrat möjligheterna till deltidstämpling. Ni har stoppat lagförslaget om heltid. Ni har stoppat handlingsplanen för en höjning av kvinnors löner. Ni gömmer inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män i er egen statistik och talar om hushåll. Ni har ökat antalet visstidsanställningar och stoppat den reform som var på väg fram när det gäller att minska dem och att öka antalet trygga anställningar. Ni har genomfört stora skattesänkningar framför allt när det gäller män och då förmögenhetsskatten. 70 procent har gått till män. Ni inför ett hemmafrubidrag, och ni inför överklassnära tjänster. Lågavlönade kvinnor ska gå hem till högavlönade män.

Det här är en politik som visar inte på er blinda fläck utan på ert stora svarta hål i just synen på hur man ska komma till rätta med skillnaderna mellan kvinnors och mäns möjligheter, skyldigheter och rättigheter i livet.

Detta gör mig väldigt orolig. Ni går systematiskt in för att försämma för kvinnor just därför att de är födda till kvinnor. Det borde göra dig, Anders, orolig. Du betecknar dig ju som feminist.

Jag hoppas att vi ska kunna vara överens om åtminstone en fråga här i dag. Därför tänkte jag avsluta replikskiftet med den. Ensamstående kvinnor får inte lämna över föräldrapenning till någon annan. Det gör att de har en ytterst utsatt situation när deras barn blir sjuka. Tänker finansministern göra något åt detta?

Anf. 57 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Fru talman! Vi har tidigare hört vänsterföreträdare och nu hör vi Ulla Andersson hävda att man när man stramar upp a-kassan sänker lönenivån. Att man sänker lönenivån måste betyda att löneökningstakten är negativ och att lönerna då sjunker. Jag kan dra mig till minnes två tillfällen då vi stramat åt a-kassan.

Det ena tillfället var 1997 när den socialdemokratiska regeringen, mycket klokt, valde att strama åt därför att det var statsfinansiellt nödvändigt och därför att man inför sin kongress ville argumentera för att det skulle vara en omställningsförsäkring i a-kassan. 1998 hade vi en snabb sysselsättningstillväxt, en mycket kraftig minskning av arbetslösheten och en mycket god löneökningstakt.

Andra gången vi stramade åt var 2006. Under 2007 har vi en kraftig minskning av arbetslösheten, en kraftig ökning av sysselsättningen och en mycket god löneökningstakt.

Man kan naturligtvis diskutera ekonomiska teorier. Men det är ju en händelse som ser ut som en tanke att vi varje gång vi gör detta får stigande löner, en stigande sysselsättning och en sjunkande arbetslöshet. Så när och var har det inträffat att lönerna sjunkit i samband med att man har stramat åt och tydliggjort arbetslinjen i arbetslöshetsförsäkringen? Jag har då inte sett det.

Hur bygger vi vägar för att minska skillnader? Ja, det gör vi med tre åtgärder: med en bra produktivitet som gör att vi har råd med stigande löner, med en god sysselsättningsutveckling som gör att utanförskapet minskar och med ett stigande antal arbetade timmar som gör att fler

människor kan få utveckla sin fulla potential på arbetsmarknaden, inte minst kvinnor. Det här är precis vad vi gör.

Jag är djupt övertygad om att inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor kommer att bli mindre som ett resultat av den mycket aktiva sysselsättningspolitik som vi nu för. Det kommer naturligtvis att bli en stor fråga i den kommande valrörelsen. Det är min övertygelse att detta kommer att vara ett av de viktigaste skälen till att ge alliansregeringen ett förnyat mandat för att fortsätta på vägen tillbaka till full sysselsättning.

Anf. 58 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Fru talman! Regeringen vidtar några klimatåtgärder. Bland annat handlar det om höjda miljöskatter. Jag tycker att Anders Borg ska ha en eloge för det.

I min fråga tänker jag dock koncentrera mig på era antiklimatåtgärder. Nästan hälften av alla stockholmare tar bilen till jobbet. När det gäller tjänsteärenden åker 60 procent bil i stället för att välja kommunala alternativ. Hälften av alla dessa bilresor görs av ensamma bilförare. Bara en liten del av det totala resandet i landet utgörs av kollektivtrafik. Mätt i avstånd reser vi totalt fyra gånger längre med bil än vi reser kollektivt.

Det här visar en resvaneundersökning som nyligen gjorts av Sika, Statens institut för kommunikationsanalys, och som sträcker sig över perioden 2005–2006. Det är den hittills största resvaneundersökningen som gjorts på nationell nivå. Sett till landet som helhet är det 66 procent som tar bilen till jobbet. I Stockholms län är motsvarande siffra 46 procent.

Trafiken står för en tredjedel av utsläppen av växthusgaser. Trafikökningen äter upp de vinster vi får genom att effektivisera fordonsparken. Vi måste jobba mer effektivt med att få in miljöbränslen.

I storstäderna är resorna kortast men tar oftast längst tid. Den genomsnittliga svensken reser 70 minuter per dag.

I det läget satsar den svenska regeringen på att bygga Förbifart Stockholm för 25 miljarder. Man skjuter inte till nödvändiga medel till järnvägsinvesteringar och kollektivtrafik.

Jag skulle vilja fråga Anders Borg hur regeringens strategi ser ut för att öka kollektivtrafikresandet i storstäder. Har regeringen målsättningen att minska de klimatpåverkande utsläpp som trafiken ger upphov till?

Anf. 59 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis glädjande att Mikaela Valtersson tar klimatfrågorna på allvar och därför ger regeringens viktiga åtgärder på det området ett starkt stöd.

Jag tror att vi ska vara medvetna om att vi om vi ska klara av Sternrapportens uppdrag – att minska koldioxidutsläppen med 60–80 procent till negligerbara kostnader – måste utnyttja de mest effektiva styrmedlen. En enkel kalkyl kan ge vid handen att USA skulle kunna klara det målet om de gick upp till samma typ av koldioxidbeskattning och samma typ av bränslebeskattning som vi i Sverige har. Det handlar inte om att förändra samhället, känner vi, utan det handlar om att lägga en rejäl kostnad på den som släpper ut. Därefter får de ekonomiska systemen anpassa sig.

Koldioxidbeskattning samt handelsrätter och handelssystem är de två effektiva åtgärderna. Vi går i bräsch för detta både nationellt och internationellt. Mikaela Valtersson försöker göra gällande att högerregeringar med moderata inslag har problem med att använda styrmedel i miljöpolitiken. Jag vill då bara påpeka att det i år är regeringarna i Holland, Grekland, Finland och Sverige – regeringar där det finns starka inslag av partivänner till mig – som höjer bensinskatten. Det är de som vågar ta steget att ytterligare lägga belastning på utsläppen därför att det hör till de viktiga åtgärderna. Vi återkommer gärna och diskuterar infrastrukturen.

Jag kan konstatera att vi i den här budgeten tillför medel till infrastrukturen. Vi ska komma med en infrastrukturproposition under nästkommande år. Det kommer att innebära ytterligare satsningar naturligtvis både på vägar och på järnvägar. Men vi måste också ha en realistisk uppfattning om hur det svenska transportsystemet ser ut och därigenom också ha en rimlig fördelning mellan väg och järnväg. Vi behöver både järnvägar och vägar. Det är, tror jag, en viktig insikt för hela Sverige att vi också måste ha vägnät som fungerar.

Anf. 60 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Fru talman! Om Anders Borg lyssnade ordentligt kunde han höra att jag inte alls pratade om att ni inte tycker om ekonomiska styrmedel. Tvärtom gav jag er en eloge för att ni höjer bensinskatten och för att ni använder ekonomiska styrmedel även om ni inte gör så mycket som skulle krävas i den situation vi nu är i. Ni tar i alla fall ett litet steg på vägen.

Däremot gör ni inte tillräckligt vad gäller att också göra nödvändiga investeringar för att se till att människor har alternativ, se till att det finns kollektivtrafik att välja i stället för att åka bil till exempel. Det krävs satsningar på järnväg och kollektivtrafik för att ge människor de möjligheterna. Det är där ni brister.

Kostnaden för Förbifart Stockholm är beräknad till 25 miljarder, ungefär lika mycket som det svenska samlade biståndet eller ungefär 1,2 miljarder kronor per kilometer. Byggtiden beräknas till åtta år, och tidigaste byggstart blir ungefär 2011.

Att investera ungefär 25 miljarder och tolv år i ett projekt som ökar växthusgaser som späder på klimatproblemen är helt fel väg att gå. Förbifart Stockholm utgör en central del i en politik som i stället skapar kraftiga öknings av trafiken och dess klimatpåverkan. Man måste göra det ena, Anders Borg, men man måste också vara konsekvent. Man kan inte med andra handen samtidigt vidta åtgärder som motverkar och ökar på problemen och utsläppen som ger ett icke klimathållbart samhälle.

Anf. 61 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Fru talman! Mikaela Valtersson ger regeringen en eloge men argumenterar sedan egentligen mot sig själv. George Bush och Mikaela Valtersson är överens om att vi inte primärt ska jobba med ekonomiska styrmedel, utan politiker ska välja teknik. Subventioner, regleringar, styrning och planekonomins instrument ska vara vägen att hantera miljöproblemen.

Jag tror att vi kan vara övertygade om att med en sådan politik skulle vi hamna i en sits där människor skulle uppleva att klimathotet också var ett hot mot vår ekonomiska välfärd. Jobbar vi med en effektiv miljöpolitik som bygger på handelssystem, som bygger på koldioxidskatter och som bygger på att den som släpper ut också får betala för det kan vi hantera klimatfrågan till en rimlig kostnad, och vi kan också uppnå samhällsekonomiska vinster genom att sänka andra skatter.

Vi ska naturligtvis återkomma med infrastrukturfrågorna och diskutera vilka satsningar som ska göras på vägunderhåll och på järnvägsunderhåll, vilka nyinvesteringar som ska göras, vilka satsningar i närtid som behövs och hur de långsiktiga planerna ska se ut. Jag för gärna den diskussionen, men den behöver nog vänta in att vi får en infrastrukturproposition där vi kan ge en samlad bedömning av hur regeringens politik också på detta område visar sig vara offensiv när det gäller tillväxt och klimatfrågor.

Anf. 62 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Inledningsvis vill jag naturligtvis framhålla att Socialdemokraternas reservation i finansutskottets betänkande, som presenterades av Pär Nuder, står vi socialdemokrater i skatteutskottet självfallet bakom.

Nu när finansutskottets debatt är avslutad ska vi återgå till en diskussion om skattepolitiken i den budgetproposition som regeringen nyss har lagt fram. Jag tycker att det är viktigt, när vi diskuterar detta, att också utgå ifrån vilken verklighet vi befinner oss i. Jag kan konstatera att den borgerliga riksdagsmajoriteten redan har genomfört ett antal orättvisa skatteförslag, men man arbetar vidare och har lagt fram ytterligare ett antal på riksdagens bord som vi i höst ska ta ställning till.

Samtidigt har man tidigare motiverat detta och motiverar det nu återigen med att det här ska skapa fler jobb. Vi hörde alldeles nyss finansministern argumentera utifrån detta också.

Det är då intressant att se vad som händer i verkligheten. Jag tog del av Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning häromdagen, där man redovisade sysselsättningen i oktober i år jämfört med hur sysselsättningen var i oktober för ett år sedan. Det är visserligen så att sysselsättningen har ökat med 81 000. Men vad som är viktigt att komma ihåg är att under Socialdemokraternas senaste regeringsår så ökade jobben med 153 000.

Något som kanske inte har varit lika uppmärksammat är faktiskt att i SCB:s siffror redovisar man också att andelen sysselsatta inte har ökat under det senaste året, utan den siffran är oförändrad. Sysselsättningen ligger på 67 procent enligt det nya EU-mått som regeringen också arbetar med för åldersgruppen 15–74 år. Där är sysselsättningsläget 67 procent, och andelen sysselsatta i denna grupp har alltså inte ökat i Sverige. Det pekar på en väldigt viktig fråga, nämligen att den så kallade jobbpolitik som den nuvarande regeringen företräder alltså inte har ökat sysselsättningen egentligen. Jobbpolitiken har inte lett till det man har sagt – tvärtom. Vi har faktiskt minskat de sysselsattas andel av befolkningen jämfört med under Socialdemokraternas senaste år i regeringsställning.

Därmed har också skattepolitiken på det här området varit ett misslyckande. Den har inte lett till fler jobb. Sysselsättningsökningen, såsom den har utvecklats, beror ju faktiskt på att vi är inne i en högkonjunktur

och att den högkonjunkturen i sig naturligtvis har skapat nya jobb. Men det så kallade utanförskapet har inte förändrats. Det är det som är akilleshälen för den borgerliga regeringen. Man har alltså inte lyckats med de åtgärder som man har presenterat för att skapa fler jobb.

Nu kommer man med nya förslag. Nu ska vi ta bort förmögenhetsskatten. Fastighetsskatten säger man att man ska ta bort fast Lagrådet säger att det fortfarande är en fastighetsskatt. Det ska också bli ytterligare lättnader för så kallade hushållsnära tjänster med motivet att det ska ge fler jobb.

Någon helhetssyn av vad olika skattesänkningar för de välbeställda leder till finns inte från regeringens sida. Det har inte gjorts några offentliga utredningar där oppositionen har fått möjlighet att delta. Det är en kortsiktig politik. Den leder till nästa val, men vad som händer efter nästa val kan inte svenska folket veta eftersom den här regeringen över huvud taget inte talar med oppositionen och försöker nå blocköverskridande skatteöverenskommelser, som den tidigare socialdemokratiska regeringen gjorde. Man för heller inga samtal med arbetsmarknadens parter, vilket också är ganska uppseendeväckande eftersom det har stor betydelse för hur lönerörelserna ska se ut framöver hur skattesystemet utvecklas.

Skattesänkningar presenteras som politiska utspel. Det ska låta käckt, och människor ska tro att det här blir så mycket bättre för Sverige. Men verkligheten är en annan, och nu kommer reaktionerna. Finns det någon av de borgerliga ledamöterna i riksdagen här som känner sig lycklig över hur fastighetsskatten har hanterats?

Ett annat område som vi har varnat den borgerliga riksdagsmajoriteten för är frågan om avdrag för hushållsnära tjänster, som innebär att man med två inkomsttagare i en familj kan få köpa tjänster för 200 000 kronor om året och dra av hälften i skatt. Nu kommer också effekterna av de förslagen. Vi kunde häromdagen läsa i Dagens Nyheter om hur Skatteverket börjar få in olika ansökningar om avdrag för hushållsnära tjänster och hur människor på olika sätt försöker ta fram underlag som innebär att man får göra större avdrag än vad det i själva verket handlar om, eftersom systemet är oerhört krångligt och komplicerat och ger utrymme för skatteflykt, eller vad man nu vill kalla det för.

Det finns ett exempel på en faktura som har kommit in, där man säger att det bara kostar 300 kronor att fälla ett träd medan det kostar 8 700 kronor att få gräsmattan klippt. Det ska ju granskas. Det är ytterligare ett exempel på att man får avdrag för det ena men inte för det andra. Byggfirmer som utför garagestädning gör det nu till väldigt höga kostnader, därför att det kan man få avdrag för.

På område efter område ser vi nu hur branschen, också genom olika intervjuer som Sveriges Radio har gjort, på olika sätt försöker kringgå skatt genom att lyfta upp frågor som människor kan få göra avdrag för, tjänster som man så att säga ”faciliserar” och som innebär att människor på olika sätt kan undgå skatt.

Det här är ett system som man har infört och som man nu i höst vill göra ytterligare förenklingar i för att ge fler människor möjlighet att nyttja detta. Det gynnar naturligtvis människor som har höga inkomster och som på det viset kan få ytterligare avdragsmöjligheter samtidigt som det leder till skattefusk.

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Det intressanta är att vi under den senaste tiden också har haft en debatt om skattefusk och svartarbete. Olika statsråd har ju varit engagerade här. Medarbetare till regeringen har också sysslat med svart arbete och köpt olika former av svarta tjänster. Samtidigt har regeringen sagt att man nu ska vidta åtgärder och att detta ska förändras. Statsministern har sagt att han ska se till att hemläxan blir gjord i Regeringskansliet. Men i övrigt gör inte regeringen något. Man går inte från ord till handling.

S-regeringen genomförde en omfattande satsning på skattefusk genom särskilda insatser till Skatteverket. Det resulterade i att Skatteverket anställde 440 personer, nya tjänster inrättades, för att arbeta med skattefusk. Det har varit framgångsrikt. Men den borgerliga regeringen avskaffar denna insats från och med den 1 januari 2008.

När vi har behandlat frågan i skatteutskottet har vi från Socialdemokraternas sida sagt att här borde man verkligen satsa. Men den borgerliga majoriteten har avvisat det hela och tycker tydligen att det inte är viktigt.

Min fråga till den borgerliga majoriteten är: Hur vill ni att man ska bekämpa skattefusket i framtiden? Det är en oerhört viktig fråga. Skatteverket har redovisat att det finns skattefusk på motsvarande 133 miljarder. Bara att få en halvering på det området skulle innebära stora inkomster för samhället. Men den borgerliga majoriteten har avvisat den typ av förslag som skulle kunna göra detta ännu mer offensivt för framtiden.

Det är lönsamma investeringar. Det är därför det är så konstigt att den borgerliga riksdagsmajoriteten inte vill lyssna på de socialdemokratiska förslagen och se till att Skatteverket får tillräckliga underlag för att kunna arbeta vidare mot skattefusk.

Häromdagen redovisade man ytterligare ett exempel på detta när det gällde frågan om skattefusket inom taxibranschen, till exempel. Man har arbetat länge med att gå igenom den branschen, och där visar det sig att det förekommer mycket skattefusk.

Skattefusket är ett område som det är viktigt att bekämpa om vi ska ha en stark legitimitet för det svenska skattesystemet. Arbeta med de frågorna i stället för att sänka skatterna för höginkomsttagarna är min uppmaning till den borgerliga riksdagsmajoriteten.

Anf. 63 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag inleder med att säga att jag tycker att det är tråkigt att finansminister Anders Borg inte är kvar i kammaren. Han har hittills valt att inte delta i någon skattedebatt som utskottet har haft. Han kanske gör som sin företrädare; han deltog inte heller i någon utskottsdebatt. Men jag tycker ändå att det är tråkigt. Det kanske är nästan snudd på nonchalans eftersom budgetpropositionen innehåller så många skattefrågor i år. Det hade kanske varit på sin plats att vara här.

Dessutom gick finansminister Anders Borg ut häromdagen och aviserade ytterligare skattesänkningar. Det hade varit intressant att fråga honom om vilka skattesänkningar regeringen tänker genomföra ytterligare, utöver dem man redan genomfört. Det kan hända att högerregeringens företrädare här i kammaren kan svara på den frågan i denna debatt.

Vi har haft en gynnsam internationell högkonjunktur, och tillväxten har varit hög. Det har bidragit till stora överskott i de offentliga finanserna. Då är det uppseendeväckande att regeringen lägger fram en budgetproposition där man egentligen inte tar sig an de stora utmaningarna för

framtiden. Vilka är då de? Det är naturligtvis att göra något åt klimatförändringarna, att försöka minska inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och att försöka möta ökade krav inom vård och omsorg. Det man gör är att göra stora satsningar på skattesänkningar. Man menar att det ska leda till ytterligare jobb och minska utanförskapet. Men det är raka motsatsen mot vad som har inträffat.

I skatteutskottet har vi en lång rad debatter framför oss fram till jul eftersom regeringen i höstbudgeten bestämde sig för att enbart göra bedömningar vad gäller skatterna. Vad detta innebär kan man tolka på olika sätt. Kan det vara så att man inte var riktigt överens vid tiden då man lade fram budgeten? Eller har man helt enkelt tagit sig vatten över huvudet?

Det sista tänkte jag på när jag läste en artikel i mitt hemlän Värmland som var undertecknad av riksdagsledamöter från alliansen. De var mycket stolta och menade att man från alliansens sida hade slagit rekord eftersom de flesta vallöften nu var genomförda och att ingen regering i svensk politisk historia hade genomfört så många reformer under så kort tidsspann. Ungefär på samma sätt uttryckte sig statsministern i en intervju i tv häromkvällen. Man är alltså mycket stolt över det man har gjort. Men nu är väl inte antalet genomförda vallöften ett bra mått på hur man har lyckats. Det är väl snarare innehållet som har betydelse.

Alliansens seger i valet 2006 grundade sig i en retorik där väljarna trodde att man skulle få i stort sett motsatsen till det som det har visat sig att man får i dag. Alliansregeringen sade att den kommande regeringspolitiken skulle värna den svenska välfärdsmodellen. På punkt efter punkt ser man en stark kontrast mellan politikens verkliga inriktning och innehållet i valretoriken. Jag skulle vilja säga att regeringens politik i stället är bakåtsträvande och leder till växande samhällsklyftor. Det vi hittills har sett liknar mer ett angrepp på vårt välfärdssystem.

I en kanadensisk rapport har man gjort jämförelser mellan den så kallade nordiska högskattmodellen och den anglosaxiska modellen med låg skatt, många gånger kombinerat med privata försäkringslösningar. I en lång rad parametrar står sig modellen som vi tidigare haft i Sverige och i andra nordiska länder mycket väl. Det är något att ta fasta på att vårt system rankas så pass högt.

Kan det vara så att väljarna här i landet inte ställer upp på den nedmontering av välfärden som händer med högerregeringen? Ska man tala om rekord är det väl snarare så att ingen regering i svensk politisk historia så snabbt har tappat förtroendet hos väljarna som den här regeringen har gjort.

Fru talman! Kvinnorna är förlorare i regeringens politik. Läger man samman alla de förslag som finns i båda budgetpropositionerna och i vårpropositionen för 2007 visar det sig att det är inkomsttagarna i de högsta decilerna, alltså de som tjänar mest, som är vinnarna. Därmed är det också männen som är de stora vinnarna i skattepolitiken.

I flera år har vi i budgetpropositionen visat hur ersättningar, alltså olika transfereringar, och skatter kan påverka och minska skillnader i inkomster mellan kvinnor och män. Ett sådant exempel finns även i årets budgetproposition, i en bilaga som tar upp inkomster för kvinnor och män.

Ändå väljer regeringen att skriva något helt annat i en annan bilaga, som heter *Inkomstfördelning och ekonomiska drivkrafter*. Där skriver man att hushållen betraktas som solidariska. Vad betyder det? I detta sammanhang betyder det att den i hushållet som får den högsta inkomstökningen förväntas att dela med sig av den till den som har en lägre inkomst. Det är vanligtvis mannen som har den högsta inkomsten och kvinnan som har den lägsta.

På detta sätt drar regeringen slutsatsen att männens ekonomiska standard ökar med 2,3 procent och kvinnornas med 2,2 procent. Vilken strålande analys! Var det en uppmaning från alliansregeringen till landets kvinnor att enda sättet att förbättra sin ekonomi är att skaffa en man med skaplig inkomst? Jag kan inte dra någon annan slutsats av det som man kan läsa i budgetpropositionen.

I tidigare budgetar har vi också använt begreppet hushållsinkomst, men det gäller att använda statistiken och dra de rätta slutsatserna. Det har denna regering inte gjort.

Den senaste tiden har skatteundandragande och skattefusk debatterats livligt. Vi kommer säkert att återkomma till frågan, inte minst i morgon när vi ska diskutera anslagen till Skatteverket. Vi kan se att regeringen står tämligen naken när det gäller förslag till att komma till rätta med problemen. Den har egentligen inte presenterat någonting mer än att man drar ned anslagen till Skatteverket. Det är väl det enda man har gjort på det här området.

Jag vill precis som Lars Johansson hänvisa till det som stod att läsa i Dagens Nyheter i går om uppfinningsrikedomen när det gäller regeringens förslag om hushållsnära tjänster där en trädfällning helt plötsligt bara kostade 300 kronor medan en klippning av gräsmattan kostade kanske 10–20 gånger så mycket. När det gäller trädfällningen kan jag jämföra med en förfrågan som mina föräldrar gjorde i Karlstad när de skulle fälla ett träd. Det skulle kosta 4 000 kronor att betala vitt. Uppenbarligen är det någonting som inte stämmer här.

Fru talman! Ulla Andersson har yrkat bifall till reservationerna 2, 5 och 8. Jag står bakom hennes bifallsyrkande.

Anf. 64 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Som vän av återvinning skulle jag kunna återvinna mycket av det som jag sade här förra året när vi då diskuterade den budgeten.

Regeringen fortsätter nämligen på den inslagna vägen: att gynna dem som har det fett på bekostnad av dem som har det knapert. Jobbskatteavdraget ger mest pengar till dem som tjänar mest och som minst behöver det. Fastighetsskatten, eller snarare det nya taket för fastighetsskatten som det egentligen kokar ned till, ger så klart mest till dem som har tillräckligt dyra hus för att komma över taket. Och vem avskaffandet av förmögenhetsskatten gynnar kan ni ju fundera på.

Vem är det som ska betala det här, då? Jo, det är i första hand sjuka och arbetslösa. Händelsevis ser vi också att män gynnas mer än kvinnor – vi ser det i alla fall om vi inte tittar bara på hushållsnivå, som regeringen gör. Det känns som om vi har hamnat några år bakåt i tiden när man hävdar att det inte har någon effekt för jämställdheten om det är mannen eller kvinnan i ett olikkönat parförhållande som drar in stålarna.

Miljöpartiet föreslår i stället en mer jämställd och solidarisk politik. Vi ser ingen anledning till extra skatteavdrag för dem som tjänar så pass mycket att de inte har någon som helst anledning att börja leva på bidrag i stället. Vi säger nej till skattereduktion för hushållsnära tjänster och slopad förmögenhetsskatt, och får i stället pengar över till ett höjt grundavdrag och satsningar på dem som har det sämst ställt.

Miljöpartiets solidaritet sträcker sig dock inte bara till dem som har det tufft i dagens Sverige, utan också till de människor i andra delar av världen och de framtida generationer som drabbas av regeringens släpphänta klimatpolitik. Lyckligtvis har den blivande statsminister som före valet deklarerade att miljön inte är någon prioriterad fråga svängt lite grann, men hittills är retoriken betydligt tuffare än åtgärderna.

En sak ska regeringen ändå ha kredd för, och det är att man har insett att den gröna skatteväxling som man tidigare så hätskt motarbetade kanske inte var så tokig ändå. Å ena sidan behöver man pengar för att sänka skatterna på arbete, å andra sidan kräver väljarna att man ska göra någonting åt klimatet. Varför då inte höja koldioxidskatten? Simsalabim har man återupptäckt den gröna skatteväxlingen!

Sedan kan man förstås invända att sänkningarna av arbetsskatterna är betydligt högre än de höjda miljöskatterna, men det är egentligen inte något problem i sig. Det stora problemet är att de höjda miljöskatterna inte är i närheten av vad som behövs. Exempelvis räknar Sika, Statens institut för kommunikationsanalys, med att bensinpriset måste upp till 14:50 bara för att hålla utsläppen på samma nivå som 1990. Ska vi dessutom minska utsläppen från den nivån – och det vet vi att vi måste – måste priset upp ännu mer.

I det ljuset framstår regeringens höjning av koldioxidskatten med 6 öre, vilket motsvarar 29 öre om man även räknar med indexering och momseffekt, förvisso som ett steg i rätt riktning, men ett ganska litet steg. Miljöpartiet föreslår i stället att vi höjer koldioxidskatten med 30 öre både nästa och nästnästa år, vilket med indexering och momseffekt motsvarar 1 krona per år. Då börjar vi i alla fall komma upp i de nivåer som Sika pratar om.

Något som dessutom urholkar värdet av regeringens koldioxidskatehöjning är att man samtidigt höjer avdragen för resor till och från arbetet med 50 öre milen för bilpendlare, vilket alltså är mer än vad de får betala i höjd skatt. Däremot får inte kollektivtrafiken någon kompensation för skattehöjningen. Att på det här sättet ytterligare öka incitamenten till bilpendling känns inte särskilt klimatsmart. Tvärtom behöver vi göra om reseavdragssystemet så att det inte i samma utsträckning som i dag gynnar bilpendlare utan snarare kollektivtrafikanter. Ett system som baseras på avstånd i stället för färdmedel skulle göra det, och dessutom minska det i dag utbredda fusket med systemet.

Reseavdragssystemet är ett exempel på ett system som infördes av goda skäl, men som trots det motverkar klimatpolitiken. Skattesystemet för förmånsbilar är också ett system som visserligen hade goda syften – att garantera en likvärdig beskattning av bilar som ägs i tjänsten eller privat. Den har ändå fått negativa klimateffekter i och med att den har bidragit till att vi i Sverige har en så tung och bränsletörstig fordonspark. Det finns därför goda skäl att se över hur man kan öka miljöstyrningen i förmånsbilssystemet.

Trafiksektorn är den del där vi ser att vi har svårast att klara klimatmålen, och det är därför inte konstigt att det är där vi också lägger tyngdpunkten. Vi ser att vi behöver nya och vassare styrmedel där. Förutom det som jag redan har nämnt behöver vi bland annat en kilometerskatt för lastbilar, en flygskatt och en koldioxidrelaterad registreringsskatt för nya bilar. För att inte utsläppsminskningarna ska ske till priset av en ohållbar produktion av biobränslen i andra delar av världen vill vi också att man ska ställa miljökrav på biobränslen för att de ska få ta del av skattebefrielsen.

Utanför transportsektorn föreslår vi bland annat minskade nedsättningar av den lätta industrins koldioxidskatter och ett avskaffande av skattefriheten för torv, som faktiskt bidrar en hel del till koldioxidutsläppen. Låter det tråkigt med alla dessa miljöskatter får vi tänka på att vi slipper ta in de pengar som vi verkligen ser att vi behöver för de klimatinvesteringar vi står inför på något annat håll.

Miljöpolitiken är dock inte det enda området där vi ser att skatter kan vara ett verkningsfullt styrmedel, utan det gäller i lika hög grad folkhälsopolitiken. Därför är jag glad att se att regeringen väljer att inte ensidigt sänka vinskatten till följd av EU:s krav på likabehandling av öl och vin, utan att man i första hand höjer ölskatten. Jag tror dock att vi också behöver möta det med ökade resurser till tullen, men det ska vi visst prata om i morgon.

Däremot skulle jag vilja prata om en alkoholskatt som jag saknar, nämligen en tilläggsskatt på alkoholisk. Cider och blanddrycker, eller alkoholisk som de brukar kallas, är en kategori som tydligt vänder sig till ungdomar. De funkalar enligt principen med lite socker i botten går medicinen, eller i det här fallet alkoholen, ned. De kan på så sätt vara en inkörsport till annan alkohol som tonåringarna kanske tycker är lite äckligare i början. Det är olyckligt, och vi ser dessutom att detta har ökat mycket under senare år. För att minska konsumtionen av alkoholisk har ett antal andra europeiska länder infört en tilläggsskatt just på alkoholisk, och det borde också Sverige göra.

Slutligen tänkte jag säga några ord om fastighetsskatten. Det är inte utan att man tycker lite synd om regeringen, som hade en så bra valvinfråga och sedan lyckades sjabbla bort den så. Genom alla turer fram och tillbaka har man nu lyckats göra sig till ovän med nästan alla. Det är få som ser sig som vinnare på den här reformen, som skulle garantera segern inte bara nu utan kanske också i nästa val. Det om något understryker behovet av en mer noggrann och gedigen översyn av fastighetsbeskattningen, som är alldeles för viktig för att sjabblas bort på det här hoprafsade sättet.

Fru talman! Med detta sagt vill jag yrka bifall till Miljöpartiets reservationer nr 3 och 9.

Anf. 65 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Apropå Marie Engströms kommentar angående finansministerns närvaro vill jag säga att jag har haft glädjen att övervara ganska många sådana här debatter, och jag kan faktiskt inte påminna mig om att vi har haft någon debatt med anledning av budgetramarna där vi har haft en finansminister närvarande under så lång tid. Sedan kan jag självfallet som skatteutskottets ordförande tycka att de kommentarer vi

nu från skatteutskottet faller om ramarna också är av den arten att vi hoppas att både finansministern och Finansdepartementet i hög grad tar del av dem.

Sedan tycker jag att en del är tänkvärt av det som Lars Johansson har tagit upp, särskilt det han tog upp angående skattefelet och det omfattande skattefusket. Lars Johansson uttryckte – det kanske var en felsägning – att man under föregående mandatperiod gjorde en omfattande satsning på skattefusk.

Vi har noterat att det arv vi fick från den förra regeringen var ett land med omfattande bidragsfusk och skattefusk. Vi har från alliansregeringens sida arbetat på ett sådant sätt att vi har tagit tag i det omfattande bidragsfusk som har förekommit. Och vi tar tag i det omfattande skattefusk som har kommit till uttryck bland annat i det förslag som Skatteverket har tagit fram inkluderande en broschyr om skattefelets omfattning.

Lars Johansson är väl medveten om att de här företeelserna – det omfattande bidragsfusket, det omfattande skattefusket, det omfattande svartarbetet, detta att man erbjuder svartarbete och detta att många på grund av skatteklar numera accepterar erbjudanden om svartarbete och betalar svart – är företeelser som måste angripas.

Det kan aldrig vara socialt acceptabelt att vara bidragsfuskare, och det ska självfallet inte vara socialt acceptabelt att vare sig erbjuda svartarbete eller betala svartarbete. Jag är övertygad om att en stor del av den här mandatperioden kommer att kunna gå åt till att fortsätta göra vårt land till ett i det avseendet hederligare land.

Fru talman! De viktigaste inslagen i regeringens skattepolitik är jobbavdraget, detta skattemässiga avdrag som ger vanliga inkomstagare en skattesänkning på uppemot tusen kronor per månad.

Detta att man har gjort arbete lönsammare och samtidigt gjort en uppstramning av bidragssystemen har inneburit en hävstångseffekt i ekonomin. Mindre resurser behöver anslås till bidragssystemen på grund av att fler är i arbete och fler också upplever att det är lönsamt att vara i arbete. Något som har varit oerhört gynnsamt, särskilt i det här konjunkturläget, är att landet har kunnat ta vara på de möjligheterna. Det ser vi på statsfinansernas utveckling. Och jag tror att Lars Johansson när han studerar statistiken mer ingående ser hur antalet arbetade timmar i landet har ökat. Att man sedan kan räkna in till exempel sjuskrivningar i statistik på ett sådant sätt att man kan dra de slutsatser som Lars Johansson gör är en helt annan sak.

Jag vill också säga några ord om fastighetsskatten och ser där hur tomhänt oppositionen, och framför allt Socialdemokraterna, är. Vi har i det här landet haft ett fastighetsskattesystem som har upplevts som orättvist och illegitimt. Det har varit oförutsägbart vad man skulle komma att erlägga i fastighetsskatt de kommande åren. När grannar har sålt sina hus och fått ett bra pris har skatten ökat för dem som bott kvar i bostadsområdet. Det är det systemet som vi nu lämnar och får ett mer rättvist och förutsägbart system.

När Socialdemokraterna yrkar avslag på den proposition som vi nu har framlagt kan man undra vilket som är deras alternativ. Är det att återgå till det system vi hade från den 1 juli 2006? Eller är det så att man med ett års fördröjning accepterar den fastighetsskattesänkning som alliansen genomförde direkt efter valet? Eller är det något annat?

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Det är bara att notera att den stora fastighetsskattesänkningen redan för inkomståret 2006 genomförde denna regering hösten 2006. Det är klart att många som fick stora skattesänkningar då upplever att det inte blir några ytterligare skattesänkningar när man gör en omläggning av nuvarande system. Men om Villaägarna eller andra skulle göra en undersökning av hur den nya fastighetsskatten ter sig i jämförelse med den gamla upptäcker man att fastighetsskatten, med några få undantag, har sänkts för samtliga.

Villaägarna har gjort en undersökning där de har fått fram att ca 200 000 bostadsägare skulle få höjd skatt, men det är med några hundralappar och i relation till vad som gällde efter den stora skattesänkning som vi genomförde förra året. Det är aldrig någon som har sagt att vi skulle genomföra en fortsatt fastighetsskattesänkning därefter, utan det var klarlagt redan i valrörelsen att steg två i fastighetsskatteomläggningen skulle finansieras inom bostadssektorn. Här är det bara att notera att Socialdemokraterna står helt tomhänta. Det enda alternativ de tycks ha är en återgång till det tidigare orättvisa, illegitima och oförutsägbara skattesystem som vi hade då.

Fru talman! Jag vill nämna något apropå det som bland annat Helena Leander tog upp angående alkoholbeskattningen. Jag noterar att regeringen, i likhet med tidigare regering, tycks hänga kvar vid att vi ska ha höga alkoholskatter i vårt land. Det finns argument för detta. Men det fanns åtminstone tidigare väldigt starka argument för att vi skulle anpassa våra alkoholskatter till vad som gällde i vår närmaste omgivning för att inte förlora alltför mycket av våra skattebaser.

Nu vet vi att det har satt sig en kultur beträffande införsel med mera, och den kulturen lever sitt liv. Men det som är allvarligt är att vi också har en omfattande illegal införsel i kombination med vidareförsäljning.

Jag menar med bestämdhet att om vi har kvar de höga skattenivåerna, inte minst på starköl som är ett särskilt problem när det gäller vidareförsäljning till ungdomar, måste vi också ha en bra gränskontroll. Jag är övertygad om att regeringen, när man närmare analyserar detta problem och vad man ska göra för att åstadkomma att man kan sätta punkt för den omfattande illegala vidareförsäljningen, kommer fram till att dessa åtgärder också måste ha en hög prioritet. Det är enkelt att höja en starkölskatt, men det är svårt att alltid se effekterna av den vid vidareförsäljning, svarthandel med mera. Det tarvar att understrykas att regeringen behöver analysera effekterna av punktskatteförändringar på det här området.

I detta anförande instämde Lena Asplund, Ulf Berg och Annicka Engblom (alla m).

Anf. 66 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Sysselsättningen har inte ökat på det sätt som den borgerliga regeringen hade förhoppningar om för ett år sedan, Lennart Hedquist. Det är viktigt när vi diskuterar det här att vi utgår från fakta. Jag har alltså SCB:s siffror från oktober månad som är en jämförelse med siffrorna för oktober för ett år sedan. De visar att andelen sysselsatta av befolkningen inte har ökat nämnvärt jämfört med för ett år sedan. Det har också skett en befolkningstillväxt i landet, och det har naturligtvis gjort

att det har blivit en sysselsättningsökning. Men andelen har inte ökat. Det är det som är poängen. Den politik som ni har fört har alltså inte varit framgångsrik i det avseendet.

Ni har dragit ned på åtgärder. Ni har hånat oss för plusjobben, som ändå gav 19 000 nya jobb. Ni har hånat oss för andra arbetsmarknadspolitiska insatser. Ni har dragit ned på vuxenutbildningen.

Det handlar alltså om att man i en föränderlig arbetsmarknad hela tiden måste kunna komma tillbaka i nya jobb. Det är den politiken ni har rustat ned, och därför ser vi nu effekten av det, nämligen att andelen sysselsatta inte ökat.

Beträffande fastighetsskatten vill jag bara nämna att vi före valet sade att vi ville frysa fastighetsskatten för att göra en översyn av den. Nu har det visat sig att regeringen och den borgerliga majoriteten i riksdagen inte velat ha några samtal med Socialdemokraterna. Vi kommer därför att använda vår tid i opposition till att formulera ett samlat skatteförslag inför valet 2010 som också omfattar fastighetsskatten.

Anf. 67 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Låt mig börja med fastighetsskatten. Om man ska vara formell, och det ska man kanske vara i riksdagssammanhang, yrkar ni avslag på regeringens proposition, Lars Johansson. Innebörden av det avslaget är att de regler vi antog förra hösten blir gällande. Förra hösten fick vi höra hur dåliga de var, hur de gynnade rika människor och så vidare. Är det alltså det alternativet ni förespråkar i dag, eller är det att återgå till det alternativ som fanns under det socialdemokratiska styret? Det kan man undra.

Socialdemokraterna är tomhänta när de ska lägga fram ett förslag beträffande fastighetsskatten. Vi har lagt fram ett förslag som är förutsägbart för de enskilda människorna.

Beträffande sysselsättningen vill jag säga att antalet arbetade timmar i vårt land ökat dramatiskt under det senaste året; jag är övertygad om att Lars Johansson innerst inne vet det. Inte minst beror det på omläggningen av bidragssystemet, minskat bidragsfusk med mera. Det har varit mer lönsamt att vara i arbete än att vara frånvarande från arbete.

Menar Lars Johansson att man i dessa statistiska tabeller framför allt ska se till hur många som formellt befinner sig på arbetsmarknaden? Är det inte bättre att se till hur många timmar det arbetas i det här landet? Det är ju det som skapar välbstånd.

Anf. 68 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Nu är det fråga om retorik.

Det är intressant att i dag höra Lennart Hedquist säga att vi ska räkna antalet timmar. För ett år sedan var den stora frågan att Moderata samlingspartiet och de andra borgerliga partierna gick ut och sade att vi har ett utanförskap på upp till en och en halv miljon och att det är Socialdemokraternas fel. Jag kan konstatera att utanförskapet nu är lika stort.

Det råder för närvarande arbetskraftsbrist i samhället. Fler människor jobbar mer, vilket innebär att antalet timmar ökar. Det är riktigt. Men det betyder inte att en större andel av befolkningen kommer i arbete eftersom ni för en politik som inte resulterar i att fler människor kommer i arbete. Det är det som är poängen. Där har ni kvar ett jättebekymmer.

Prot. 2007/08:28

21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Den andra frågan jag inledningsvis ställde gällde skattefusket och hur ni ska hantera det nu när ni avvisat Skatteverkets framställan. Jag håller i min hand det papper som Skatteverket skickade till regeringen den 19 februari i år. Där säger de att de vill fortsätta att arbeta utifrån den politik som den tidigare socialdemokratiska regeringen lagt fram förslag om och som innebär att de under 2006 och 2007 får 440 nya medarbetare som arbetar med frågor som rör skattefusket.

Det har ni sagt nej till. Det blir inga nya resurser till Skatteverket, snarare tvärtom. När vi vid skatteutskottets sammanträde den 16 oktober fick en redovisning aviserade generaldirektören att de behöver skära ned med 400 tjänster. Hur ska de då kunna bedriva ett offensivt arbete mot skattefusk, det som varit så framgångsrikt och som Socialdemokraterna tog initiativ till? Hur har ni tänkt lösa det?

Anf. 69 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Det är viktigt att på olika sätt bedriva ett offensivt arbete mot skattefusk. Det kan ske på många olika sätt. Bland annat kan vi minska skattekilarna genom att göra det enklare för människor att använda vit arbetskraft i förhållande till svart arbetskraft. Det finns naturligtvis möjligheter att göra offensiva insatser ur Skatteverkets synpunkt i form av regelförändringar med mera.

Det Lars Johansson nu tar upp är att det var den socialdemokratiska regeringen som fattade beslut om att Skatteverket skulle få ett höjt anslag tidsbegränsat till två år. Därmed visste Skatteverkets ledning att insatserna var tidsbegränsade. Det kan hända att det finns anledning att göra en analys av detta och se om Skatteverket, bland annat för att bekämpa skattefusk, behöver ytterligare resurser. Men det var Socialdemokraterna som gjorde den resursförstärkningen tidsbegränsad.

När det gäller antalet arbetade timmar vet alla att antalet arbetade timmar är viktigt eftersom det skapar välbefinnande. Ofta har sjukfrånvaron ökat under en högkonjunktur. Sjukfrånvaron under den innevarande högkonjunkturen har på sitt sätt minskat dramatiskt, vilket beror på att det vidtagits åtgärder som minskar incitamenten att vara frånvarande från arbetet och i stället ökar incitamenten att vara i arbete. Tack vare den nuvarande regeringens arbete har det givit resultat.

Anf. 70 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag ska ställa några frågor till Lennart Hedquist, men först kanske det behövs ett förtydligande.

Jag tyckte att Lennart Hedquist i det förra replikskiftet sade att antalet sysselsatta ökat på grund av att bidragsfusket skulle ha minskat. Sade Lennart Hedquist så? Jag tyckte det lät så. Det skulle i så fall kräva en viss förklaring.

Vad gäller det jag sade om finansministerns deltagande i skattedebatter tänkte jag inte endast på debatten om ramarna utan på skattedebatter över huvud taget. Jag har efterlyst finansministrars medverkan och tycker att det är viktigt att vi tar upp den frågan. Kanske kan utskottet enas om en mer formell fråga till finansministern om han tänker delta. Jag har naturligtvis möjlighet till interpellationsdebatter, men det är nog så viktigt att finansministern även deltar i de här sammanhangen.

Låt mig också ta upp frågan om skattefusk och regeringens förslag, eller brist på förslag. Det räcker inte att, som Lennart Hedquist gjorde i sitt anförande, hänvisa till en broschyr som Skatteverket gett ut. Man måste också komma med konkreta förslag om vad man tänker göra. Det är inga småpengar vi talar om. Vi talar om jättemycket pengar. Det kräver att vi vidtar åtgärder.

Det intressanta är att branscher många gånger själva tar initiativ till lösningar. Till exempel gör man det inom byggbranschen där arbetsgivar- och facket gör gemensam sak och i förlängningen kräver att lagstiftaren ställer upp med det som behövs i form av ökade möjligheter för Skatteverket att göra kontrollbesök. Det är den typen av konkreta åtgärder vi efterlyser.

Anf. 71 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag upplever att det nu skapas ett klimat i landet för att kunna göra offensiva insatser mot skattefusk och svartarbete. Det är utomordentligt bra. Samtidigt är det bara att konstatera att skattefelet som Skatteverket påtalat nu kommer fram och visar hur illa ställt det varit efter att Socialdemokraterna, med hjälp av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, styrt landet de senaste tolv åren. Då gjorde man inte några kraftfulla insatser på det här området.

Nu har vi ett klimat för att kunna ta itu med problemet, på samma sätt som den nuvarande regeringen tagit itu med det omfattande bidragsfusk. Även bidragsfusk var det ju tidigare mer eller mindre tabu att tala om i klartext. Därefter har det vidtagits åtgärder som uppdagat hur omfattande fusk varit.

Det är därför alldeles utomordentligt om vi samfällt kan se till att såväl bidragsfusk som skattefelet kan dras ned till ett minimum. Och vad innebär det? Jo, bland annat att stat, kommuner och landsting får mer skatteinkomster. Det innebär i förlängningen att skattetrycket kan minska och så småningom även skattekilarna. Det i sin tur har positiva effekter genom att incitamenten till svartarbete minskar. På det viset hoppas jag att vi kan komma in i en god cirkel.

Anf. 72 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag noterar att Lennart Hedquist inte svarade på min första fråga som gällde om den ökade sysselsättningen berodde på att folk hade slutat fuska eller fuskade mindre. Det vore bra om Lennart Hedquist kunde svara på det, alltså om det var så han sade eller menade.

När det gäller skattefelet vet vi som jobbat med skattefrågor några år att Skatteverket har kommit med rapporter om skattefel år efter år. Det är inget som är nytt för i år. Summan tenderar att öka för varje år. Det är det allvarliga. Vi ser riktningen.

Precis som Lennart Hedquist säger är en del av skattefelet direkt fusk och bluff men det finns också fel som den skattskyldige inte med avsikt hade tänkt göra. Vad beror det på? Det beror på ett krångligt system.

Vad regeringen har gjort är att öka på det krånglet genom att till exempel med många gränsdragningsproblem införa sänkta socialavgifter inom tjänsteföretagen som kanske öppnar för kringgående och genom att införa skatteavdrag för hushållsnära tjänster.

Jag behöver inte återupprepa alla de exemplen på nya kreativa lösningar som man gör för att kringgå skatter. Regeringen har själv bidragit till att skattefelen kommer att öka.

Anf. 73 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag tror säkert att Marie Engström vet att det har förekommit den typen av bidragsfusk att personer varit anmälda till a-kassan och lyft en a-kasseersättning och samtidigt arbetat svart. I ökad utsträckning har det minskat på grund av de kontroller som nu görs i det avseendet. De personerna har hamnat i arbetskraften. Sedan kan man alltid diskutera i vilken utsträckning detta har skett. Men att även det har haft effekt tror jag att Marie Engström vet väldigt väl.

Marie Engström har rätt i att skattefelen har varit betydande år efter år. Vad jag nu säger är att på samma sätt som regeringen har vidtagit åtgärder mot bidragsfusk har regeringen nu anledning att också göra offensiva insatser mot skattefelen, svartarbete och fusk mot skatten. Vi har alla lika stor glädje av att man når lika stor framgång i det avseendet som med bidragsfusk. Jag konstaterar att den tidigare regeringen inte nådde önskat resultat på dessa områden.

Anf. 74 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag ska inte gräva mer i frågan om skattefusk. Jag ska i stället hoppa direkt till alkoholinförslagen och alkoholskatterna.

Det känns skönt att vår ordförande i skatteutskottet inte står och talar om sänkt ölskatt. Det tror jag inte skulle vara bra. Det är det särskilt inte för de människor som i dag är förskonade från den införda alkoholen. De skulle i så fall få samma låga priser på alkoholen som kan ses i gränsområdena.

Det känns bra att vår ordförande i stället talar om ökade resurser för tullen. Det är ett mycket bättre sätt att agera. Det handlar om att se till att motarbeta den illegala alkoholinförslagen vi har, som visserligen har minskat på senare år men fortfarande är ett problem, än att sänka skatterna så att vi får samma problem över hela landet.

Jag kan inte låta bli att fundera på om jag uppfattade ordföranden rätt. Han sade att det egentligen inte spelar så stor roll om andelen sysselsatta ökar så länge de arbetade timmarna ökar. På något sätt måste det ändå vara en skillnad i hur de arbetade timmarna fördelas.

Om vi tar en person som redan har ett jobb och börjar jobba mer blir den inte nödvändigtvis lyckligare av det utan kanske tvärtom. Det gäller däremot för den person som inte har något jobb över huvud taget och äntligen får ett jobb. Den får känna sig behövd, bidra och stå på egna ben. För den personen är det en jätteskillnad.

Därför vore det en rimligare prioritering att se till att människor som är arbetslösa får in en fot på arbetsmarknaden än att bara öka antalet arbetade timmar i största allmänhet.

Anf. 75 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag tror att vi i grunden är överens. Jag reagerade lite grann mot Lars Johanssons sifferexercis där han försökte leda i bevis att det inte hade blivit bättre under det här året. Vi vet alla att det har blivit det.

Det beror på att fler är i arbete och färre är frånvarande från arbetet. På samma sätt är, som Helena Leander väl känner till, fler deltidsarbetande nu heltidsarbetande. Det är ingen tvekan om att det har blivit en gynnsam utveckling för landet när fler är i arbete. Det ser man också på skatteinkomsterna av arbete och på att det blir mindre utgifter för bidragssystemen. Vi har fått en hävstångseffekt i det avseendet.

Beträffande alkoholskatterna menar jag att det gjordes ett misstag under tidigare mandatperioder när man inte sänkte skatterna så att vi inte skulle få de allvarliga problemen med införsel och vidareförsäljning utförd av kriminella ligor som ägnar sig åt detta.

Nu befinner vi oss i ett annat läge. Även denna regering väljer att ligga kvar med höga alkoholskatter, och det sker också en anpassning mellan skatterna på öl och vin. Man får laga efter läglighet i det.

Har vi fortsatt höga alkoholskatter måste vi vidta åtgärder som gör att den illegala införseln och framför allt den kriminella vidareförsäljningen sker i så liten omfattning som möjligt. För det fordras samverkan mellan tull, polis, åklagare och gränsbevakning.

Det är ingen tvekan om att regeringen måste se att det inte bara handlar om skatteinkomster på grund av punktskatterna. Det handlar också om att se till att myndigheterna får tillräckliga resurser för att minimera verkningarna.

Anf. 76 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Det känns skönt. Jag tror att alla oppositionspartier, eller i varje fall vårt parti, har förslag om ytterligare resurser till tullen som vi kommer att rösta om i morgon. Jag ser fram emot att få se hela alliansen trycka på nej-knappen för ovanlighetens skull och säga ja till ökade resurser för Tullverket. Det låter skönt.

Anf. 77 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Alliansen har skrivit om detta. Det har man gjort även i finansutskottet i det betänkande vi nu behandlar. Det gör vi sedan också när vi tar ställning till ramarna för bland annat Tullverket. Jag är övertygad om att regeringen har anledning att återkomma.

Nu hade man spikat anslagen totalt sett redan i samband med att man lade fram den ursprungliga budgeten. Vi har inte nu möjligheter att peta i den. Vi gjorde ett litet försök inom ramen för vårt eget verksamhetsområde.

Vi tyckte att man hade kunnat justera upp spritskatterna för att ge tullen lite mer. Det var bara för att demonstrera detta behov av ökade resurser till tullen. Vi hade inte några andra möjligheter att antyda något annat inom vårt utgiftsområde.

Jag tror att regeringen kommer att återkomma beträffande resurser till tullen. Det är nödvändigt med de höga alkoholskatter vi har.

Anf. 78 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Alliansregeringens övergripande målsättning var och är att minimera utanförskapet. Efter ett år kan vi konstatera att politiken har varit lyckosam. Antalet sysselsatta ungdomar har ökat med 40 000, vilket är den största ökningen sedan SCB:s mätning i början på 60-talet, eller rättare sagt 1963.

Antalet arbetssökande i åldern 18–24 år har minskat med 26 procent, och antalet deltidslösa unga har minskat med 29 ½ procent. Mätningen gäller oktober 2006 till oktober 2007.

De åtgärder som gjorts ger dessutom mer i plånboken. En metallarbetare får netto 740 kronor mer i månaden, och en sjuksköterska netto 870 kronor.

Vi har också åtgärder som ger arbetsgivaren stimulans vid anställning av människor. Det är åtgärder som stimulerar till arbete och som tveklöst har resulterat i fler jobb. Det visar att utanförskapet minskar, delaktigheten ökar och förutsättningarna för en fortsatt välfärd stärks.

Vad säger då oppositionen? Det är orättvist, säger Socialdemokraterna. Det är orättvist, säger Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det säger också vi. Det är orättvist när oppositionen bakar in sin arbetsfientliga politik i en retorisk sockerbädd för att dölja den bittra smaken för svenska folket.

Från alliansen ser vi oppositionens orättvisa politik. Även svenska folket såg den förra regeringens retoriskt skickliga försök att gömma undan det enorma utanförskap som de skapat under en rådande högkonjunktur. Därför fick alliansen förtroendet att leda landet under den här valperioden.

Socialdemokraterna upprepar åtskilliga gånger att deras budget är modern, rättvis och ansvarsfull med en hög sparandepost till skillnad från regeringens. Det Socialdemokraterna föreslår i sin alternativa budget är ingenting annat än skattehöjningar, fördubblad arbetsgivaravgift för unga och en höjd arbetsgivaravgift i tjänstesektorn. Man kan fråga sig om det är rättvisa – knappast, som jag ser det.

En sjuksköterska får i Socialdemokraternas budget en skattehöjning med 358 kronor. Det blir alltså 358 kronor mindre att röra sig med varje månad. En polis får en skattehöjning av Socialdemokraterna med 430 kronor i månaden. Det innebär att landets ungefär 16 000 poliser ur egen ficka får betala nästan tre fjärdedelar av Socialdemokraternas så kallade satsning på polisen.

Det visar att den socialdemokratiska tolkningen av ordet rättvisa behöver en översyn för att platsa under begreppet ansvarsfullt.

Socialdemokraterna propagerar dessutom för att jobbskatteavdraget slår fördelningspolitiskt fel och att det är en orättvis reform. Ändå har de i sin budget behållit större delen av vår jobbskattereform. Frågan är hur de tänker. I mina ögon saknas trovärdigheten i tanken. Socialdemokraterna accepterar runt 30 miljarder av jobbskatteavdragets steg ett, men de säger det inte rent ut. Nu justerar de nämligen jobbskatteavdragets steg ett med ungefär 7,5 miljarder kronor, men utåt propagerar de mot regeringens jobbskatteavdrag.

En logisk slutsats att dra av detta är att Socialdemokraterna knappast sätter svenska folkets behov i första rummet, i synnerhet inte om det står i strid med den socialdemokratiska retoriken. Däremot har de tydligen ingenting emot att i det dolda skriva under vår politik genom att behålla större delen av vår jobbskatteavdragsreform i sin skuggbudget.

Man kan fundera över om det är rakrygget och trovärdigt. Jag tycker inte det.

Fru talman! Förutom utanförskapet har vi ett stort problem att tampas med framöver. Det är det problem som den förra regeringen till stor del

bidrog till men blundade för. Jag talar om skatte- och bidragsfusket. Det klingar säkert bekant i allas öron eftersom debatten till stor del har handlat om det.

Ofantligt mycket pengar försvinner ur vårt skattesystem varje år. Det är pengar som skulle kunna gå till vår gemensamma välfärd. Skatteverket konstaterar att hela 133 miljarder skattekoronor går förlorade varje år, främst på grund av fusk, fel eller misstag. Det är nästan tre gånger så mycket som kostnaden för det svenska försvaret under ett år.

Enligt Skatteverket står svartarbete för den största skatteintäktsförlusten, 66 miljarder kronor. Förutom skatteintäktsförlusten förlorar staten omkring 20 miljarder kronor per år på grund av att bidrag betalas ut fel. Det är en bedömning som Delegationen mot felaktiga utbetalningar har gjort.

Det innebär att 55 miljoner kronor varje dag betalas ut på felaktiga grunder. Tillsammans med Skatteverkets och delegationens syn är det 422 miljoner kronor om dagen. Det är tre gånger så mycket som staten anslår till hälso- och sjukvård, eller lika mycket som landstingens budget för hälso- och sjukvård under ett år – alltså lika mycket som hälso- och sjukvården i Sverige kostar under ett år.

Som jag ser det har Socialdemokraterna ett stort ansvar för det höga bidrags- och skattefusket. Under den socialdemokratiska regeringen var det en olönsam affär för många att gå från bidrag till lön. Man hamnade i den så kallade bidragsfällan.

Det finns självklart ett uppenbart samband mellan viljan att arbeta och ersättningsnivån i trygghetssystemen. Människor lamslogs och sattes utanför trygghetssystemen, men också utanför den sociala gemenskapen. De fråntogs värdigheten och stoltheten över att kunna försörja sig själva.

Utmaningen för den nuvarande regeringen fortsätter därför att ligga i att ge dessa människor incitament att ta sig ur den onda cirkeln. Utöver de moraliskt positiva effekterna för individen att kliva in på den legala arbetsmarknaden kommer han eller hon att även omfattas av trygghets- och pensionssystemen. Dessutom tillkommer den positiva bieffekten av att vakna upp en vanlig morgon och kunna gå till ett riktigt jobb.

Samtidigt som det möjliggörs måste vi arbeta för att företag får växa och vara med och skapa de riktiga och vita jobben. Det måste bli enklare och framför allt billigare att anställa människor för att upphäva effekten av en utbredd svart arbetsmarknad parallellt med att utanförskapet bryts.

Vid sidan av ett värderingsskifte måste åtgärder vidtas för att stoppa svartjobben. Det är ett arbete som alliansregeringen har påbörjat. Det arbetet innefattar till stor del arbetet med att lösa utanförskapet.

Fru talman! Genom jobbskatteavdraget kan i dag främst låg- och medelinkomsttagarna få närmare 1 000 kronor mer i månaden netto i plånboken. Förutom att skatten på arbete har sänkts har kostnaden för att anställa vissa grupper och inom vissa branscher reducerats bland annat genom nystartsjobben. Vi kommer att fortsätta att göra det lönsamt att arbeta i Sverige.

En del i arbetet är att hjälpa människor att befria sig från det bidragsberoende som den tidigare regeringen har skapat. För att nå det målet fordras ett värderingsskifte där samhället visar alla människors betydelse i samhällsarbetet. Från alliansen synliggör vi alltså människorna i det här arbetet.

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Fru talman! För att tydliggöra vad som bland annat behöver göras ska jag ge ett exempel.

Svenska folket är vanligtvis mycket noga med att se över sina inköp och dubbelkolla det mesta. Jag tror att vi alla är överens om att det är så. Det underliga är att den största posten i alla individers utgifter, skatten, är den enda utgiftspost som vi inte verkar ha någon kontroll på. Det beror förmodligen på att det saknas tydlighet och transparens i systemet. Enligt min mening behöver människor få se hur mycket de egentligen betalar i skatt.

Om till exempel en Köpingsbo med en månadslön på 20 000 kronor går till Ica och handlar en matkasse som kostar 300 kronor kan man fundera över hur mycket den matkassen egentligen kostar individen. För att Köpingsbon ska kunna handla för 300 kronor måste han först tjäna ihop 447 kronor. Dessutom tillkommer en arbetsgivaravgift på 145 kronor. Det landar på en nota för matkassen på sammanlagt 593 kronor. Till det ska läggas en mervärdesskatt på 60 kronor som är inbakad i de 300. Varan belastas alltså med samhällskostnader i storleksordningen 352 kronor, detta för en vara som synbart för konsumenten kostar 300 kronor.

Som jag ser det vore det rimligt att tydliggöra för köparen hur det här egentligen hänger ihop. Vad får jag för det extra jag betalar? Varför ska jag acceptera den här överkostnaden?

Insikten i det här exemplet skulle förmodligen få alla att inse att om vi alla hjälper till och om alla betalar sin andel av kakan och inte sysslar med svart verksamhet kanske samhällets pålägg skulle kunna minskas, det vill säga motverka svartjobb. Den insikten ger ökad tydlighet och transparens i hela skattesystemet. En sådan insikt skulle gagna alla.

Fru talman! Alliansregeringen valdes för att väljarna trodde på den arbetsmarknadspolitik som alliansen presenterade. Man trodde mer på den än på den som den tidigare regeringen hade förmått att genomföra.

Mycket av det åtgärdspaket som alliansen presenterade har nu beslutats i kammaren och de positiva effekterna börjar visa sig. Jag konstaterar av de budgetförslag som vi ser från Socialdemokraterna och de övriga oppositionspartierna att det i dag inte finns något regeringsalternativ till nuvarande regering.

Fru talman! Mot den bakgrunden yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 79 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag antar att du tycker att det är skönt att vara med i en majoritet som i första hand sänker skatten för höginkomsttagare, Jörgen Johansson. Det är faktiskt vad den här regeringen har gjort i ett år. Ni fortsätter att driva en sådan politik.

Sysselsättningsfrågan är viktig i sammanhanget. Jag försöker att föra in lite nya uppgifter i diskussionen eftersom ni tror att er politik har varit så framgångsrik.

Som jag har sagt i tidigare inlägg har andelen sysselsatta inte ökat. Därmed inte sagt att jobben inte har blivit fler. Det är helt riktigt, men andelen har inte ökat. Arbetslösheten var 5,7 procent i oktober, och för ett år sedan var den 6 procent enligt SCB. Förändringen är dock inte statistiskt säkerställd. Så är läget.

Utanförskapet som ni gjorde så stort nummer av har ni kvar. Ni har inte åtgärdat det på något sätt. Ni har tvärtom skapat ökad orättvisa i samhället med era åtgärder.

Ni har dessutom med er politik jagat ut 380 000 människor från a-kassan. Ni har chockhöjt avgiften till a-kassan och tagit bort möjligheten att göra avdrag för fackföreningsavgiften. Det blir inte så mycket kvar av det så kallade jobbskatteavdraget. Det är den politik som Centerpartiet och Jörgen Johansson står för i dag.

Min fråga är därför: Har ni inte på något sätt tagit intryck av utvecklingen under det senaste året? Ser ni inte att den här politiken är en väldigt tydlig högerpolitik? Finns det ingen debatt alls i Centerpartiet om att detta leder åt fel håll med tanke på hur många centerpartister som runt om i landet samverkar med socialdemokrater i kommunalpolitiken och försöker åtgärda alla de felsteg som den borgerliga regeringen har tagit?

Anf. 80 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att vara självkritisk och konstatera att det under det gångna året har varit mycket verkstad och lite snack. Vi har varit dåliga på att kommunicera ut de positiva beslut vi har fattat. Det är nu vi börjar kunna se resultaten av dem.

Lars Johansson säger att vi sänker skatten för de högavlönade, men vi kan konstatera att jobbskatteavdraget har en profil som riktar sig till människor med låga inkomster och medelinkomster på ett sätt som den socialdemokratiska regeringen aldrig har kunnat uppnå. Om man har en årsinkomst på 100 000 minskar skatten med 5,2 procent, 200 000 – 3,8 procent, 300 000 – 3,6 procent, 400 000 – 2,8 procent, 500 000 – 2,2 procent och så vidare. Tyngden ligger på dem med de låga inkomsterna. Det är där de stora summorna ligger.

När du gör den här matematiska krumeluren vad gäller sysselsättningen har du förmodligen rätt. Allt går att bevisa med siffror. När du tar in andelen av hela befolkningen är det precis som du sade i ett tidigare replikskifte, nämligen att du då väver in de nyfödda och så vidare. När jag pratar om utanförskapet och sysselsättningen tittar jag på den yrkesverksamma andelen av befolkningen, inte de nyfödda.

Anf. 81 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill upplysa om att jag inte heller talar om de nyfödda. Jag talar faktiskt om den nya statistiken som vi ska räkna med inom EU och som ni slog oss i huvudet med före valet och sade var ett rätt sätt att räkna. Vi hade inte med studenterna i den arbetsmarknadsstatistik som fanns tidigare, men det är de numera.

Bortsett från det är det fakta jag redovisar. Det går att läsa innantill i SCB:s siffror. Det är faktiskt så att ni inte har kunnat åtgärda någonting av det så kallade utanförskapet under det första borgerliga året. Frågan är om borttagandet av förmögenhetsskatten, förändringen av fastighetsskatten och hushållsnära tjänster nu ska resultera i att utanförskapet kommer att åtgärdas. Så blir det knappast. De åtgärderna har ett helt annat syfte, nämligen att se till att de välbeställda får mer i plånboken efter skatt. Det kommer inte att öka sysselsättningen.

Det kommer dessutom att öka krångligheten i skattesystemet. Framför allt är frågan om hushållsnära tjänster ett moras ur skattesympunkt. Det kommer att innebära enorma svårigheter för Skatteverket att kontrollera om folk betalar rätt skatt i framtiden. Om man har fritidshus i Spanien och höga inkomster kommer de inte att kunna kontrollera om man gör rätt avdrag i fortsättningen. Det är ett jätteproblem som ni har skapat för Skatteverket utan att tillföra några nämnvärda nya resurser.

Man kan prata i procent, som Jörgen Johansson gjorde, men om man talar i kronor ger jobbskatteavdraget mest till de välbetalda och minst till de lågavlönade.

Anf. 82 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Inget utanförskap kan accepteras. Därför måste vi arbeta stenhårt på att minimera det. Det är ett arbete som pågår ständigt, och där finns det mycket kvar att göra. Så långt kan jag hålla med Lars Johansson.

Det är intressant att Lars Johansson står i talarstolen och presenterar siffror från SCB med en viss inriktning och jag står och tar upp dagsaktuella siffror från SCB, och vi gör totalt olika tolkningar av siffrorna. Mycket går att bevisa med siffror. Här gäller det att klargöra begreppen. Tittar vi på den grupp människor som är i arbete har vi fler arbetade timmar i dag än vad vi har haft på många år.

Jag ska fortsätta och svara på den första frågan där Lars Johansson tog upp a-kasseavgifter och så vidare. När jag säger att en metallarbetare får 739 kronor mer i månaden har jag tittat på den snittlön på 23 236 kronor som metallarbetare har. Jag har dragit bort 50 kronor för trafikförsäkringen, 246 kronor för höjd a-kasseavgift och 100 kronor för slopad avdragsrätt för fack- och a-kasseavgiften. När vi gör det har man fortfarande 739 kronor kvar. Man måste ändå inse att man har fått mer pengar i plånboken.

Anf. 83 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det var många siffror i Jörgen Johanssons anförande. Jag hängde kanske inte med i alla svängar, men jag förstod andemeningen.

Låt mig först ta upp fördelningsprofilen på regeringens skatteförslag. När mitt parti frågar utredningstjänsten tjänar människor i de högre decilerna mest på skatteförändringarna, och männen tjänar mer än vad kvinnorna gör. Så är det.

Jörgen Johansson pratade också väldigt mycket om frågan om skattefusk och skatteundandragande. Jag håller med om beskrivningen av vad vi skulle kunna göra med pengarna, insatser för vården, fler i äldreomsorgen och så vidare. Men det är väldigt märkligt att Jörgen Johansson gör en sådan här uppräkningslista utan att komma med ett enda konkret förslag på åtgärder. Vad ska vi göra för att få in de här pengarna? Det är det som är kärnan. Jag drar mig till minnes att det för något år sedan, under den förra regeringens tid, var flera av de partier som nu ingår i alliansregeringen som röstade emot förslagen där vi genomförde detta med personalliggare och så vidare som nu har visat sig vara mer eller mindre en succé. Ni tyckte att det inte var rätt mot småföretagen.

Då kommer jag in på det som jag egentligen hade tänkt fråga Jörgen Johansson om fast tiden rinner i väg. Det handlar om Centern och småfö-

retagarfrågorna. Du berörde inte det i ditt anförande. Hur går det med regelförenklingarna? Hur går det med den sociala tryggheten för småföretagare? Hur går det med satsningar på forskning och utveckling? Det är väldigt många frågor. Jag vet att många mindre företag, till exempel i mitt hemlän Värmland, just nu ropar efter arbetskraft. Men vad har ni gjort i den här budgeten? Ni har gjort neddragningar på utbildningssatsningar och Amsutbildningar. Man får alltså inte det folk man behöver.

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 84 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Den klara målsättningen är att 25 procent av regelverket ska vara bortrationaliserat före 2010. Vi arbetar med den sociala situationen för småföretagare. Det är en förutsättning för att vi ska få människor att våga ta steget från en trygg anställning och bli företagare. Det arbetet pågår, men som jag sade i det tidigare replikskiftet har det gångna året innehållit mycket verkstad och lite snack. Vi måste också få tid att arbeta med frågorna, och arbetet pågår.

När det gäller svartjobben tror jag att vi alla har en uppgift att se till att ändra attityder i samhället. Det är inte bara att tillskjuta personer som ska utföra polisiära uppgifter. Då kan vi skumma lite grädde på ytan. Det vi behöver är en förändrad attityd. Det handlar om att tydliggöra vad man får för de skattepengar man betalar. Vad får man för mervärdesskatten? Man måste se sambanden, att man får ut någonting av detta.

Det är som jag sade ingen hemlighet att det finns ett samband mellan bidragssystemet och lönsamheten i att arbeta. Alltför få tar klivet ut om man vet att man förlorar på att arbeta. Så fungerar människan, och då måste vi för det första göra det lönsamt att arbeta och för det andra se till att vi också får till ett värderingsskifte där människor medvetandegörs om vad man vinner på att betala sin skatt. Här har vi – och det har ju varit uppe i debatten i dag – som politiker ett extra stort ansvar.

Anf. 85 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Angående detta som Jörgen Johansson pratade om sist om att medvetandegöra vill jag säga att det är intressant, för från talarstolen tycker jag att alliansens eller högerregeringens företrädare många gånger pratar väldigt negativt om skatter. Det är väl klart att många människor lyssnar på det. Ni säger ju inte någonting positivt om skatter eller om vad man får för dem, utan ni pratar om högt skattetryck och hittar alla möjliga fel på detta, så det är lite märkligt det Jörgen Johansson säger.

Sedan är det också så att vi ju är en lagstiftande församling, så vi får väl i kammaren hålla oss till det vi kan fatta beslut om. Vi kan fatta beslut om lagändringar som gör det möjligt till exempel för Skatteverket att gå ut och göra kontrollbesök hos fler branscher än vad man har möjlighet att göra i dag. Det är en sådan konkret sak som vi skulle kunna ta upp.

Byggbranschen, som jag pratade om förut, är ett exempel där arbetsgivare och fack gemensamt arbetar fram åtgärder och ber oss lagstiftare att stötta dem i arbetet genom att stifta lagar så att de kan komma till rätta med någonting som är viktigt för dem som jobbar hos dem och som är viktigt för branschen och entreprenörerna.

Vi vet ju allihop vad det betyder för den enskilde företagaren att befinna sig i en bransch där konkurrensen inte är sund.

Anf. 86 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Ett högt skattetryck tror jag inte att någon tycker om oavsett om man är moderat, socialdemokrat eller centerpartist. Här gäller det som har tonat fram av de medieskriverier som har varit de sista veckorna från Skatteverket och från den här delegationen, nämligen att om alla tar sitt ansvar och betalar sin skatt kan vi också sänka skattetrycket.

Jag tror inte att vare sig en röd regering eller den regering vi har nu själv kan klara av den värderingsförändring som behövs för att komma åt detta. Det är inte bara polisiära åtgärder som behövs, utan här måste det vara en värderingsförändring. Därför måste vi alla som politiker ta vårt ansvar i denna fråga och gemensamt arbeta för att komma fram, för det är i grund och botten en fråga om värderingar.

Anf. 87 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Centerpartiet är ju ett parti som i alla fall i högtidstalen brukar framhålla sig som ett miljöparti. Därför skulle jag vilja fråga lite grann om hur Centerpartiet ser på de miljöskatteförändringar som nu föreslås i budgeten.

Vi ser att framför allt transportsektorn är ett riktigt allvarligt område där utsläppen ökar, och det ser verkligen inte bra ut. Som jag sade tidigare i mitt anförande pratar Sika om att man måste ha ett bensinpris på 14:50 kronor bara för att hålla sig på 1990 års nivå av utsläppen och ännu högre om man vill minska ytterligare därutöver. Då frågar jag mig: Tycker Centerpartiet att 6 öre i höjd koldioxidskatt räcker för att lösa de problem som vi ser?

Anf. 88 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! I detta skede får vi ta de små stegen för att komma framåt. Vi är flera som ska samsas och få en rimlig politik på detta område. Jag menar, det är mycket som ska vägas samman. Vi ska nå klimatomålet. Vi ska också nå situationen att vi får ett näringsliv som fungerar på ett bra sätt, och då är detta en väl avvägd nivå. Sedan får vi naturligtvis återkomma mer i detalj om hur vi ska gå vidare i samband med den klimatproposition som kommer att läggas fram nästa år.

Centern är givetvis originalet när det gäller miljöfrågorna i partivärlden, så det är positivt att Helena Leander också framhåller detta.

Anf. 89 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Så länge Miljöpartiet inte fanns kunde Centerpartiet möjligtvis skryta med att vara någon sorts miljöparti, men nu finns det ett, kanske inte original, men i alla fall *new improved formula* eller någonting sådant.

Hur som helst! Näringslivet skulle slås ut om vi har höjningar på mer än 6 öre i koldioxidskatt. Nej, så illa är det förstås inte. Tack och lov tror jag att vårt näringsliv tvärtom skulle kunna se nya möjligheter om vi faktiskt hade ekonomiska styrmedel som väldigt tydligt styrde mot ett nytt klimatsmart sätt att tänka och nya klimatsmarta tekniker som sedan skulle kunna gå på export runt om i världen. Jag tror att det finns stora förutsättningar att faktiskt ställa om på ett sätt som även kan gynna näringslivet.

Sedan har vi ett väldigt enkelt exempel som anknyter dels till trafiksektorn och de problemen, dels till näringslivets problem att det kanske kommer utländska åkare som ekonomitankar utomlands och sedan kör billigare här om vi bara ensidigt höjer skatten på diesel. Detta kan leda till ojämna konkurrensvillkor. Därför har vi föreslagit att man ska ha en kilometerskatt på lastbilstrafiken för att kunna få en bra miljöstyrning på den tunga trafiken utan att missgynna de svenska åkarna.

Hur kommer det sig att Centerpartiet inte vill gå detta till mötes?

Anf. 90 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag delar grunduppfattningen att de ekonomiska styrmedlen är effektiva när det gäller att styra i miljöfrågor. Jag delar också uppfattningen att det inom miljösektorn finns ett stort utrymme för näringslivet att utveckla sin teknik till att bli en bra exportvara på sikt.

Vad gäller den tunga trafiken, kilometerskatt och så vidare är det en fråga som för närvarande bereds. Jag kan säga att vi inom Centerpartiet har tillsatt en skattegrupp som bland annat har den frågan på sitt bord, för här gäller det verkligen att hitta en väl avvägd nivå så att vi inte drar proppen ur för exempelvis hela Norrlands inland när det gäller skogstransporter och liknande.

Vi har frågan på vårt bord, och vi arbetar med den.

Anf. 91 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Varför vara så dystra som jag hör att oppositionen är? Gläds! Gläds du svenska folk över att det nu har blivit mycket bättre i Sverige än tidigare! Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är bekymrade, som de skriver i sitt särskilda yttrande, över att skatterna har sänkts med 65 miljarder kronor.

Detta, fru talman, är ett bekymmer som jag kan bära med alla de människor i vårt land som har fått del av dessa skattesänkningar. Nej, låt oss nu lägga detta åt sidan och inte vara dysterkvistar. Gläds i stället åt att vi har fått fler anställda i detta land, färre sjuka, många fler företag, färre företagskonkurser och många fler arbetade timmar. Det är ju jättebra!

Vi kanske till och med kommer att få ordning och reda i skolan så småningom. Mycket är bra i skolan, men jag håller med Jan Björklund om att den enskilt viktigaste åtgärden är att se till att få bättre kvalitet för de många människor som ska gå ur skolan så att de kommer väl rustade för livet – inte för att ha bra betyg, utan för att vara väl rustade för livet. Där har utvecklingen under en lång rad skolministrars gått åt fel håll.

Fru talman! Efter andra världskrigets slut har vi haft fyra stora skattereformer i detta land. 1970 infördes en mycket stor skattereform av den dåvarande socialdemokratiska regeringen stödd av Folkpartiet. Den innehöll två mycket viktiga saker. Framför allt togs särbeskattningen bort. Detta var 1970. Det andra handlade om bostadsbidrag och allt möjligt, så det lämnar vi därhän. Men att jag tar upp frågan om särbeskattning nu beror på att vi just i år tar bort den sista delen av sambeskattningen. När förmögenhetsskatten nu tas bort försvinner den sista delen av sambeskattningen, även om detta inte är huvudmotivet till varför den tas bort. Ni som tycker att förmögenhetsskatten är så bra kan tänka på att det är den sista reminiscensen av ett uråldrigt system som går ut på att en man

och en kvinna, en familj, som bor tillsammans ska beskattas tillsammans. Varför vill ni detta? Varför vill ni återinföra sambeskattningen i Sverige när det gäller förmögenhetsskatten? Jag tycker att ni borde förklara för svenska folket varför ni vill ha kvar sambeskattningen. Det är i alla fall ingen jämlikhetsreform.

Jag förmodar att det inte är alla som har bevillningsutskottets betänkande 40 från 1970 på sina skrivbord, så jag tog med det för att läsa innantill lite grann. Det visar sig att den socialdemokratiska majoriteten i detta utskott som leddes av John ”Kinna” Ericsson var medveten om att vissa marginalsatteskräpningar skulle inträda med förslaget när årsinkomsten översteg 30 000 kronor, det vill säga vid en månadslön på ungefär 2 500 kronor. Detta gällde även för ensamstående. 1970 skriver man alltså: ”Även om en mildring av marginalsatten i och för sig är önskvärd är en sådan åtgärd i första hand beroende på det statsfinansiella utrymmet härför.” Det kunde vara skrivet i dag.

Ibland har man inte råd med allt, och det är vad jag vill säga med detta. Om man har en progressiv skatteskala kommer en del skattesänkningar att rent matematiskt betyda att en del får mer, inte säkert i procent, men i kronor räknat. Ni som vill ha en progressiv skatteskala måste förstå att det blir på det sättet. Man kan be riksdagens utredningstjänst att räkna hur många gånger som helst – vill man ha en progressiv skatteskala och någon gång sänka skatten så kommer det faktiskt att bli på detta sätt. Det var sant 1970 när Socialdemokraterna genomförde sin reform. Det är lika sant när vi nu genomför denna reform, fast vi rent tekniskt gör det på ett annat sätt.

Sedan går åren, och 1982 gör Socialdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet upp den underbara natten. Jag lämnar det därhän. Det var framför allt en marginalsattereform. År 1990 gör Folkpartiet och Socialdemokraterna upp och avskaffar det perversa skattesystemet, för att citera dåvarande finansminister Kjell-Olof Feldt.

Därefter har detta skattesystem under de senaste 16 åren deformerats. Ni måste medge det. Det har deformerats, dock inte av ond vilja – det vill jag inte påstå. Det har deformerats genom en oändlig mängd olika ingrepp, och framför allt är det inkomstskatteskalan som har deformerats. Det är inte längre så lönsamt att arbeta.

Den fjärde skattereformen som jag talade om är att den nya borgerliga eller liberala regeringen 2006/07 införde ett jobbskatteavdrag. Att det ska vara lönsamt att arbeta tycker jag ligger väl i linje med socialdemokratisk politik. Det är därför helt obegripligt att man går emot detta! Man ska kunna leva på sin lön, och man ska inte leva på lån, som det framför allt var till 1970. För att citera Ulla Andersson: Man ska kunna leva på sin socialförsäkring, och man ska inte leva på bidrag. Att använda orden rätt är också viktigt.

När ni går emot våra förslag som nu genomförs gör ni er själva en otjänst. Även i er egen politik hade det varit nödvändigt att göra dessa saker. Kanske inte på samma sätt rent tekniskt – det håller jag med om. Det kan utformas på olika sätt. Men i sak var det nödvändigt att göra något åt skattesystemet.

Socialdemokraterna pratar mycket om rättvisa. Allt vad Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet gör är rättvist. Allting annat är orättvist. Men Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har

inte monopol på att bestämma vad som är rättvisa, utan det kan man ha olika synpunkter på. Jag menar att det är mer rättvist att få behålla mer när man jobbar. Det är mer rättvist än att staten ska ta hand om mer pengar. Jag kommer att fortsätta att protestera när ni säger att det är rättvisa.

Nu accepterar ni 80 procent av jobbavdraget. Det var orättvist förra året, men i år accepterar ni det. Vad är det för rättvisa? Det blir en glidande skala. Jag tror inte alls att ni tycker att det är särskilt bra att säga att det var orättvist förra året och rättvist nu, utan det har ju att göra med omständigheterna. Men jag tycker i alla fall att man kan arbeta i en viss riktning.

Det finns mycket att säga om skattepolitiken, men jag vill särskilt ta upp en sak för att visa på den grundläggande oenigheten mellan dessa tre partier. Det gäller behandlingen av grundavdraget. Socialdemokraterna vill höja grundavdraget men inte för alla skattebetalare utan för pensionärer. Vad vill då de två andra partierna? Vänsterpartiet vill tvärtom sänka grundavdraget för alla. Vad vill Miljöpartiet? De vill höja, nej, sänka, nej, höja grundavdraget för alla. De vill höja grundavdraget, och Vänsterpartiet vill sänka grundavdraget. Det är svårt för mig att hålla reda på, fru talman, för det är så många olika linjer. Det finns tre totalt olika linjer! Detta påverkar i grund och botten hela skatteskalen med marginalskattesatserna för alla människor. Jag menar att det är helt omöjligt att få fram något oppositionsalternativ när det gäller just skatteskalen.

Allra sist vill jag ta upp bostadsbeskattningen. Det har hänt mycket på det området. Jag tycker att vi som nu reformerar denna skatt ska fundera. Har allt blivit bra? Har allt blivit perfekt? Svaret är enligt mitt förmenande nej. Men man måste se på alternativet. Alternativet är att man hade fortsatt med den gamla bostadsbeskattningen. I Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets senaste budget, som jag och många väljare läste, skulle faktiskt bostadsbeskattningen för i år och de kommande åren ha höjts med ytterligare 3–4 miljarder. Det var inte så att man ville ändra på något, även om det står så i Socialdemokraternas särskilda yttrande till finansutskottet. Det är sanningen. Men regeringen har gjort något annat. Man har äntligen satt stopp för den fortsatta höjningen av bostadsbeskattningen. Det är det viktigaste som har skett.

De partier som nu säger att man ska ha en mer rättvis beskattning måste först göra upp med sin egen politik på den punkten. Ska man fortsätta höja bostadsbeskattningen eller inte? Jag uppfattar att ni säger att det inte går. Socialdemokraterna säger nu att skatten ska vara förutsägbär. Detta är en radikal förändring! ”Fastighetsskatten ska vara förutsägbär för den enskilda fastighetsägaren” står det. Var det någonting som den tidigare bostadsbeskattningen *inte* var så var det förutsägbär för den enskilde. Man kunde bli miljonär på att bo i ett skjul!

Anf. 92 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Gunnar Andrén är väldigt optimistisk i sin framställning. Han talar om att det är glädjande att skatterna har sänkts med 65 miljarder. Det finns inte ett ens av analys av vad dessa 65 miljarder går till. Det finns uppenbarligen ingen reflexion hos Folkpartiet när det gäller detta. 70 procent av skattesänkningen går till en tredjedel av befolkningen. 40

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

procent får skattehöjningar. Det finns ingen reflexion över den effekten av skattepolitiken.

Jag tycker att det är beklagligt att ni tar så lätt på orättvisan i de skatteförslag som ni har lagt fram. Det här har inte bara Socialdemokraterna räknat fram utan det har riksdagens utredningstjänst räknat fram. Så slår effekterna av den politik ni för.

Gunnar Andrén har tagit upp många frågor. Jag ska inte ta upp alla dem, det skulle dra ut för mycket på tiden. Men jag tycker att det finns en fråga som Folkpartiet i synnerhet borde tänka mera på med tanke på sin historia. Det är faktiskt kampen mot svartarbete.

Det var inte en tillfällighet att den socialdemokratiska regeringen gjorde en kraftansträngning under 2005. Den hade i och för sig börjat med det redan tidigare. Det här har också att göra med den ökade internationaliseringen, att väldigt många transaktioner går över gränserna. Det är en ny utveckling i samhället som vi måste ta del av. Det är det som är skälet till att vi måste göra särskilda satsningar för att komma till rätta med de skattetransaktioner som framför allt stora företag sysslar med. Då handlar det om miljarder kronor.

Det säger ni också nej till, trots att Socialdemokraterna har lagt fram konkreta förslag för att ge Skatteverket möjligheter att jobba vidare med det.

Anf. 93 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Lars Johansson tycker att jag inte ens reflekterar över hur skatterna fördelas. Jag försökte förklara att det med ett progressivt skattesystem är svårt att få till det så att varje individ ska få exakt samma sak.

Lars Johanssons och mitt parti var med och genomförde exakt den här saken år 1990. Vi mötte exakt samma kritik. Det är orättvist, sade man. Men tyvärr är det på det sättet om man vill ha en progressiv skatteskala och vill göra justeringar i den. Jag bestrider inte att det är ungefär som ni säger, att den omedelbara effekten blir att de som är bäst avlönade också får mest i kronor. Men den sammanlagda effekten av det här blir någonting helt annat. Det blir många fler människor som kommer att få en lön att leva på. Jag bestrider inte, för rent matematiskt blir det på det sättet.

Sedan nämns svartarbete. Fru talman! Vad fick den borgerliga regeringen ta över? Jo, det var vad Gunnar Myrdal sade en gång i tiden: Ett folk av fifflare. Det har inte uppstått ur intet. Gunnar Myrdal var ändå socialdemokratiskt statsråd en gång i tiden. Ett folk av fifflare. Detta är ingenting som jag för ett ögonblick tänker försvara. Jag har rent mjöl i påsen. Jag har inte gjort någonting över huvud taget som kan läggas mig till last på den punkten under överskådlig tid, 15–20 år eller något sådant. Jag kan aldrig garantera att jag inte har betalat en grannflicka 50 eller 100 kronor för att hon varit barnvakt. Men detta uppfattar jag inte som skattefiffel eller skattefusk. Det är en normal väntjänst. Det är någonting helt annat.

Vi är absolut för att ha ett effektivt skatteverk som kan kontrollera. Men det räcker inte, som Socialdemokraterna har sagt under lång tid, för det finns också mottagare någonstans av alla de skattefifflade pengar som betalas ut. Det måste man också komma ihåg. Det är två parter, en fifflare på den ena sidan och en annan fifflare på den andra.

Anf. 94 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Det är alltid så, Gunnar Andrén, att stödja svartarbete innebär att någon annan ska betala den skatten. Det är bra om vi kan vara överens om att det förhåller sig på det viset.

Det är lite grann en myt som du ger sken av här, att vi skulle ha fler människor i Sverige som undandrar sig skatt än i andra länder. Så är det inte. Det är ungefär 10 procent i Sverige, 133 miljarder. Det är alldeles för mycket bara det naturligtvis.

Men det jag frågade var: Har du inte reflekterat över huvud taget över att det handlar om en internationell ekonomi som ökar transaktionerna mellan olika länder och att Skatteverket därför måste ha ökade resurser för att bearbeta den typen av skatteflykt? Det var det jag frågade, men jag fick inget svar på det.

Däremot vet jag att den regering du stöder har ökat möjligheterna för ytterligare avdrag. Du åberopade skatteöverenskommelsen 1990–1991. Den handlade faktiskt om att ta bort avdragsmöjligheter och införa mer rättvisa skatter. Det var det som den handlade om. Vi tog bort avdragsmöjligheterna.

Nu återinför ni en massa avdragsmöjligheter för de mest välbeställda i samhället. Det är det ni gör, samtidigt som ni tar bort förmögenhetsskatten och samtidigt som ni sänker skatten för villaägare i Lidingö, där du själv bor. Det är den politiken ni för just nu. Ni gör både–och. Det blir väldigt förmånligt för den som har höga inkomster och lite kapital att köpa hushållsnära tjänster och på det viset få ned sina egna skatter och utgifter. Det är den politiken ni för. Det blir ännu större orättvisor.

Anf. 95 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag vill rätta två saker. För det första bor jag inte i Lidingö, men jag vet var det ligger. För det andra har jag aldrig påstått att det skulle finnas färre skattefuskare i andra länder. Jag tror att antalet skattefiffelare i Sverige är lågt i förhållande till andra länder. Men jag har inte sagt det. Lars Johansson måste blanda ihop mig med någon annan. Jag har aldrig uttalat mig på den punkten. Men jag gör det gärna nu. Jag tror att det finns fler skattefuskare i många andra länder. Så tror jag att det är.

Sedan kommer vi in på frågan vad man ska göra mot skattefiffel och skattefusk. Då håller jag med Lars Johansson om att vi när det gäller stora internationella transaktioner, bovar och så vidare måste angripa väldigt hårt och ha ett effektivt skatteverk.

Men därefter kommer man till den andra punkten: Vad är skattefiffel och skattefusk? Jag håller med om att varje sak som man betalar i kommersiellt hänseende där inte någon erlägger skatt är skattefiffel och ska bestraffas. Däremot kan jag inte riktigt förstå att om jag till exempel hade betalat min grannflicka för att hon har passat ett barn hemma hos oss för 20 eller 25 år sedan skulle det vara skattefiffel. Det är någonting som ingår i en vanlig social umgängeskrets. Man får skilja på det som är yrkesmässig verksamhet och det som jag kallar väntjänst. Jag tror att det är väldigt få som kan säga att de aldrig har betalat en enda krona svart i den bemärkelsen. Men allt som är kommersiell yrkesverksamhet håller jag med om att man ska betala skatt för.

När det slutligen gäller hemnära tjänster är själva finessen att många jobb som tidigare var svarta nu kan bli vita. Det menar jag framför allt är väldigt bra för de kvinnor som tidigare utsattes för faran att inte få någon social trygghet. De kommer att ha en möjlighet på det här sättet, och det tycker jag är en reform. Hur många jobb det ger vet jag inte.

Anf. 96 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Gunnar Andrén har avslöjat att det finns tre olika linjer i oppositionen vad gäller synen på grundavdrag, även om det var lite oklart vem som tyckte vad och hur det egentligen var. Jag kan förtydliga att Miljöpartiet vill höja grundavdraget helt enkelt därför att vi ser att det är många som inte får del av de skattesänkningar som alliansen genomfört. Det är sjuka, arbetslösa, pensionärer och folk som har det svårt som inte får ta del av det här över huvud taget. Det handlar inte om några stora summor. Men det är i alla fall någon form av erkännande.

I övrigt tycker jag att Gunnar Andrén är lite otydlig med vad som är oppositionen och vad som är Socialdemokraterna. Först kommer ett utfall mot oppositionen i största allmänhet. Sedan citerar han ur Socialdemokraternas reservation. De må vara stora, men de är inte hela oppositionen.

Om vi börjar med de 65 miljarderna i skattesänkning som de beklagade kan jag säga att vi från Miljöpartiets sida inte ser något självändamål i att ha höga skatter. Däremot ser vi ett självändamål i att vi kan finansiera vår offentliga sektor och att vi kan ha någon form av rimlig fördelningspolitik. På det sätt som ni väljer att sänka era skatter tycker inte vi att det uppfylls.

Ni pratar också om att den där lite svävande oppositionen eller Socialdemokraterna nu accepterar 80 procent av det jobbskatteavdrag som man tidigare var emot. För Miljöpartiets del har vi valt att acceptera den del som rör dem som har de riktigt låga inkomsterna. Där ser vi att det kan finnas en poäng i att de inte ska fastna i bidragsfällor, som det brukar heta. Däremot fattar inte jag varför vi med våra höga löner ska få del av jobbskatteavdraget. Gunnar Andrén, skulle du sluta jobba och börja gå på bidrag om du inte fick del av jobbskatteavdraget?

Anf. 97 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Ibland kan man ställa frågor som inte har några rimliga svar. På den frågan finns det inte något rimligt svar. Syftet är inte att man ska jobba mer om man till exempel har 8 miljoner i månaden eller något sådant. Syftet med reformen är något annat, nämligen att det ska löna sig bättre att arbeta för de flesta. Det är det som är syftet. Det är klart att ni kan vara emot det, men i grund och botten tror jag inte det.

Jag är ledsen om jag klumpade ihop Helena Leander med övriga partier. Det var inte min avsikt. Jag uttryckte mig i den meningen illa eftersom ni accepterar ganska mycket i motsats till Vänsterpartiet. Det partiet står kvar vid att vi inte ska göra någonting alls med jobbsavdraget. Miljöpartiet går bara emot den sista delen, nämligen de 10,7 miljarder som är för 2008. Ni har i grund och botten accepterat det andra, fastän med en lite annorlunda konstruktion för det sista året.

Jag återkommer till grundavdraget. Jag tackar för att Helena Leander redde ut detta. Det har även för mig varit svårt att hålla reda på vilket

som är upp och ned. Det är tre olika linjer. Någonstans kan man undra vad ni ska ena er om. Ska ni ena er om Helena Leanders linje, Lars Johanssonens linje eller Marie Engströms linje? Det spretar som en vårbuske.

Anf. 98 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Än så länge låter vi åtminstone tre blommor blomma. Men när det väl kommer till kritan får vi väl försöka ena oss, precis som ni en gång gjorde när ni gick in i en allians.

Det gällde jobbskatteavdraget. Den del som vi accepterar rör dem med de låga inkomsterna. Vi satte upp till 23 000 kronor i månaden som gräns. Därutöver väljer vi att trappa ned jobbskatteavdraget eftersom vi inte ser att man behöver en extra morot för att gå från att vara utanför arbetsmarknaden till att vara med på arbetsmarknaden, söka och få ett jobb, om man ändå får en så stor lön som man får i det skiktet. Så ser vi på jobbskatteavdraget.

Jag ska passa på att säga något om förmögenhetsskatten. Det hann jag inte med i min första replik.

Vi ser visserligen också problemen med förmögenhetsskatten. Vi tycker också att det är otidsenligt med en sambeskattnings, oavsett om det handlar om man och kvinna, som i Gunnar Andréns exempel, eller om det är man och man eller kvinna och kvinna. Det vi vänder oss mot är att avskaffandet av förmögenhetsskatten genomförs samtidigt som stora skattesänkningar genomförs just för dem som har mest och samtidigt som man skär ned för dem som har det sämst. Det är ingen bra fördelningspolitik.

Anf. 99 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Vi lämnar de andra frågorna och uppehåller oss vid frågan om förmögenhetsskatten i denna sista replik. Jag tillhör dem som tyckte att det var bra när Socialdemokraterna, med stöd av andra partier, såg till att ta bort förmögenhetsskatten för de företagsägare som har majoritetsintressen i stora företag som annars skulle flytta utomlands. Min linje har hela tiden varit att detta borde utvidgas till alla människor. Jag tycker att Socialdemokraterna gjorde en bra sak där. Det är viktigt att vi har en konkurrenskraftig skattepolitik så att vi kan ha kvar huvudkontor, företag och arbetsplatser i Sverige.

Det som är kvar är problemet som Mats Sjöstrand – dåvarande Riksskatteverkets och nu Skatteverkets chef – tog upp under förra mandatperioden vid en hearing i skatteutskottet. Med den utformning som förmögenhetsskatten har fått har den i princip blivit en frivillig skatt. Det är de som har råd att anlita skickliga skatteplanerare som har betalat förmögenhetsskatt.

Jag är stolt och glad över att jag kan säga att jag inte har anlitat några skatteplanerare utan att jag har betalat mycket förmögenhetsskatt under dessa år. Jag har aldrig sysslat med skatteplanering över huvud taget. Tyvärr är det så att många grannar har haft råd att göra detta och har kommit undan. Det har lett till en fullständigt absurd situation. För mig är det viktigaste att vi ser till att vi har en konkurrenskraftig skattelagstiftning så att vi behåller företag och arbetsplatser i Sverige.

Fru talman! Jag har många gånger sagt att förmögenhetsskatten är ur liberal synvinkel ingen dålig skatt om den betalas efter förmåga. Proble-

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

met är att den har blivit så urholkad. Jag anser i grund och botten att förmögenhetsskatt efter bärkraft är något fullt acceptabelt. Tyvärr har utvecklingen gått därhän att vi inte kan acceptera skatten i den form den har nu.

Anf. 100 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är många frågor som jag vill ställa till Gunnar Andrén. Jag kan börja med förmögenhetsskatten eftersom det var den sista frågan.

Jag kan instämma i kritiken mot förmögenhetsskatten, att det inte är möjligt att beskatta alla förmögenheter. Det är besvärligt. Man kan också konstatera att de som betalar mest förmögenhetsskatt är höginkomsttagarna i decil 10. Det får vi komma ihåg. Någonstans mellan 60 och 70 procent av förmögenhetsskatten som någon trots allt betalar betalas av dem.

Sedan går jag till samarbetet mellan s, v och mp. Vi har trots allt åstadkommit 16 budgetar tillsammans. Jag tror att vi i en framtid kan åstadkomma nya budgetar. För Vänsterpartiets del har vi valt metoder med grundavdrag. Ni och några andra har valt metoder med jobbskatteavdrag. Vi menar att grundavdraget omfattar fler inkomsttagare, och då kommer vi ifrån diskussioner om orättvisor, pensionärer jämfört med andra och så vidare. Det är våra motiv.

Det finns en sak till när det gäller förmögenhetsskatten. Vi blir anklagade för att vilja återinföra sambeskattningen. I praktiken togs den bort för några år sedan när fribeloppen till förmögenhetsskatten justerades. Det skulle skapa neutralitet mellan om man var sammanboende eller ensamboende. Det finns i dag ingen skillnad mellan de två boendeformerna, vilken fanns tidigare. Då kunde man prata om sambeskattning, men den gäller inte längre, Gunnar Andrén. Nu måste du börja bli ärlig och inte kasta sådana beskyllningar omkring dig.

Anf. 101 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag ska försöka ta upp frågorna efter hand. Problemet med förmögenhetsskatten i den del som Marie Engström tar upp, och som är mycket hovsam, är att om det är så att 65–70 procent av förmögenhetsskatten betalas av dem i den mest förmögna decilen – det har också Pär Nuder bekräftat – måste man dra slutsatsen att 25–30 procent betalas av någon annan. Det är det som är problemet. Den betalas inte av de rikaste. Den är så urholkad. Vi är i grund och botten överens om att problemet har blivit att en så stor andel av förmögenhetsskatten – 30 procent av 7 miljarder, det blir 2 miljarder – betalas av dem som inte har någon förmögenhet att betala från.

Jag kan hålla med om att hur grundavdraget konstrueras har betydelse för hela marginalskatteskalen. Jag har inte mycket mer att säga om sambeskattningen. Man får skilja på det formella och det reella. Jag tror naturligtvis att det är få som skulle drabbas av återinförd förmögenhetsskatt på sambeskattade medel. Likväl skulle det vara några. Några är för många.

Anf. 102 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Om inte högsta decilen betalar all förmögenhetsskatt kanske de i näst högsta decilen betalar resten. Så kan det vara. Vi vet att det är en fallande skala. För dem som hittills har betalat har det i många fall handlat om värden som ligger i fastigheter.

Det är en annan fråga jag skulle vilja ta upp, nämligen fördelningsfrågan. Det är ett faktum att era skattesänkningar mest gynnar höginkomsttagare och därmed också män och inte kvinnor. Jag undrar varför ni skojar så med statistiken i er budgetproposition. Där går det att läsa att man inte tittar på individnivå utan på hushållsnivå. Då ökar männens disponibla inkomst med 2,3 procent och kvinnornas med 2,2 procent. Den gör inte det i realiteten, men eftersom man räknar ihop dem till ett hushåll, delar rakt av och kallar detta ett slags solidarisk fördelning kan man troliga fram de siffrorna. Det är exakt vad regeringen har gjort. I tidigare budgetpropositioner som vi har gjort tillsammans med s och mp har vi också tittat på ett familjebegrepp, men vi har dragit helt andra slutsatser eftersom vi samtidigt har gjort en konsekvensanalys av hur skatter och transfereringar påverkar kvinnors ekonomi. Det är de resultaten, som är väldigt tydliga, vi har använt i vår politik och i våra förslag. Det har inte den här regeringen gjort, utan man har helt enkelt skojar med statistiken.

Anf. 103 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Med statistik kan man bevisa mycket, och man kan ha olika synpunkter på hur man ska lägga fram detta. Man kan naturligtvis diskutera detta.

Men på individnivå – vi är alla individer någonstans – menar jag att 500 kronors skattesänkning betyder väldigt mycket mer för en kvinna som är lågavlönad än för en man som är bankdirektör i SE-Banken. Det är en enorm inkomstförstärkning för henne. Oavsett vilken statistik vi använder när vi tittar på hur köpkraften ökar kommer det att vara på det sättet att många kvinnor – nästan alla kvinnor och fler kvinnor – kommer att känna, mer än de högavlönade männen även om de har fått något mer, att de har fått en rejäl köpkraftsförstärkning genom jobbskatteavdraget.

Med statistik kan man bevisa i stort sett allting, men när vi går ned till individnivån ska vi inte förakta detta att väldigt många kvinnor känner att de har fått en köpkraftsförstärkning och blivit mindre beroende av andra sorters bidrag eller till och med socialförsäkringar. Jag tycker att det är en viktig sak att ta vara på. Det gläds jag åt, fru talman.

Anf. 104 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Dagens debatt har handlat om regeringens finansplan och därmed också om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och bedömningar av landets ekonomiska utveckling. Alliansregeringens förslag står här mot tre olika alternativ. Det ska inte oppositionen skämmas över – ni är tre självständiga partier. Ni har visat duglighet att kompromissa er samman tidigare, men ni går inte fram med ett gemensamt oppositionsalternativ utan tre, med en hel del betydande skillnader, inte minst på skattesidan.

Skatter – ja, skatter är viktiga för den gemensamma välfärden. Det måste till en finansiering av allt från skola till katastrofbistånd. Finansieringen ska vara gemensam, solidarisk, rättssäker och rättvis. Den ska vara gemensam i den meningen att vi alla i Sverige bidrar till de gemensamma skatteintäkterna. Den ska vara solidarisk i den meningen att den tas ut efter bärkraft och vars och ens förmåga. Den ska till sist vara rättssäker och rättvis i att den inte är godtycklig och att den följer skatterättsliga principer och grundläggande rättigheter.

Fru talman! Regeringen och majoriteten i form av Allians för Sverige här i kammaren och i Sveriges riksdag har påbörjat en, som vi kristdemokrater ser, viktig reformering av det svenska skattesystemet. Vi kommer att göra allt för att det svenska skattesystemet ska bli etiskt legitimt.

Självklart bekymrar vi oss samtliga här i kammaren över det skattefusk och andra skattefel som behöver åtgärdas och som motsvarar 133 miljarder kronor på årsbasis, eller 9 procent av den av riksdagen beslutade skatten. Det i sin tur är 5 procent av landets hela bruttonationalprodukt. Detta är siffror – 133 000 miljoner kronor – som är oacceptabelt höga.

För att trovärdigt kunna ta itu med denna problematik måste staten föregå med ett gott exempel, och ett oklanderligt exempel.

Skatterna ska vara politiskt väl motiverade, och de ska söka så bred politisk och moralisk legitimitet som möjligt. Skatterna ska inte bryta mot människors grundläggande fri- och rättigheter.

Vi kristdemokrater har som ett övergripande mål ett samhälle som bygger på övertygelsen om alla människors absoluta och okränkbara värde. Det är inte bara att vi alla har ett lika värde utan att vi har ett okränkbart värde.

Målet med skatterna är att gemensamt finansiera åtaganden för vårt samhälles gemensamma bästa. Skatt är självfallet inget självändamål, men det är en nödvändighet. Det är ett medel för att uppnå högre syften för det gemensamma i samhället. Därför måste hela skatteprocessen från lagstiftning till uttag och inbetalning som ett medel för det gemensamma bästa vara i linje med de övergripande mål vi har för ett gott samhälle. Skatterna ska vara rättssäkra och legitima.

Det är mot denna bakgrund som vi ska se de flesta skatteförändringar vi har försökt genomföra inför nästa års budget. Några är rent fiskala, och motiveras rent fiskalt, och det är i sig inte heller något fel.

Jag ska nu stanna inför några av de tyngre förslagen som finns i finansplanen.

Med det andra steget i jobbskatteavdraget skapas, menar vi, än bättre förutsättningar för fler i arbete, för egenförsörjning och för egenmakt. Vi kristdemokrater hävdar, enträget både i opposition och nu i regeringsställning, det orimliga i att människor som förvärvsarbetar på heltid inte kan leva på sin egen lön i vårt land på grund av för höga skatter. Skatter kan reducera människors löneinkomster så till den grad i vårt Sverige att medborgare tvingas förlita sig på bidrag och därmed också hamna i en beroendeställning till kommunala, landstingspolitiska och statliga beslut för sin egen försörjning.

Detta i sin tur begränsar medborgarnas frihet. När skattenivåerna blir så höga att de inkräktar på den enskilda människans och familjers rätt

och ansvar att förverkliga grundläggande värden och livsmål måste det till skattesänkningar på arbete.

Vi menar att detta är en naturrättslig argumentering för jobbskatteavdraget, vilket förstärker det mer vanliga argumentet, som är viktigt nog, att det ska löna sig att arbeta och framför allt att gå från bidragsberoende till arbete.

Jag har tidigare kommenterat oppositionens olika nej till arbetslinjen och nej till den politik regeringen bedriver, och jag vill nu gå över till den fråga där oppositionen formulerar sig på följande sätt: Effekten av förvärvsavdraget är att den som blir sjuk, arbetslös och frånvarande på grund av arbetsskada eller går i pension inte bara får lägre inkomst utan får dessutom höjd skatt.

Då kan man undra: Vilken skatt är det som i så fall höjs i och med att jobbskatteavdraget införs och att skatten de facto sänks? Är det inte en skattesänkning vi pratar om? Eller hur har det i oppositionens ögon blivit till en skattehöjning?

Jag vill här gå vidare till frågan om det Socialdemokraterna i valrörelsen kallade pensionärsskatten. Göran Persson använde den beteckningen för det jobbskatteavdrag vi då ville introducera. För ett år sedan i denna kammare fick vi hård och rejäl kritik. Jag missunnar ingen att kritisera regeringen – det står fritt i ett demokratiskt land – för jobbskatteavdraget. Nu tolv månader senare godtar Socialdemokraterna lejonparten, eller 31 av 48 miljarder, av dessa skattesänkningar.

Hur kan det som var så orättvist för ett år sedan i så hög grad vara rättvist just nu? Det vore bra att få detta förklarat, varför jobbskatteavdraget i stor utsträckning nu accepteras av Socialdemokraterna.

Socialdemokraterna vill också höja grundavdraget för alla pensionärer så att den genomsnittliga ökningen skulle bli 2 000 kronor om året. Jag tycker att det är värdefullt att det största oppositionspartiet använder skattesänkning som en metod för att förbättra människors, i det här fallet pensionärers, situation. Det innebär att vi ideologiskt i den bemärkelsen står på en gemensam grund, att det är rimligt att också sänka skatter.

När det gäller fastighetsskatten vill jag återkomma till det som Socialdemokraterna skriver i sin motion om att slott och koja inte ska beskattas lika. Det låter riktigt och kanske rätt så käckt att slott och koja inte ska beskattas på liknande sätt. Men det grundläggande problemet tidigare var snarast att kojorna beskattades som slott.

Finns det någon i denna kammare som tycker att det var ett rättvist och förutsägbart system som vi hade tidigare när det gällde fastighetsskatten?

Vi vill nu införa ett system med en kommunal fastighetsavgift som begränsas till 6 000 kronor. Vi menar att denna ska vara förutsägbart och att det är mer rättvist än det som var tidigare.

Anf. 105 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Det dröjde tills du kom in i debatten innan någon borgerlig företrädare ville försvara fastighetsskatten. Det är klart att detta är ett jättestort område för Kristdemokraterna och har varit det under en lång tid, vilket alla har kunnat ta del av.

Det är också intressant att notera att statsministern i regeringsförklaringen som presenterades här i höstas sade att man ska avskaffa denna

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

fastighetsskatt. Den är inte legitim utan ska ersättas av en kommunal avgift som ger förutsägbarhet samt lägre löpande boendekostnader.

Jag fick häromdagen ett brev från familjen Annika och Bengt Westerlund boende här i Stockholm. De skriver till mig angående flyttskatten som är en del i den nya fastighetsskatten:

Vi ägde vårt hus i 37 år och betalade fastighetsskatt varje år. Huset har varken blivit större eller mer värdefullt, men inflationen gav upphov till en skenbar reavinst på 3 miljoner. Enligt det förslag som nu ligger på riksdagens bord kommer reavinstskatten att bli 660 000 kronor. Uppskovet med att betala reavinstskatten kommer enligt förslaget att kosta 15 000 kronor per år.

Det är en ny skatt som den borgerliga regeringen har infört. Var det förutsägbart för väljarna inför valet för ett år sedan att man skulle få en flyttskatt på 15 000 kronor om året?

Anf. 106 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Lars Johansson för frågorna. Jag tappade delvis rösten under de telefonsamtal som jag genomförde på tåget från Mora till Stockholm i måndags med bland andra Annika och Bengt Westerlund från Stockholm. Lars Johansson har uppenbarligen också fått ett e-postbrev från dem. Han kanske inte har talat med dem fysiskt och har därmed rösten i bättre behåll än vad jag har.

Jag tycker att det exempel som Lars Johansson nämner här om Annika och Bengt Westerlund är väldigt bra därför att det är viktigt att vi har en fastighetsbeskattning som gynnar ett långsiktigt ägande. Vi kristdemokrater kommer att fortsätta att arbeta på den linjen att vi ska gynna ett långsiktigt innehav för att bygga upp hem och familj. Vi hade tidigare ett regelverk som ni socialdemokrater tog bort där det fanns olika skattesatser beroende på hur länge man hade haft sitt innehav.

Sverige är medlem i Europeiska unionen. I ett läge då människor i en växande utsträckning köper hus i utlandet har reavinstskatten varit en alltmer osäker skattebas. Det handlar om 220 miljarder kronor. Ränτεbeläggningen har varit en modell som har presenterats i debatten och som alliansregeringen har landat vid. En annan modell har varit att helt ta bort reavinstbeskattningen och sänka reavinstskatten. Nu har vi landat vid att säkerställa denna skattebas, och jag är övertygad om att det finns ett brett socialdemokratiskt stöd för att man ska värna skattebaser, i detta fall när det handlar om 220 miljarder kronor.

I fallet Westerlund innebär detta en räntebeläggning, men det innebär ändå en utgift på en sådan nivå att den är hanterbar jämfört med hur den tidigare fastighetsskatten slog för enskilda.

Anf. 107 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Det är ändå märkligt att den som bor kvar i fastigheten betalar 6 000 kronor medan den som flyttar från den får betala 15 000 kronor. Det är klart att folk reagerar i stor omfattning. Det är en omfattande kritikstorm mot regeringens förslag, dels mot själva hanteringen av fastighetsskatten, dels mot vad den får för effekt.

Vi har låtit riksdagens utredningstjänst titta på hur den fastighetsskatt som blir kvar och som drar in ungefär 9 ½ miljard fördelar sig över landet. Det visar sig att det är i stort sett bara Stockholmsområdet som får en

lägre andel. Alla andra regioner, inklusive Kopparberg eller Dalarna, får en större andel att betala i fastighetsskatt i fortsättningen med det förslag som ni nu har lagt fram. Glesbygden kommer att få betala mer i fastighetsskatt än tätorten, framför allt om man talar om Stockholmsregionen som får en kraftig reducering.

Är det en del i politiken att glesbygden där fastigheterna har lägre värden ska betala en större andel av fastighetsskatten än de områden där fastigheterna har ett högt värde och där människorna rimligen också har varit beredda att betala mer för sin bostad än vad man har gjort i glesbygden? Är det också en del i det nya och orättvisa förslaget till fastighetsskatt som ni hade tänkt igenom innan ni lade fram det förslaget i valrörelsen 2006?

Anf. 108 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Jag känner Lars Johansson som en oerhört seriös och intressant skattepolitiker, förvisso på fel sida om det ideologiska skranket. Men jag förstår inte det som Lars Johansson säger i slutet av sin replik om att när vi sänker fastighetsskatten totalt sett med 8 miljarder kronor, varav 1,6 miljarder kronor inom bostadsrättssektorn, skulle det innebära en höjning av fastighetsskatten runt om i landet. Jag förstår ärligt talat inte vad detta resonemang bygger på och vad det är för siffror. Jag vill rejält, bäste Lars Johansson, ifrågasätta basen för detta.

Jag vet att Villaägarna har gjort jämförelser i Dalarnas län. Vi bytte för tio år sedan namn från Kopparbergs län till Dalarnas län, detta sagt för att Lars Johansson ska vara uppdaterad om vårt namn på länet. Enligt denna jämförelse skulle 12 procent få det sämre, men 88 procent skulle få det bättre eller oförändrad skatt. Jag förstår därför ärligt talat inte de siffror som ges.

Lars Johansson nämnde tidigare ett exempel. I det ena fallet fanns det en reavinst. Det fanns något att beskatta. I det andra fallet fanns det inte en reavinst.

Vårt skattesystem är präglad av ett långt socialdemokratiskt regeringsinnehav. Det bygger på att det vid fondförsäljning, aktieförsäljning eller försäljning av bostadsrätter och villor utlöses en reavinstskatt om en vinst har uppstått, och det är ingen nyhet.

Sedan säger Lars Johansson att det har framförts en omfattande kritik. Låt detta system sätta sig, och låt oss se hur kritiken ser ut då. Vi är väldigt intresserade av den modell som ni kommer att presentera. I dagsläget förstår jag att den modell som vi hade före valet 2006 är socialdemokratisk fastighetsskattepolitik.

Anf. 109 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är mycket som jag vill tala även med dig om, Lennart Sacrédeus. Jag börjar med fastighetsskatten. Du menar att det nya systemet är förutsägbart jämfört med det gamla och så vidare. Dels ska nya taxeringar göras, dels behåller ni den gamla begränsningsregeln för vissa grupper. Det innebär väl ändå att ni kanske tycker att det finns en viss skakighet i systemet och när det gäller förutsägbarheten.

Jag tycker personligen att den begränsningsregel som har funnits mycket väl har levt upp till de krav som man kan ställa på förutsägbarhet. Man vet att man vid en viss taxerad nivå och vid en viss inkomst inte

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

behöver betala mer fastighetsskatt eller för den delen mer förmögenhetsskatt än en viss summa.

Lennart Sacrédeus pratar väldigt mycket om etik och legitimitet i samband med skatterna. Då kan man fråga sig om det som jag tog upp med Gunnar Andrén är etiskt försvarbart. Det gäller då kvinnorna och den ekonomiska standarden efter regeringens beslut. Jag menar att ni i budgetpropositionen skojar med statistiken. Är det etiskt försvarbart att på det sättet kommentera inkomstförändringar för män och kvinnor till följd av er politik?

Anf. 110 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Jag tackar Marie Engström för hennes angelägna frågor. Jag och alliansen menar att den nya fastighetsskatten är mer förutsägbar än den tidigare med tanke på taknivån, de 6 000 kronorna i kommunal fastighetsavgift på årsbasis.

Det som väckt mest reaktioner och som gör att man, som sagt, till sist kan tappa rösten vid kontakter med medborgare ute i landet har att göra med reavinstbeskattningen. Det här är alltså inom samma sektor. Men i det ena fallet är det fråga om en beskattning, om en kommunal avgift, för det löpande boendet. I det andra fallet är det fråga om en vinst som lösts ut och om hur den ska beskattas. Jag vet inte om Vänsterpartiet är emot att reavinstbeskattningen finns kvar.

Vad gäller legitimiteten för kvinnor samt den ekonomiska politiken och hushållsstatistiken har jag svårt att fullt ut kommentera på vilka grunder statistikunderlaget tagits fram. Att använda sig av formuleringen att det skulle vara oetiskt är kanske att gå för långt.

Som kristdemokrat tillhör jag en idétradition där man inte har något emot att se familjen och hushållet som en enhet. Jag vet att även goda allianskolleger i den här debatten har lyft fram det oerhört värdefulla i att vi inte har kvar någon sambeskattnings enhet och att vi ser familjen som en enhet.

Som kristdemokrat har jag inte svårt att förstå att det tidigare i skattesystemet eller, som i det här fallet, i hushållsstatistiken har funnits en syn på att människor som lever tillsammans, som delar kök och säng, kan ses som en enhet. De facto lever de i en gemenskap, även om de, var och en för sig, självklart är skilda individer.

Anf. 111 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Lennart Sacrédeus kan läsa budgetpropositionens bilagor 3 och 4 i del 1. Vi kommer kanske att ha tio skattedebatter fram till jul, så vi hinner ta upp frågan och reda ut den riktigt ordentligt. Därmed kan vi kanske få en bättre diskussion om det här. Jag tycker att det är ganska viktigt att ni kan ge någorlunda rimliga svar och inte hela tiden svävar på målet som ni här gör.

Sedan kommer jag till frågan om skattefusk. Detta med att betala skatt eller inte betala skatt handlar också om etik och moral. När vi för något år sedan fattade beslut om att införa personalliggare röstade Kristdemokraterna mot det förslaget. Nu har det i det närmaste visat sig vara en succé. Det finns ju branscher som vill att Skatteverket ska få möjligheter till den typen av oanmälda besök – detta för att förhindra svartjobb.

Vad säger Lennart Sacrédeus i dag? Är detta också i dag en dålig idé, eller är det ett bra verktyg i kampen mot skattefusk? Eller har Lennart Sacrédeus några andra förslag för att vi ska kunna komma till rätta med de stora skattepengar som staten varje gång går miste om till följd av skattefusk?

Prot. 2007/08:28
21 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 112 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Av hela mitt hjärta vill jag säga att förslaget om skattebyggare är ett utomordentligt bra förslag. Det må vara att Kristdemokraterna tidigare haft en annan hållning. Det är likadant med Vänsterpartiet och övriga fem riksdagspartier i denna kammare – efter hand kommer man till en annan insikt. Jag skäms inte över att vi har kommit till en annan insikt.

Jag tycker att det här systemet är så positivt att det bör provas också inom andra branscher. Vi i det kristdemokratiska partiet var tidigare emot det, men det gäller inte i dag. Att vi har ändrat uppfattning tycker jag inte är någonting negativt. Det finns alltså fullt stöd på den punkten.

Det fanns, tycker jag, något nedlåtande i hållningen när det gäller kommentaren till hushållsstatistiken och beträffande bilagorna och vad som kunde läsas på eller inte läsas på. Jag sade – jag tycker att jag där var väldigt tydlig – att jag som kristdemokrat inte har svårt att förstå att man bygger statistiken på hushåll. De människor som lever tillsammans, som äter mat tillsammans i köket och som delar säng, eller som bor väldigt nära varandra, som bor tillsammans i en familjegemenskap, är de facto en gemenskap. Att ha hushållsstatistik är inte stötande för mig och Kristdemokraterna. Det är mitt svar.

Anf. 113 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag tänker spinna vidare på precis samma tråd, på det här med familjen som enhet och på hur man ska titta på fördelningsstatistiken.

Jag har inga problem med att man tittar på hushållsnivån när analyser görs utifrån olika inkomstprofiler – höginkomsttagare–låginkomsttagare och så vidare. Men om man ska göra analyser av hur kvinnor respektive män påverkas av er ekonomiska politik är det svårt att blunda för det faktum att många män lever tillsammans med kvinnor och vice versa – även om det inte alltid är så – och att man får en väldigt skev bild om de klumpas ihop till en enda individ.

Trots allt måste det väl vara skillnad om den ena parten försörjer den andra eller om båda kan försörja sig själva. Eller är det inte längre ett viktigt mål att kvinnor ska kunna vara ekonomiskt oberoende, inte vara beroende av en man för sin försörjning?

Nu när ni från alla allianspartierna varit uppe och talat måste jag konstatera att ingen nämnt klimatfrågan trots att skattepolitiken är, eller åtminstone borde vara, ett väldigt viktigt verktyg för att få ett bättre klimat.

Möjligtvis kan man förstå Kristdemokraterna som före valet var ute och pratade om sänkt bensinskatt, vilket då var ett väldigt smart och populistiskt drag men som kanske inte känns lika smart och populistiskt och som varande i linje med opinionen nu.

Jag skulle ändå vilja försäkra mig om hur det är. Är det så att Kristdemokraterna nu har släppt den tanken, eller behöver vi oroa oss för att Kristdemokraterna i samband med nästa budget haft lite framgångar och ni då kommer med sänkt skatt på bensin?

Anf. 114 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Först vill jag tacka Helena Leander för hennes frågor.

Det talades om att i framtiden behöva oroa sig för sänkt bensinskatt. Jag ser det nog som en något avig formulering när man talar om att man ska behöva oroa sig för att bensinskatten går ned. Helena Leander och Miljöpartiet ser väl inget självändamål i att straffa ut låginkomsttagare, pensionärer och glesbygdsbor som ju inte kör bil därför att de vill höja medeltemperaturen på vår jord utan därför att de lever ett anständigt normalt svenskt familjeliv. De vill faktiskt handla mat, ta sina barn till fotbollsträning, innebandyträning eller skidträning eller hämta sina barn vid skolan.

En klimatpolitik som bygger på att i namn av jordens snara om inte undergång så åtminstone ökenspridning systematiskt rikta in sig på dessa grupper är, som jag tidigare sagt till Helena Leander, ett sätt att få människor av god vilja emot sig i klimat- och miljöpolitiken.

Jag tror att ni i Miljöpartiet fortsatt ska vara oroliga för att det kommer att finnas flera politiska partier, däribland Kristdemokraterna, som är bekymrade över att energiskatterna är momsbelagda – att vi har skatt på skatt – och över att staten inhöstar allt fler miljarder allteftersom världsmarknadspriset går upp.

Vi ska föra en miljöpolitik som är allsidig och där det inte bara är höjd bensinskatt som gäller. Det är det svar som jag kan ge i det avseendet.

Vi står för detta med familjen som helhet. Vi tycker att familjen är en naturlig grundläggande gemenskap. Varje människa har ett ursprung någonstans, i en familj, och har ett manligt och ett kvinnligt ursprung.

Det är väldigt viktigt att plocka fram statistik över hur kvinnor påverkas. Men engagemanget i denna kammare är ringa när det gäller lågutbildade–högutbildade och glesbygdsbor–storstadsmänniskor. Det finns också statistik på andra grunder.

Anf. 115 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Om regeringen till nästa budget tar fram statistik över hur lågutbildade och glesbygdsbor påverkas ska jag med glädje ta del av det.

När det gäller detta med bensinskattehöjning är jag inte i första hand oroad för skatthöjningen som sådan.

Jag är oroad för klimatförändringarna. De är allvarliga, det är ingenting som vi kan sticka under stol med. Jag tror att det har hänt mycket sedan valet. Folk har fått en mycket större medvetenhet om det efter Sternrapporten och IPCC:s olika rapporter. Man inser att det här inte är någonting som vi bara kan vifta undan. Det går inte heller att vifta undan att priset på bensin och olika former av koldioxidutsläpp spelar roll för konsumtionen.

Det är inte så att vi vill straffa människor som är ute och kör bil av fullt legitima skäl. Däremot påverkar priset på bensinen konsumtionen. Alla kanske inte nöjeskör. Det finns säkert folk som gör legitima resor men som fortfarande kan köra mer mjukt, som *eco driving* eller att man nästa gång köper en mer bränslesnål bil som går på förnybara bränslen. Kanske kan man samåka, turas om att hämta barnen på fotbollsträningen eller vad de ska till. Det finns många olika sätt som man kanske börjar fundera på när man ser att bensinen är ganska dyr.

Finns det inte någon form av rimlighet i att det som är dåligt för miljön också ska vara dyrt, att förorenaren ska betala?

Jag blir lite fundersam när Kristdemokraterna ser det som ett stort problem att vi har moms på skatt, precis som vi har moms på allting annat. Kommer det att bli en ny princip för till exempel alkoholskatterna så att man inte ska momsbelägga punktskatten på alkohol? Är det andra skatter som ni inte tycker ska momsbeläggas, eller är det bara just när det gäller bensinen som det är ett problem?

Anf. 116 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Tack för följdfrågorna. Jag tror att det finns en grundläggande skillnad i vårt synsätt här. Helena Leander och Miljöpartiet säger att priset på bensinen påverkar människors beteende. Höjer vi priset kommer människor att köra mindre bil. Det stämmer för dem som har dåligt med pengar. De kommer att köra mindre bil. Men den som har gått om pengar, förmögen höginkomsttagare, kommer inte att köra en enda meter mindre. Detta kommer att slå väldigt tydligt mot dem som inte kör bil bara för nöjes skull utan därför att det handlar om att få det som numera alltid kallas för vardagspusslet att gå ihop.

Jag är så gammaldags eller så framåtsyftande eller så modern att jag faktiskt tror att det handlar lika mycket om skatteförändringar och kostnadsförändringar som om att stärka medborgarandan i det här samhället så att man är beredd att ta ansvar för sitt beteende inom en rad områden, inklusive bilåkandet eller Thailandsse mestern. Jag ser gärna en hedervärd jul hemma i Sverige likaväl som att åka till Thailand. Jag kan säga att den familj i Dalarna som åker 1 500 mil per år men inte åker till Thailand är mycket mer miljövänlig än den storstadsbo, eller vem det nu är, som åker kollektivt hela året men åker till Thailand för att fira jul och nyår.

Jag tycker att vi ska tala om ett allmänt stärkt medborgaransvar i samhället, en känsla för det gemensammas bästa. Jag kan säga till dig, Helena Leander, att jag tror att klimatpolitik ytterst också kan handla om den nedskräpning som vi ser i Stockholm och överallt. Det gäller inte bara Metro och andra gratistidningar utan också en bristande samhällsanda och ett bristande ansvarstagande för det gemensamma. Varför ska jag plocka upp min tidning? Varför ska jag plocka upp min fimp? Varför ska jag bry mig om min bensinkonsumtion? Det handlar om att nå människors hjärtan och värderingar, att ta ansvar för det gemensamma. Vi ska inte straffas till det beteendet, utan människor ska tycka det utan att bli straffade skattemässigt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2007/08:FiU7
Ny lagstiftning om offentlig upphandling och upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (prop. 2006/07:128).

Anf. 117 JÖRGEN HELLMAN (s):

Fru talman! Kommuner, landsting och stat handlar varor och tjänster för minst 400 miljarder kronor varje år, så frågorna runt offentlig upphandling är stora och viktiga. Principiellt anser vi socialdemokrater att offentlig upphandling bör användas även som ett verktyg för att genomföra sociala förbättringar i samhället och förbättra miljön i mycket högre grad än vad som görs i dag.

Man har i flera år arbetat i Regeringskansliet med frågan om att EU-länderna ska ha likartad lagstiftning när det gäller offentlig upphandling. S-regeringen beslutade i april 2004 att tillkalla en särskild utredare som i huvudsak fick i uppdrag att lämna förslag till hur direktiven ska implementeras i svensk rätt.

Vi ska nu i riksdagen besluta om den nya lagstiftningen. Vi socialdemokrater tycker att det finns många bra saker i den nya lagstiftningen. Det blir två lagar i stället för en lag. Det överensstämmer med övriga EU-länders lagstiftning. I lagen ersätts ekonomisk aktör med leverantör. Definitioner av upphandlingar verkar bra. Affärsmässighet byts ut mot grundläggande principer där det hänvisas till EU-rättens likvärdighet, icke-diskriminering och öppenhet. Tidsfristerna verkar rimliga. Användandet av IT i upphandlingsprocessen är mer effektivt och kostnadsbesparande. Det är bra att IT-frågan kommer med i lagen. Förslagen om att utesluta leverantörer är också bra.

Fru talman! Det är några saker till som vi borde besluta om i dag och där vi tycker att regeringen är för passiv. När det gäller möjligheten att kräva kollektivavtal vid offentlig upphandling anser vi att den nuvarande upphandlingslagstiftningen är bristfällig och behöver förändras för att motverka social dumpning och trygga goda arbetsvillkor för anställda hos leverantörer och underleverantörer. Det måste, enligt vår mening, vara möjligt att utestänga företag från deltagande i upphandlingar inom den offentliga sektorn om de konkurrerar med hjälp av dåliga villkor för sin personal. Två konkreta åtgärder kan och bör vidtas i nuläget, dels införande av ett krav på kollektivavtal vid upphandling, dels svensk ratificering av ILO:s konvention 94.

Detta skulle kraftigt förbättra möjligheterna att motverka social dumpning, eftersom företag som konkurrerar med hjälp av dåliga villkor för sin personal då utestängs från offentliga upphandlingar. Konventionen underlättar upprätthållandet av goda löne- och anställningsvillkor i vårt land, och vi anser att Sverige nu bör ratificera den.

Miljökrav vid offentlig upphandling är ett kraftfullt styrmedel i arbetet att ställa om samhället mot en långsiktigt hållbar konsumtion och därmed produktion. Genom att systematiskt fråga efter ny hållbar teknik kan kommuner och statliga myndigheter öka tempot i såväl den egna miljöomställningen som det privata näringslivets produktutveckling.

I regeringens proposition tydliggörs nu att det finns möjlighet för upphandlande myndigheter att ställa miljökrav, vilket vi välkomnar. Vår ambition är högre. Vi vill gå ett steg längre och kräva att upphandlande myndigheter *ska* fastställa miljökrav i de tekniska specifikationerna vid upphandling. Miljökraven ska dessutom inte bara ta sikte på färdiga varor och tjänster utan på miljöeffekterna under hela upphandlingskedjan. På så sätt kan den offentliga sektorn bli en tung drivkraft i arbetet för hållbar utveckling men också utveckla näringslivets innovationsförmåga och konkurrenskraft.

Upphandlingsreglerna i lagen om offentlig upphandling bygger på synsättet att konkurrensaspekter och ekonomiska hänsyn står i första rummet. När dessa regler används inom vård- och omsorgssektorn blir följden att man inte tar hänsyn till de värden som lokala företag, kooperativ och organisationer kan tillföra värden. Vi anser att regeringen nu bör ta sitt ansvar och möjliggöra att hälso- och sjukvård liksom äldre- och handikappomsorg undantas från upphandlingslagstiftningens tillämpningsområde.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 3, 6 och 13.
(Applåder)

Anf. 118 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! När jag för första gången läste ett EU-direktiv trodde jag att jag var dum i huvudet, det var svårbegripligt och svårgenomträngligt. Men det var jag inte, utan Lagrådet ansåg precis samma sak, och jag blev lite lugnare. Men egentligen borde jag inte ha blivit lugnare utan snarare tvärtom. Gång på gång implementerar vi EU-direktiv som vi förtroendevalda i riksdagen inte kan påverka och som utan en riktig diskussion blir en del av vår lagstiftning och som dessutom gör lagarna mycket mer svårbegripliga och svårtolkade. Före EU-inträdet hade vi en lagstiftningsprocess i Sverige som var väl förankrad i svenska samhällsinstitutioner och som präglades av både spårbarhet och politisk tydlighet. Den processen undermineras dag för dag på grund av den ström av EU-direktiv som utarbetas i ett komplext, slutet och byråkratiskt förhandlingsmaskineri.

Det här direktivet utgör inget undantag precis – tvärtom. I stället för en förenkling av upphandlingsreglerna får vi en mer svårgenomtränglig och krångligare lagstiftning.

Låt mig ta ett exempel. Regeringen föreslår med hänvisning till straffrättsbestämmelserna i gemenskapsrätten att företag ska kunna uteslutas ur upphandling om de har begått brott. Om detta skriver då Lagrådet: ”Mot denna bakgrund har bestämmelserna, enligt Lagrådets mening, getts en utformning som inte svarar mot ens mycket begränsade krav på tydlighet och tillgänglighet. De är därför inte acceptabla i sin nuvarande form.” Men utskottsmajoriteten blundar och fäller samtidigt ned skygglapparna.

Ja, den administrativa bördan ökar för beställarna men antagligen också för företagen. I stället för att göra det lättare för små företag att konkurrera gör direktivet det svårare, rakt på tvärs emot hur den politiska debatten brukar gå.

Fru talman! Det finns alltså all anledning för riksdagen att ställa sig bakom Vänsterpartiets reservationer, och jag yrkar härmed bifall till reservationerna 1, 2 och 6.

Men, fru talman, det finns en sak som gör ett vänsterhjärta varmt trots allt, och det är att nu även Socialdemokraterna har anslutit sig till förslaget att LOU ska innehålla krav på kollektivavtal. Det är väldigt bra. I Sverige är det kollektivavtal som ger löntagarna det skydd som de i andra länder har genom lagstiftning. Samtidigt är det ett skydd för de företag som spelar med sjysta kort eftersom det hindrar att de konkurreras ut av bolag som lever helt på sin förmåga att trycka ned sina anställda.

Vi anser också att Sverige borde ratificera ILO:s konvention 94, som slår fast att offentliga myndigheters upphandling ska innehålla klausuler som garanterar arbetare löner, arbetstid och andra villkor som inte är mindre förmånliga än dem som finns i kollektivavtal. Nio andra EU-länder har redan undertecknat den.

De här två förslagen skulle stärka vanliga människors ställning på sina arbetsplatser och förhindra att skattemedel används på ett sätt som uppmuntrar social dumpning. Det borde inte vara svårt för en regering innehållande ett helt nytt arbetarparti att ta ställning för det.

I den politiska debatten verkar samtliga riksdagspartier vara överens om att den svenska modellen med kollektivavtal för att reglera förhållandena på arbetsmarknaden är bra. Det är först när det ska göras något praktiskt som skillnaden blir tydlig. Regeringen vägrar slå fast en tydlig politisk viljeinriktning och hänvisar till att saken kan prövas i domstol. Det är väl en tunn ursäkt för ett arbetarparti!

På så sätt föredrar jag den gamla tiden då Moderaterna var ett överklassparti med ryggrad och stod för att de ville slå sönder löntagarnas rättigheter. Det vi ser i dag är ett överklassparti utan ryggrad som försöker få domstolarna att besluta om sina gamla käpphastar medan de själva svär sig fria.

Men, kanske ni undrar, har det här så stor betydelse då? Ja, men visst har det väl det! Det är inte för inte som regeringen gör sitt bästa för att ducka i frågan. Offentlig sektor är det privata näringslivets enskilt största kund och handlar faktiskt för ca 540 miljarder per år. Kan vi då ställa krav på kollektivavtal så är det många företag med skumma affärsmetoder som plötsligt får tvätta byken, och det här är ett bra tillfälle att stärka den svenska modellen för dem som vill det.

En av de mest uppseendeväckande sakerna i regeringens förslag är att de invändningar som Sveriges Kommuner och Landsting har tagit upp lämnas helt utan åtgärd, trots att SKL, som det förkortas, är den kanske tyngsta av alla remissinstanser i den här frågan. SKL, Stockholms läns landsting med borgerlig majoritet, branschorganisationen för medicinteknik och Sveriges offentliga inköpare har alla haft invändningar mot de lagändringar som nu införs.

Att regeringen dessutom väljer att införa lagförslag som försvårar och byråkratiserar i större utsträckning än vad direktivet kräver är anmärkningsvärt och visar på ett övertygande sätt att den föreslagna förändringen av ramavtalen kommer att försvåra för välfärdsverksamheterna och stänga ute flera av de små företagen från möjligheten att vinna en upphandling. Ja, jag skulle vilja vara så fräck så att jag påstår att de som föreslår de här förändringarna helt enkelt inte vet hur saker och ting fun-

gerar i verksamheter med en långt gången decentralisering. Hittills har kommuner och landsting kunnat ha ramavtal med även mycket små företag och har då kunnat göra avrop med leverans dagen efter, men det blir nu ett minne blott.

Fru talman! Låt mig citera Ulf Palm, som är förbundsjurist för Sveriges Kommuner och Landsting. Han skriver så här i en artikel: ”Det innebär att om regeringens förslag går igenom går Sverige längre än vad direktivet föreskriver. Det går inte heller att tala om förenklningar. Att regeringen dessutom föreslår att dessa direkt olämpliga regler om ramavtal ska tillämpas även under tröskelvärden är närmast obegripligt. Även nämnden för offentlig upphandling har motsatt sig detta. Sammanfattningsvis anser SKL sålunda att lagförslaget som det ligger komplicerar ett redan komplicerat regelverk, det tar inte hänsyn till hur vi tillämpar ramavtal i Sverige och det underlättar inte heller för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar som regeringen, konkurrensverket med flera säger att de värnar om. Ännu finns tid att tänka om.”

Fru talman! Jag hade kunnat ta upp flera delar ur artikeln eller ur vår motion som också tar upp precis de här sakerna som Sveriges Kommuner och Landsting och Vänsterpartiet är överens om, men låt mig ta två. Det ena förslaget gäller viktning av olika kriterier. Vi menar att strikta rangordningskrav leder till svårigheter för upphandlarna när de ska utforma förfrågningsunderlaget. Estetiska värden och kvalitetsvärden är svåra att vikta. Det här försvårar en nationell hantering. I dag kan beställarna anpassa sig efter den faktiska människans behov, men för regeringen finns det tydligen andra värden än människors behov, till exempel av rätt utformad hörapparat, höftkula eller andra proteser.

Det andra problemet är att vi får en evig överklagandefrist för att väcka talan om skadestånd. Utskottet noterar detta men menar att det får vara så en tid framöver, och vi får ytterligare byråkrati och juridik.

Tydligen tycker alliansregeringen, den borgerliga regeringen, att byråkrati, det är något bra det, och det ska vi lägga ännu mer pengar på än vi redan gör. Visst kan byråkrati vara bra, men är det verkligen på det här sättet vi ska utveckla våra verksamheter?

Fru talman! Lagstiftaren borde se som sin uppgift att förenkla upphandlingsförfarandet och därigenom medborgarnas och de förtroendevaldas möjlighet att påverka inriktningen av verksamheten. Regeringen borde därför se över upphandlingslagarna i syfte att säkerställa en förenklad och breddad användning av ramavtal och införande av kollektivavtal.

Anf. 119 MIKAELA VALTERSSON (mp):

Fru talman! Offentlig upphandling är ett viktigt instrument, både för att främja konsumtion av varor och tjänster med de bästa miljöegenskaperna och för att främja innovationer och framtagande av miljöbättre produkter och tjänster. Offentlig upphandling används dock fortfarande, trots att det av regering och riksdag många gånger har lyfts fram som ett viktigt instrument, i begränsad utsträckning för att gynna hållbar utveckling och för att nå de miljömål som riksdagen beslutat om.

Offentlig upphandling är ett marknadsbaserat och kraftfullt styrmedel i arbetet med att styra samhället mot en långsiktig och hållbar konsumtion och därmed också produktion. Miljökrav ställs i dag inte i den ut-

Prot. 2007/08:28
21 november

*Ny lagstiftning om
offentlig upphandling
och upphandling inom
områdena vatten,
energi, transporter och
posttjänster*

sträckning som faktiskt är möjlig enligt lagen. För att främja användandet av offentlig upphandling som en drivkraft för omställning och hållbar utveckling krävs många insatser.

Miljöpartiet menar att visionen för miljöanpassad offentlig upphandling bör vara att stat, kommun och landsting i all offentlig upphandling ställer relevanta miljökrav som utgår från de svenska miljömålen, hållbar utveckling och ett livscykelperspektiv på varor och tjänster. Lagen ger goda möjligheter i dag. Det finns egentligen inga juridiska hinder för en socialt och miljömässigt bättre upphandling. Regeringen har ett stort ansvar för implementeringen av de här frågorna i kommuner och myndigheter.

Bebyggelse och boende svarar för ungefär 40 procent av Sveriges totala energiförbrukning. Direktverkande el och fossila bränslen värmer än i dag alltför många bostäder. Att minska energiförbrukningen genom bättre isolering och genom att använda en allt större andel förnybara energikällor är ett viktigt steg för ett långsiktigt hållbart boende. Att då använda hustak och fasader som energiaktiva ytor för att minimera behovet av tillförd energi är en bra långsiktig lösning. Det är viktigt att arbeta med samordnade teknikupphandlingar för att påskynda utvecklandet av bättre ytmaterial för tak och fasader i kombination med solceller och solfångare. Därför bör regeringen ge lämplig myndighet i uppdrag att genomföra en samordnad teknikupphandling.

Produktionen och användningen av biogas i Sverige bör öka. Teknikupphandlingsinstrumentet bör användas för att få nya modeller av biogasbilar och bussar som har bättre teknik och lägre inköpskostnader. Jag anser att den statliga miljöbilsupphandlingen ska användas som ett redskap och att miljöbilar skulle omfatta minst 90 procent av statens samlade inköp av bilar.

Fru talman! Som komplement till den vanliga handeln finns i dag olika handelssystem som försöker kompensera för de skevheter som kan finnas. Rättvisemärkningen utgör grunden för ett av de största initiativen på området. Fem miljoner producenter i fattiga länder drar i dag nytta av rättvisemärkning. Ett system med rättvisemärkning har många fördelar, och det har en viktig roll som drivkraft för att förändra hela marknaden mot bättre villkor.

I flera kommuner har enskilda tillsammans med organisationer drivit igenom att kriterier för rättvisemärkning ska användas i upphandlingen. Miljöpartiet anser att hela den offentliga sektorn bör ta intryck av det arbete som sker och att ett mål bör sättas av regeringen för hur stor del av den offentliga konsumtionen som ska vara rättvisemärkt.

Kriterier för rättvisemärkning bör användas även i den statliga upphandlingen. Sverige bör dessutom verka för att EU sätter upp mål för upphandling med sociala krav enligt de kriterier som finns för rättvisemärkning, eller enligt motsvarande kriterier, för sin egen upphandling.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservation nr 5.

Anf. 120 GÖRAN PETTERSSON (m):

Fru talman! Varför har man lagar om offentlig upphandling? Skälet är att man vill ha ett kostnadseffektivt och rättssäkert system, ett system i konkurrens som ger skattebetalarna valuta för sina skatter och ett system som förhindrar korruption och otillbörlig påverkan. Upphandlingen ska inte som i forna dagar avgöras vid groggbordet på stadshotellet.

Huvuddelen av invändningarna i dag mot regeringens förslag handlar om att motionärerna vill att man ska ta större hänsyn till samhällsnyttan när man genomför upphandling. Jag tror att det är mycket välmentat förslag, men tyvärr leder de inte till ökat samhällsnytta totalt sett så som motionärerna tror. Jag kommer att förklara varför.

Huvuddelen av alla här närvarande ledamöter inser marknadsekonomins fördelar. Genom marknadsekonomi har vi fått tillväxt, välbefinnande och också i förlängningen demokrati. En viktig princip i marknadsekonomi är begreppet ”den osynliga handen”. Det var den skotske moralfilosofen och nationalekonomen Adam Smith som beskrev principen redan 1776 i sitt verk *Nationernas välbefinnande*. Principen visar att den största samhällsnyttan åstadkoms om man vid varje enskilt beslutstillfälle fattar beslut utgående från det enskilda fallet.

Vad har detta för tillämpning på offentlig upphandling? Överfört till kommuner och landsting innebär det att största samhällsnyttan åstadkoms om kommuner och landsting vid upphandling handlar utgående från den uppgift som ska lösas. Kommuner och landsting bör vid upphandlingen inte samtidigt försöka lösa alla världens problem genom sin upphandling.

Utskottet är i sitt betänkande generöst mot kommuner och landsting och ger dem rätten att göra fel. Man kan kalla detta kommunalt självstyre. Däremot gör regeringen klokt i att inte följa motionärernas förslag och kräva att kommuner och landsting ska göra fel.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionerna.

Anf. 121 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag hade lite svårt att hänga med i det där. Såvitt jag vet var Moderaterna en gång i tiden emot demokratins införande. Men den diskussionen kan vi ta en annan gång.

Du, Göran Pettersson, tar i ditt anförande upp att vi ska ha ett system som ger skattebetalarna största möjliga valuta för pengarna, och du tror att vi vill väl när vi ser till en större samhällsnytta. Eftersom ditt parti numera, precis som mitt parti, brukar framhålla kollektivavtalens betydelse för arbetsmarknadens funktionssätt är det mycket märkligt att ni anser att vi ska använda skattemedel som ett sätt att bidra till social dumpning. Det är just det ni säger när ni inte vill ha kollektivavtalskrav vid offentlig upphandling. Det är dåligt av ett nytt arbetarparti. Det visar att ni över huvud taget inte har insett problematiken.

Prot. 2007/08:28

21 november

Ny lagstiftning om offentlig upphandling och upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster

Eftersom Sveriges kommuner och svenska staten är det privata näringslivets största kund kan vi genom lagen om offentlig upphandling påverka stora delar av samhällssektorn och skapa bättre villkor för många som arbetar i företag och runt om i vårt land. Det är något som ni som ett nytt arbetarparti borde kunna ställa upp på.

Jag har också en fråga med anledning av din partikamrats brev till oss i finansutskottet. Han skriver att förutom att de nya reglerna kommer att innebära stora svårigheter att genomföra ramavtalsupphandlingar hos de upphandlande enheterna kommer reglerna också att medföra stora svårigheter för små företag att lämna anbud. Han fortsätter med att man kommer att sträva efter att ingå avtal med stora leverantörer med stora sortiment. Detta skriver alltså Anders Knappe (m), ordförande i Sveriges Kommuner och Landsting.

Hur kommer det sig att han gör den bedömningen medan du står här i talarstolen i dag och inte ens uppmärksammar problemen för de små företagen?

Anf. 122 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Fru talman! Det var stora och små frågor. Låt mig börja med den största först. Nej, Ulla Andersson, Moderaterna är inte och har aldrig varit emot demokrati. Det påståendet kan inte stå oemotsagt här.

Sedan gäller det detta med vad som ska finnas i vilken lagstiftning. Det är egentligen det som det hela handlar om. Vad de olika motionerna talar om är att försöka klämma in ett antal saker i lagen om offentlig upphandling. Det är saker som om man ska ha en effektiv lagstiftning borde regleras på andra platser. Hela grunden i mitt anförande är att detta är ett klassiskt sätt att göra fel, att blanda ihop olika lagstiftningar och i en sådan här upphandlingslag försöka lägga in andra saker som ska regleras på andra sätt.

När det gäller frågan om SKL så har SKL varit på uppvaktning hos regeringen innan propositionen lades fram. SKL har också varit på föredragning i utskottet, och vi har efter vi har hört SKL också hört departementet och vägt dessa olika saker mot varandra. Det var en stor majoritet i utskottet för den hantering som det nu har blivit av SKL:s åsikter. Det som också meddelades från departementet upplevde vi som lugnande, nämligen att SKL delvis hade överreagerat på lagstiftningsförslaget.

Anf. 123 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Göran Pettersson! Jag undrar vilken lagstiftning du anser att vi ska använda för att garantera att 540 miljarder inte används till social dumpning och diskriminering, till att pressa löner eller till att slå ut de företag som håller sig till de kollektivavtal som vi har stor majoritet för i Sveriges riksdag. Vilken lagstiftning ska det vara anser du?

Varför står du, som tillhör ett nytt arbetarparti, inte upp för den svenska arbetsmarknadsmodellen här i talarstolen i dag? Nu har du möjlighet att förstärka, förbättra och utveckla många arbetares rättigheter på arbetsplatserna. Det skulle kunna vara ett bra sätt att utveckla Sverige som välmående nation och stärka tillväxten.

Jag ska också gå vidare när det gäller de små företagen. Jag känner en stor oro eftersom jag vet hur det går till när man upphandlar i kommunal

verksamhet. Man gör det ofta långt ut i en decentraliserad organisation. Jag skulle också vilja hänvisa till Ulf Palm, jurist på SKL. Han skriver så här: När SKL på kurser och i andra sammanhang har träffat inköpare hos kommuner och landsting och redogjort för de föreslagna reglerna om ramavtal har man *samfällt* uttalat att lösningen i så fall får bli att man strävar efter att ingå avtal med så få leverantörer som möjligt, helst endast en, med stort sortiment.

Det är alltså inte bara Vänsterpartiet, utan det finns många oerhört stora aktörer som har ansvar för upphandlingar som med bestämdhet påstår att det här kommer att bestraffa små företag.

Du säger att du känner dig lugn därför att du har lyssnat på SKL i utskottet. Det blev inte mycket diskussion där. Det var bara Vänsterpartiet som försökte påskina orsakerna. Ni var väldigt tysta i övrigt i sammanhanget.

Anf. 124 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Fru talman! Den svenska modellen på arbetsmarknaden är delvis en fråga för parterna på arbetsmarknaden. Vi är för att man ska gå avtalsvägen och i mindre del lagstiftningsvägen. Men det är också en lagstiftningsfråga och gäller lagstiftning om arbetsmarknaden. Det är den renheten i lagstiftningen som jag förordar här. Man ska inte blanda in det här i en helt annan lagstiftning som handlar om någonting annat.

När det gäller små företag och allting som man vill åstadkomma med lagen om offentlig upphandling är det viktigt att komma ihåg vad grundsyftet är med lagstiftningen. Det är att vi i den offentliga världen ska få en effektiv och rättssäker upphandling innebär det att vinnaren i slutänden är skattebetalarna – de som ska nyttja de tjänster som det offentliga samhället tillhandahåller.

Anf. 125 EMMA HENRIKSSON (kd):

Fru talman! Det är en komplicerad lagstiftning vi diskuterar. Den som gäller nu är komplicerad, och den lagstiftning vi hade innan vi gick in i EU var också komplicerad.

Frågan är varför det är så viktigt att vi har en så här komplicerad lagstiftning i Sverige. Det beror på att detta, som vi tidigare har hört, omfattar en så enormt stor del av den svenska ekonomin. Någonstans mellan en fjärdedel och en femtedel av bnp är storleksordningen på det som berörs av den lagstiftning vi nu debatterar.

Att vi har en lagstiftning som reglerar offentlig upphandling är förutsättningen för att alla de företag som har något att erbjuda när vi i det offentliga ska upphandla ska ha en sportslig chans att konkurrera på lika villkor. Jag är oerhört glad och tacksam för att den nya lagstiftning som vi i dag ska besluta om mycket tydligare anger att det är acceptabelt och till och med uppmuntrat att ställa miljökrav, sociala och etiska krav. Möjligheten fanns också tidigare, men det har tydligt visat sig ute i kommuner och landsting att kompetensen att använda sig av den inte har varit särskilt stor. På vissa håll har man trott att man inte får ställa kraven. Därför är det bra att det tydliggörs nu.

Jag skulle vilja kommentera den kritik som framförs från Sveriges Kommuner och Landsting. Självfallet ska det vara möjligt att göra ramavtal. Självfallet har inte regeringen någon annan uppfattning än att den

Prot. 2007/08:28
21 november

*Ny lagstiftning om
offentlig upphandling
och upphandling inom
områdena vatten,
energi, transporter och
posttjänster*

doktor som ska skriva ut en hörapparat ska kunna välja den hörapparat som är bäst för patienten. Om det handlar om inkontinensskydd ska det förstås vara patientens särskilda, specifika behov som styr.

Tyvärr finns det en hel del missförstånd och en överdriven oro för att den nya lagstiftningen ska sätta stopp för det här. Jag vill försäkra er det som vi har fått oss försäkrat från departementet; det här är möjligt enligt det förslag som nu läggs fram.

Anledningen till att det är viktigt att ställa krav är att vi inte ska få monopolsituationer. Jag tycker om att spela Monopol. Jag tycker om att spela andra sällskapsspel också. Men oavsett om man spelar Monopol, en klassiker som Bondespelet, Buzz eller något annat trevligt sällskapsspel är det viktigt att alla som är med och spelar har spelreglerna klara för sig från början. Om det inte finns tydliga regler för vad som gäller vid ramavtal och vem som ska få möjlighet att sälja när det väl kommer till kritan har inte alla spelreglerna klara för sig från början.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare för valfrihet. Den utredningen kommer att titta på många av de frågor som tas upp i motionerna och som nu inte direkt hanteras. Jag hoppas att den lagstiftning och det förslag vi kommer att ta ställning till om ett år eller så kommer att hantera många av de frågorna.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 126 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Emma Henriksson säger i sitt anförande att alla företag ska ha en sportslig chans att konkurrera på lika villkor. Det låter ju väldigt bra. Men du vet lika bra som jag att det inte är lika villkor, Emma. Vissa företag väljer att inte betala avtalsenliga löner och väljer att inte följa den arbetsmiljölagsstiftning som vi har i Sverige i dag. Är det då lika villkor när vi inte ställer krav i lagen om offentlig upphandling på att företagen ska hålla sig till gällande regelverk och till den arbetsmarknadsmodell vi har valt? Det skulle vara bra att få ett svar på det av Emma Henriksson.

Jag undrar också om Emma tycker att det ska vara en enkel och lättanterlig lagstiftning där var sak ska ha sin plats, precis som Moderaternas Göran Pettersson tyckte tidigare här.

Emma tar också upp det här med ramavtal och att man kanske är mer rädd än vad som är befogat. Vi hade en möjlighet att hantera det här på ett annat sätt i finansutskottet, för vi hade ett underlag där det var framtaget att vi kunde ta fram tre andra olika alternativ som skulle ha tillmötesgått den oro som bland andra Sveriges Kommuner och Landsting uttrycker. Men finansutskottets majoritet valde att helt bortse från detta. Man ville inte heller diskutera frågan över huvud taget. Det gör mig rätt orolig.

Det Sveriges Kommuner och Landsting sade när de var hos oss i finansutskottet och som också branschorganisationen säger är att det är svårt att uppfylla de krav som lagstiftaren nu ställer om man ska ta hänsyn till den äldres förutsättningar när det gäller en höftledsoperation, en hörapparat eller andra proteser eftersom de är så individuellt utprovade. Den här lagstiftningen försvårar detta, säger de. När båda parter uttrycker samma sak borde majoriteten kunna lyssna.

Anf. 127 EMMA HENRIKSSON (kd) replik:

Fru talman! Den första frågan gällde om jag anser att det finns en sportslig chans för alla när vissa företag bryter mot arbetsmiljölagstiftningen. Nej, självfallet inte – men det måste hanteras inom ramen för arbetsmiljölagstiftningen.

Det ni inte ser i ert förslag om att man skulle ställa krav i lagen om offentlig upphandling på att alla företag ska ha kollektivavtal är att man då stänger ute en massa företag. Vill inte Vänsterpartiet att familjeföretagare eller ensamföretagare ska kunna vara med i offentliga upphandlingar? Det skulle vara intressant att få svar på det.

Jag vill bemöta det här med om att vi kanske skulle ha tagit något annat alternativ när nu SKL är så oroliga. Nej, jag tycker inte att det är så man ska hantera det. Den här lagstiftningen är inte som det spöke som målas upp. Man ska hantera den här frågan på samma sätt som man gör som förälder till ett barn som är rädd för spöken i garderoben. Då ska man inte slänga ut garderoben. Vi har ett ansvar för att säga: Det här är lagstiftningen. Så här ser den ut, och så här är den tänkt att fungera. Vi ska inte bara slänga ut den därför att det finns en oro för att den ska vara något annat än vad den är.

Jag tror att det även i fortsättningen kommer att finnas behov av en ökad kompetens hos dem som ska använda lagstiftningen, hos upphandlarna. Den kompetensen är helt nödvändig både för företagens skull och för att vi ska kunna använda våra skattemedel på ett bra sätt.

Anf. 128 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Emma Henriksson säger att det ska ske inom ramen för arbetsmiljölagstiftningen. Arbetsmiljölagstiftningen är mycket tydlig redan i dag och ändå används skattemedel till social dumpning. Jag vet många kommuner och landsting som handlar varor runt om i världen där arbetarna absolut inte har rimliga villkor. De blir sjuka av sitt arbete och har dessutom löner som ingen av oss ens skulle kunna drömma om. Här skulle vi kunna förändra och förbättra.

Jag förstår inte på vilket sätt kollektivavtalskrav skulle vara en fara för Kristdemokraterna. Det borde väl i stället kännas bra att företag runt om i vårt land konkurrerar på lika villkor. Och om andra företag kommer hit och vill utföra tjänster hos oss ska också de anställda som de har med sig ha samma berättigade villkor som vi som lever i det här landet har.

Du säger att så här är lagstiftningen och att det har vi ett ansvar för. Jag tror att vi också har ett ansvar för att lyssna och både förenkla och förbättra lagstiftningen. Om två så tunga aktörer som kan ses som motparter eftersom den ena handlar av den andra uttrycker samma farhågor med den lagstiftning som nu föreslås, och som också går mycket längre än vad direktivet från EU kräver, borde utskottsmajoriteten kunna lyssna på detta och ta till sig det. Om man inte har gjort det skulle man åtminstone ha kunnat säga: Vi får följa upp det här, se vad som händer och om era farhågor är berättigade. Låt oss göra det inom en snar framtid. Men det gör ni inte, utan ni bara går på i gamla invanda hjulspår. Och det gör mig som en del av denna lagstiftande kammare orolig.

Prot. 2007/08:28

21 november

Ny lagstiftning om offentlig upphandling och upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster

Prot. 2007/08:28
21 november

*Ny lagstiftning om
offentlig upphandling
och upphandling inom
områdena vatten,
energi, transporter och
posttjänster*

Anf. 129 EMMA HENRIKSSON (kd) replik:

Fru talman! Som jag sade i mitt anförande är jag väldigt glad att den här lagstiftningen ger ett ökat och framför allt förtydligat utrymme att ställa krav på miljö och ställa sociala krav.

Jag vidhåller att med den lagstiftning som vi i dag ska fatta beslut om kommer det att vara möjligt att göra upphandlingar på det sätt som SKL och andra företrädare har varit oroliga för inte ska vara möjligt.

Du efterfrågar också att vi ska följa det här, och självklart kommer vi att göra det. I den valfrihetsutredning som pågår kommer också många av de här frågorna upp. Det är väldigt viktigt när det handlar om upphandling att människor utifrån sina egna och ofta väldigt specifika behov får det som de själva har nytta av och att det inte är rigida system.

Jag hoppas att vi när nästa del i den här lagstiftningen kommer har sett det som vi nu beslutar om i full verksamhet och att den oro som nu finns ska visa sig vara obefogad.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 12 §.)

*Svenskt deltagande i
Europeiska unionens
militära insats i Tchad
och Centralafrikanska
republiken*

10 § Svenskt deltagande i Europeiska unionens militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken

Föredrogs

sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2007/08:UFöU2
Svenskt deltagande i Europeiska unionens militära insats i Tchad och
Centralafrikanska republiken (prop. 2007/08:14).

Anf. 130 URBAN AHLIN (s):

Fru talman! Sveriges riksdag har i dag att fatta ett beslut om att sända en militär styrka till Tchad och Centralafrikanska republiken. Till skillnad från hur det är i många andra europeiska länder är det här i Sverige den svenska riksdagen som har att fatta det avgörande beslutet när vi sänder trupp utomlands enligt artiklarna 6 och 7 i FN-stadgan. Det är oerhört positivt att Sverige har en sådan ordning att det är Sveriges riksdag som ska fatta de besluten.

Den insats som vi nu diskuterar kommer att ledas av Europeiska unionen, men den baseras på ett mandat som FN:s säkerhetsråd gav den 25 september där man helt enkelt bemyndigade Europeiska unionen att ta ansvar för den här insatsen.

Vi fattade för någon vecka sedan beslut här i kammaren om en insats i Darfur. Den skulle ledas av Afrikanska unionen men också under ett mandat från Förenta nationerna.

Det här visar på hur utvecklingen i de fredsbevarande operationerna har utvecklats. Det är inte längre bara FN som leder insatserna. Det är FN som beslutar, men insatserna kan genomföras av Europeiska unionen, av Nato eller av Afrikanska unionen.

Tchadinsatsen kommer att ledas av Europeiska unionen. Sverige kommer att delta med 200 soldater, ett skyttekompani. Efter det att betänkandet hade justerats i det sammansatta utskottet fick vi reda på att ett mindre antal soldater kommer att skickas lite tidigare till insatsområdet

för att underlätta deployeringen av skyttekompaniet. Det är därför möjligt att antalet soldater under några korta tidsintervall kommer att överstiga de 200 soldater som är grundmandatet för insatsen.

Insatsen är på många sätt ett föredöme. Vi socialdemokrater och en stor majoritet i Sveriges riksdag har ju velat att Europeiska unionen ska utveckla en civil och militär kapacitet som ska kunna ställas till FN:s förfogande. Den här insatsen är föredömlig på det sättet. Den ska riktas till Tchad och Centralafrikanska republiken för att skydda flyktingar. Det finns en halv miljon flyktingar i området, och de flesta har kommit från Darfurregionen. Insatsen är till för att lugna ned och skapa stabilitet i området, något som kan ha bäring på en lösning av konflikten i Darfur men som också kan hjälpa flyktingarna att återvända. Det är en utmärkt insats som Europeiska unionen är beredd att göra och, som sagt, under ett FN-mandat.

Insatsen är under sex månader, som sagt, så det är en ganska kort insatstid. Efter tolv månader är det tänkt att FN själva ska ha ansvar för insatsen, så Europeiska unionen hjälper till att fylla en lucka tills Förenta nationerna själva klarar att göra insatsen. Också det är väldigt positivt.

När vi fattar de här besluten tycker jag att det alltid är viktigt att vi i riksdagen skänker en tacksamhetens tanke till alla de kvinnor och män som är beredda att ställa upp i fredsbevarande och internationella insatser, för som vi vet av tragisk erfarenhet är inte de här insatserna riskfria. Vi har sett tragiska förluster av människoliv. Och jag vill betona att vi är tacksamma och stolta över de kvinnor och män som är beredda att göra en insats för fred och säkerhet i världen. Vi är också medvetna om riskerna.

Utskottet har vid alla samtal och diskussioner med Försvarsmakten, Försvarsdepartementet och Utrikesdepartementet påtalat just detta. Vi har i mängder av frågor till Försvarsmakten tagit reda på hur säkerhetsläget ser ut, hur evakueringskedjor ser ut, hur transporter och annat ser ut, och vi har fått svar som vi tycker är tillfyllest. Vi anser att man ger bästa möjliga villkor för de soldater som vi skickar ut i de här insatserna, och det är vi tacksamma för.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet.

Anf. 131 GUSTAV BLIX (m):

Fru talman! Jag kan i mångt och mycket instämma i den bakgrundsbeskrivning och den beskrivning av ärendet som Urban Ahlin gjorde alldeles nyss. Glädjande nog finns det en bred, faktiskt total, enighet i denna riksdag om att den här mycket viktiga insatsen ska genomföras.

Ärendet i sig har, som Urban var inne på, sin bakgrund i den mångåriga konflikt som har lett till en mycket svår humanitär situation med runt en halv miljon människor på flykt i Tchad och Centralafrikanska republiken. Av dessa beräknas ungefär hälften ha flytt från den närliggande och svårt krigshärjade Darfurprovinsen i västra Sudan.

Det är mot denna bakgrund som denna riksdag nu, i bred enighet som sagt, beslutar att ge regeringen detta mandat att ställa svensk trupp till förfogande för en militär FN-insats i Tchad och Centralafrikanska republiken.

Prot. 2007/08:28
21 november

*Svenskt deltagande i
Europeiska unionens
militära insats i Tchad
och Centralafrikanska
republiken*

Redan för ett par veckor sedan fattade vi ett liknande beslut om att ställa trupp till förfogande i Darfurprovinsen i Sudan. Den insats som nu sker i Tchad och Centralafrikanska republiken är ett viktigt komplement i ett område som haft en av världens allvarligaste och mest våldsamma konflikter. Därför är det en oerhört efterlängtat, välkommen och viktig insats som har sin grund i ett FN-mandat från september. Syftet med FN-mandatet är, som Urban också nämnde, att förbättra säkerheten och därigenom göra det möjligt för flyktingar och internflyktingar att frivilligt återvända hem på ett tryggt och säkert sätt i syfte att bygga en bättre framtid där.

Genom resolutionen fick EU i uppdrag att sätta samman en styrka och med FN-stadgans starkast möjliga mandat, ett kapitel 7-mandat, göra en insats som innebär att man har alla nödvändiga medel till sitt förfogande för att fullgöra uppgiften, inklusive användningen av våld som går utöver självförsvaret.

EU-styrkan beräknas uppgå till ungefär 4 000 man. Sverige beräknas bidra med ungefär 200 personer under en sex månader lång insats. Den insatsen beräknas vara fullt verksam och på plats i mars 2008. För att klara oförutsedda förstärknings- och evakueringsbehov sätts dock ett tak på insatsen om högst 490 personer.

Det är, som sagt, glädjande med en bred enighet. Jag vill dock nämna att Socialdemokraterna i sin motion skissat på en något annorlunda modell för hur riksdagens mandat till regeringen ska formuleras. Det är ingen helt ny men likväl en mycket viktig fråga. Utskottet vill i likhet med Socialdemokraternas motion betona vikten av att tydliggöra riksdagens roll och säkra riksdagens inflytande vid beslut om svenska militära insatser utomlands även i fall då oförutsedda förstärknings- och evakueringsinsatser krävs. Denna fråga kommer därför att återkomma i samband med att riksdagen framöver behandlar frågan om en nationell strategi för svenskt deltagande i internationell freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet.

Det beslut som riksdagen nu har att fatta medför ett betydande ansvar. Vi vet sedan tidigare att den här typen av uppdrag kan medföra skador och i värsta fall förlust av människoliv. Jag vill därför uttrycka vår allra största tacksamhet till alla de män och kvinnor som kommer att bidra till denna viktiga insats. Vi är väldigt, väldigt stolta över er.

Jag vill nämna, vilket också Urban var inne på, att vi ställt en mängd frågor om hur Försvarsmakten avser att klara både sjukvården och säkerheten på plats, och vi är tillfredsställda med de svar som Försvarsmakten kunnat ge.

Vår förhoppning är därför, fru talman, att Sverige genom vårt deltagande i denna insats bidrar till att säkra fred och säkerhet i ett av världens mest konfliktdrabbade områden. Denna insats är samtidigt en förutsättning för att få till stånd en effektiv humanitär biståndsinsats i såväl Tchad som Centralafrikanska republiken. Därför vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 132 ALLAN WIDMAN (fp):

Fru talman! Situationen i Sudan, Tchad och Centralafrikanska republiken är egentligen en provkarta på vår tids konfliktorsaker och säkerhetskonsekvenser. Det som händer i det området har tydliga kopplingar

till den skärpta konkurrensen om energitillgångar. En annan del av konflikterna handlar om att klimatförändringar tränger undan folkgrupper. Arabiska etniska minoriteter söker sig söderut för att hitta det gräs som inte växer i öknen. Det är också tydligt hur en konflikt i Darfur spiller över på flera andra länder. En kvarts miljon människor har sökt sig till grannländerna och blåser i sin tur med sin närvaro nytt liv i gamla konflikter i dessa länder.

Att förebygga och motverka konflikter kräver i dag en bred uppsättning verktyg – diplomati, bistånd, stärkande av rättssäkerhet, demokrati och mänskliga fri- och rättigheter. Ofta krävs också militära och polisiära insatser som skapar säkerhet både för de människor som är konfliktens offer och för dem som ska hjälpa.

Fru talman! Det är svårt att i riksdagens kammare i Stockholm ge en rättvis bild av lidandet i Tchads och Centralafrikanska republikens flyktingläger. Där förekommer grymheter som vi inte riktigt kan ta till oss och som drabbar långt fler än vi förmår att förstå.

Därför är jag i likhet med tidigare talare stolt över att Sverige vill bidra till säkerheten. Jag är stolt och tacksam över de svenska soldater som är beredda att sätta sin egen säkerhet på spel för andras. Min tacksamhet kan också utsträckas till alla de anhöriga som nu under en tid kommer att behöva avstå från umgänget med sina nära och kära. Det är också en prövning.

Under föredragningar i utskottet har vi fått besked om att en fungerande sjukvårdskedja är en förutsättning för att denna insats över huvud taget ska komma till stånd. Det betyder inte bara att man ska ha kvalificerade sjukvårdsresurser i operationsområdet, utan det ställer också krav på att vi snabbt kan få sjuka och skadade soldater till dessa resurser.

Den nya regeringen har planer på att öka Sveriges förmåga att bidra till fred och säkerhet ute i världen. För att åstadkomma detta förs mer och mer av Försvarsmaktens resurser över till den internationella verksamheten. Det är bra. I rådande omvärldsläge kan våra soldater göra mycket liten nytta hemma i Sverige, men i Afrika kan de innebära en avgörande skillnad.

Emellertid måste vi fundera över hur vi använder resurserna för våra insatser. Det som nu planeras i Tchad och Centralafrikanska republiken är en insats som ska pågå under sex månaders tid. Av erfarenhet vet vi att kostnaderna för att etablera och avetablera i operationsområdena är mycket höga. När dessa kostnader slås ut på mycket korta insatstider blir resursanvändningen inte särskilt effektiv. Det innebär inte att vi ska avstå från att hjälpa till, men jag tycker att detta förhållande ändå bör föranleda regeringen och riksdagens ledamöter att på ett tidigt plan fundera över hur Sveriges långsiktiga engagemang i regionen ska se ut. En sak är alldeles säker: Efter sex månader kommer behoven av säkerhet och återuppbyggnad fortfarande att kvarstå.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 133 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Barn, ungdomar, föräldrar och äldre, ja, hela det civila samhället i Centralafrikanska republiken och Tchad lider mycket svårt under krigets härjningar. Det handlar för de allra flesta om att överleva för dagen.

Prot. 2007/08:28
21 november

*Svenskt deltagande i
Europeiska unionens
militära insats i Tchad
och Centralafrikanska
republiken*

FN uppmanar med stöd av FN-stadgans kapitel 7 EU att organisera en militär fredsinsats i området. Det bör vara, och är, en självklarhet att Sverige ska ställa upp då människor lider av krigets fasor. Riksdagen ställer upp, och vi är eniga i denna fråga. Det känns väldigt, väldigt bra.

Det har sagts tidigare, och jag vill understryka det, att vi är stolta över de kvinnor och män som tar ansvar och deltar i denna mission. Nu vill jag uppmana den svenska militären och dess ledning att vidta alla de åtgärder som kan erfordras för att garantera våra utsändas personliga säkerhet.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet UFöU2.

Anf. 134 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Mot bakgrund av de förfärande övergrepp som drabbat civila, inte minst kvinnor och barn, i Tchad och Centralafrikanska republiken liksom i Darfurprovinsen i västra Sudan anser Vänsterpartiet, liksom övriga partier, att det är rimligt att Sverige ska medverka till och delta i den planerade insatsen i Tchad. Insatsen har bemyndigats genom antagandet av säkerhetsrådets resolution 1778 och genom att EU i denna resolution uppdragits att bidra med en militär styrka. Insatsen som helhet har således ett mandat i enlighet med rådande internationell rätt och den legitimitet som ett beslut i FN ger.

Vänsterpartiet vill, liksom utskottet, understryka vikten av att det internationella samfundets humanitära biståndsinsatser i de bägge länderna, det bristande säkerhetsläget till trots, verkligen når fram till de människor som är i behov av hjälp. En effektiv humanitär biståndsinsats i såväl Centralafrikanska republiken som Tchad förutsätter att det generella säkerhetsläget i de bägge länderna förbättras väsentligt. Vi delar säkerhetsrådets uppfattning att en multidimensionell närvaro med inslag av väpnade förband är en nödvändig säkerhetshöjande åtgärd.

I detta sammanhang är det emellertid viktigt att, som Vänsterpartiet yrkar i en motion, betona att det finns en skiljelinje mellan militära insatser och biståndsinsatser.

Det får aldrig vara så att befolkningen, stridande parter eller regeringar ska kunna förväxla ett humanitärt bistånd eller en hjälpinsats med en militär insats. Den militära styrkan ska vara opartisk mellan de stridande och dess uppgift ska vara att säkra att insatsen har som mål att få till stånd en fungerande fredsprocess i länder präglade av svåra våldshandlingar och stridigheter. Den svenska insatsstyrkans neutralitet måste vara oavvislig.

Det finns en allvarlig problematik i att gamla kolonialmakter från Europa ska ingå i stridande styrkor i sina forna lydstaters eftersom de av historiska skäl är en del av problematiken och nu ska agera fredsframtvingande med vapen i hand. Detta är en situation som EU måste ta på största allvar. Där tror jag att Sverige som inte haft kolonier skulle kunna bidra med diplomati och en konstruktiv diskussion om hur man ska kunna lösa problem i framtiden. Men det är inte bara en nackdel. Det kan även vara så att en djup kunskap om landets problematik kan vara en väg till konstruktivt fredsarbete, kompromisser och medling mellan stridande parter.

Vänsterpartiet har även påtalat att insatsen aktivt ska verka för att säkerhetsrådets resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet är en del av det fredsfrämjande arbetet. Vi tycker att det är bra att den svenska personalen har den utbildning som behövs i resolution 1325 och frågor rörande barnsoldater. Men det är lika viktigt att hela styrkan, på förhoppningsvis 4 000 kvinnor och män, delar och arbetar med denna värdegrund.

Vi är väl medvetna om att hotbilden för den svenska personalen kan komma att vara svår. Därför är det viktigt att göra hot- och riskanalyser för de insatser som utförs. Försvarmakten bör vidta nödvändiga åtgärder med ledning av dessa bedömningar. I detta ingår naturligtvis tillgång till adekvat sjukvård med bra utrustning och tillgång till snabba transporter med exempelvis helikoptrar.

Vänsterpartiet ställer sig även bakom den insats på ca 30 soldater som är tänkt att sättas in innan huvudstyrkan ska på plats.

Fru talman! De kvinnor och män som nu är beredda att genomföra detta uppdrag är, precis som andra har sagt, väl värda all uppskattning och heder för sin insats för att undsätta människor som befinner sig i en svår situation.

Vi i riksdagen är beredda att ta vårt ansvar för att ge dem så bra förutsättningar som möjligt. Det är viktigt med en stor öppenhet och dialog med såväl Försvarmakten som regeringen för att säkerheten ska bli optimal för vår svenska insatsstyrka i Tchad och Centralafrikanska republiken.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Anf. 135 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Det kanske är dumt och sorgligt att på något sätt kasta en skugga över den stora enighet som finns i utskottet kring detta viktiga projekt. Emellertid reagerade jag när Gunilla Wahlén sade att det för Vänsterpartiet är väldigt viktigt att det finns en tydlig skiljelinje mellan bistånd å ena sidan och militära insatser å andra sidan.

Det har säkert inte undgått Gunilla Wahlén att den operationsmiljö som insatserna görs i blir alltmer komplicerad. I väldigt många operationer i dag är det en förutsättning för att bistånd över huvud taget ska kunna distribueras i regioner som Darfur eller i Afghanistan att det också finns en säkerhet på plats.

Vi gör nu insatser och stabiliseringsoperationer där utgångspunkten just är att det ska finnas en samverkan mellan säkerhet och utveckling hela tiden. Min fråga till Gunilla Wahlén är: Vad gör vi om det i ett operationsområde som till exempel detta i Tchad är så att biståndsinsatserna kräver att det också finns ett element av säkerhet på plats? Hur ska vi göra då? Ska vi då avstå från det? Är det vad Gunilla Wahlén menar?

Anf. 136 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Fru talman! Jag delar helt och hållet Allan Widmans syn att det behövs säkerhet för att det ska komma fram humanitära insatser. I det här läget är det helt nödvändigt. Det är därför vi tycker att det är rimligt och riktigt att skicka de här soldaterna.

Deras uppgift är att se till att det blir säkerhet i flyktingområdena och att mattransporter kommer fram. Men det betyder inte att vi med militära medel skickar mat. Biståndsinsatsen kommer andra vägen.

Precis som Allan Widman sade i sitt anförande är det viktiga vad som händer sedan. Det är viktigt att vi får en biståndsinsats som kan följa när säkerhetsläget är klart och ge den sjukvård, den mat och den trygghet som människor behöver. Skulle det bli konflikt igen skickar man in militärer som stöder biståndet.

En sak är militära insatser, och en annan sak är att se till att människor får läkemedel och mat. Det är inte soldaterna som ska komma med läkemedel och mat. Men de ska naturligtvis samverka på plats eller i att man åker ned och soldaterna ger klartecken och säger: Nu kan vi garantera att människorna får mat och försörjning under trygga förhållanden.

Anf. 137 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Det är klart att om Gunilla Wahlén framför sig ser en sådan samverkan på plats mellan militär personal och biståndspersonal med målet att skapa både säkerhet och utveckling förstår jag att hon menar någonting annat när hon säger att det ska vara en tydlig skiljelinje mellan de två sakerna.

Jag tycker inte heller att militären ska distribuera bistånd. Jag vågar påstå att svensk militär inte har några som helst ambitioner i det avseendet. Jag tror inte att verkligheten är så enkel att man skapar säkerhet, sedan åker militären hem, därefter ska det ges bistånd, och om det ”skorpar till sig” igen ska militären komma tillbaka.

I många av operationsområdena måste det under mycket lång tid på plats ske en samverkan mellan den militära insatsen och biståndsinsatsen. Det är någonting som vi får förhålla oss till. Så ser verkligheten ut.

Jag uppfattar att Gunilla Wahlén nu har fått tillfälle att förtydliga att båda elementen behöver vara på plats och samverka för att vi ska kunna möta de stora utmaningar och problem som finns i regioner av den här typen.

Anf. 138 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Fru talman! Självklart måste vi samverka. Det är ingen mening om vi ser till att skapa fred och sedan bara lämnar dessa människor åt sitt öde att själva klara sig och ta sig tillbaka hem och inte ger dem några förutsättningar att göra det. Det skapar en grogrund för att det blåser upp strider igen.

Självklart måste man säkra både–och. Men det får aldrig bli så som man har hört talas om i andra exempel. Vi vet att Sverige aldrig har gjort det och aldrig tänker ställa upp på det. Det är att man säger: Vi ger mat om ni gör det här eller det här.

Det får inte uppfattas av befolkningen som att det blandas ihop. Jag ville markera i mitt tal att man inte ska göra det och att vi inte kommer att använda reguljära biståndsmedel som vi har i en annan påse till en sådan här insats.

Anf. 139 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till regeringens förslag.

Miljöpartiet ställer sig positivt till att skicka svensk trupp till Tchad och Centralafrikanska republiken. Vi anser att situationen i regionen är så akut att det tyvärr inledningsvis krävs militära medel för att skapa fred och säkerhet.

Beslutet att skicka trupp till regionen är inte helt problemfritt. Det finns betydande risker med denna operation som inte får negligeras.

När vi skickar svensk trupp till Tchad och Centralafrikanska republiken ska vi vara medvetna om att det är en mycket globalpolitiskt het zon vi kommer till. Tchad har betydande oljefyndigheter som hittills till största delen är oexploaterade. Oljefyndigheter har skapat och kommer fortsättningsvis att skapa spänningar i området.

Världsbanken och USA kom efter många år och långa diskussioner överens med regeringen i Tchad om att huvuddelen av oljeinkomsterna skulle gå till fattigdomsbekämpning och till hälsovårdsprogram och inte till maktelitens fickor. Oljepengarna har trots detta gått till olika gerillor som bland annat bekämpar den sudanesiska regimen.

Sudan har å andra sidan beväpnat den tchadiska gerillarörelsen med vapen från Kina, samma gerilla som förra året hotade att störta den tchadiska regimen.

Den 25 oktober i år slöts ett fredsfördrag med fyra Sudanstödda rebellgrupper, så det finns tecken på en politisk stabilisering.

En annan parameter som gör att det är oroligt i området är att Kina konkurrerar med USA och Europa på hela den afrikanska kontinenten om energitillgångar och råvaror till industrin. Kina ställer, till skillnad från västvärlden, inga krav på demokrati eller mänskliga rättigheter för att göra affärer med länderna i Afrika. Kampen om energiresurserna hårdnar alltså i regionen.

Det här ger en liten inblick i hur komplex situationen är i området och det är denna verklighet vi ska ha i minnet när vi skickar ned svensk trupp för att hjälpa till i denna del av världen.

När FN i september beslutade att skicka trupper till regionen för att förhindra fortsatt folkmord i Darfur och de ca 500 000 Darfurflyktingar som finns bland annat i Tchad och Centralafrikanska republiken var det en självklarhet för Miljöpartiet att Sverige ska vara med och bidra till stabilitet i området och hjälpa utsatta människor.

I och med att FN kommer att skicka trupp till området kommer den internationella militära närvaron att innebära att kampen om energitillgångarna kommer att ta fart i en del av världen som tidigare varit för osäker för oljebolagen att utvinna olja från.

Sverige får inte bli en del av en europeisk nykolonial expeditjonskåre för att stärka naturresurser för multinationella företag. Jag tror inte heller att det blir så. Sveriges uppdrag är att främja fred, säkerhet, utveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna i regionen.

Frankrike har som den forna kolonialmakten en lång historia i regionen. Frankrike har flera gånger agerat stöd till den nuvarande regimen i Tchad, senast 2006 när en Sudanstödd gerillagrupp hotade huvudstaden.

Därför är det viktigt att EU-styrkan under inga omständigheter får uppfattas som en partsaktör i denna konflikt. Risken är annars stor att styrkan kommer i konflikt med några av de många olika rebellstyrkor som finns i regionen.

Denna operation är ovanligt riskfylld eftersom Tchads regering aldrig har haft kontroll över säkerheten i landets östra delar där det förekommer etniska oroligheter. Risken är alltså stor att den EU-styrka som den svenska insatsstyrkan kommer att ingå i och som till hälften kommer att

Prot. 2007/08:28
21 november

*Svenskt deltagande i
Europeiska unionens
militära insats i Tchad
och Centralafrikanska
republiken*

bestå av franska grupper kan komma att få sin neutralitet ifrågasatt på grund av Frankrikes historia som kolonialmakt i regionen.

Ett annat problem som några ledamöter har tagit upp och som utskottet har fått ta del av är att helikoptrarna inte kommer att finnas till hands till hundra procent när våra soldater kommer ut. Miljöpartiet förutsätter ändå att samtliga helikoptrar och en acceptabel sjukvård finns på plats innan vi sätter vår fot i området.

Vi vill påpeka att militära insatser inte får ses som Sveriges största bidrag i området utan vi anser att tonvikten ska ligga på utvecklingsarbete i den här delen av regionen.

I konflikthärdar generellt sett är behovet av biståndshjälp större än behovet av militär hjälp. Det är inte för att vi vill förringa den militära hjälpen, men de facto är det så att i den akuta situation som till exempel Tchad och Centralafrika genomlever är det de mest basala behoven för befolkningen och för flyktingarna som är viktigast att tillgodose.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga något om 1325. Jag vill påpeka vikten av att även denna operation aktivt arbetar med FN:s och säkerhetsrådets resolution 1325, om kvinnor, fred och säkerhet. Sverige har som ett av få länder tagit fram en handlingsplan för att genomföra resolutionen. Men varken EU som organ eller majoriteten av dess medlemsländer har någon väl formulerad plan för att stärka kvinnors deltagande i fredsprocesser eller öka skyddet för utsatta kvinnor i konflikter. Jag hoppas att regeringen visar framfötterna här.

Jag vill också tacka de kvinnor och män som kommer att verka i det här området och vara med och skapa den fred som vi alla önskar.

Anf. 140 ÅSA LINDESTAM (s):

Fru talman! Jag yrkar naturligtvis också bifall till förslaget i betänkandet om de 200 personer som ska åka till Tchad.

Jag instämmer med de föregående talarna med Urban Ahlin i spetsen. Det här är ett farligt uppdrag. Det gäller humanitärt med tanke på vad vi har hört om de organisationer som egentligen behöver verka i landet och som vi ska försöka ge möjlighet att få vara där, men också säkerhetsmässigt. Jag instämmer i Allan Widmans ord om att sjukvårdsorganisationen ska vara väl fungerande. På alla frågor som vi har ställt till alla som vi har träffat har vi fått svaret: Ja, det är bra organisation. Vi får luta oss mot det.

Det var inte det jag tänkte prata om. Jag vill prata om ett par resolutioner. Jag vet att vi alla är iakttaga av många anhängare som ställer frågor. Jag ska försöka beröra några av dem också.

Den första resolutionen är naturligtvis 1325. Det är jätteviktigt. Jag har inte sett något från regeringen om att man kommer att lägga vikt vid detta. Jag vill citera Karl Engelbrektsson, chefen för Nordic Battle Group. Jag har läst i en bok, snarare än en tidning, vad han ansåg om 1325. Han säger ungefär så här:

För att bygga stabilitet i ett område är det viktigt att förstå vilken roll kvinnor intar. Kvinnor skaffar mat och vatten. Det är därför där man ska patrullera. Det är en taktisk bedömning och det är att ge ett fungerande vardagsliv. Männen står alltså för de våldsamma handlingarna medan kvinnorna i regel löser de vardagliga samhällsfunktionerna, till exempel försörjning. Våld mot kvinnor är väldigt effektivt för ett militärt mål. Det

här våldet bryter ned samhällsstrukturer och begränsar förmågan till stabilitet.

Vi vet att man tidigare har fått ha en *gender adviser* med i styrkan. Jag hoppas att det blir så även denna gång. Jag tror att Sverige måste vara föregångsland i detta. Vi måste driva de frågorna.

Den andra resolutionen som jag också vill nämna är 1612. Det är också säkerhetsrådets resolution. Den handlar till stor del om barnsoldater. Vi tror att man där nere kommer att möta också barnsoldater. Då gäller det att vara förberedd.

Jag vet att vi har gjort bra ifrån oss i Colombia. Där tror man sig ha tagit hand om ungefär 2 000 barnsoldater som man antingen har sett till inte har blivit rekryterade eller som man har rehabiliterat tillbaka till ett värdigt liv. Det handlar om små pojkar i regel som har gett sig ut på så farliga uppdrag. De förstår förmodligen inte ens vad det innebär.

Det här är två viktiga resolutioner.

Sedan har vi frågan om vad vi ska göra i Afrika. Den har jag fått från anhängarna som förmodligen är oroliga för att deras män och kvinnor ska åka just till Afrika som ligger så långt bort, och vi i Sverige kan väl klara oss själva.

Vi gör skillnad. Regeringen där nere har samma önskan som vi i Sverige. De vill ha bra skolor. De vill ha vägar och sjukhus precis som vi. Vi gör skillnad genom att vara där.

I min del av landet, Gävleborg, tar vi emot mängder av flyktingar just nu. På gatorna hemma i Söderhamn möter man alla möjliga människor med hur spännande och otäck bakgrund som helst. Dem får vi bli vänner med. De kan berätta hur det är. Det känns inte alltid rätt när vi lyssnar på deras historier. Vi kanske hade kunnat göra mer i deras länder. De känner att de egentligen vill stanna där de är, där de har sina vänner och släktingar och sina familjer. Därför måste vi hjälpa till på plats. Om det är oroligt i Afrika kommer de till oss. Jag har numera vänner från många av länderna i Afrika – inte från Tchad än så länge, men det kanske kommer. De berättar hur det är i deras länder och vad som är viktigt. Jag önskar att det blev fred där och att de som vill kan välja att återvända.

Jag ringde till chefen för Berga i går, det vill säga chefen för dem som är på väg ned, och frågade: Hur är det? Känner du dig nöjd? Har du fått det du vill i material, utbildning och kompetens? Är det någonting som fattas? Tycker du att jag ska säga något särskilt i kammaren?

Han sade att han kände sig nöjd och kände stor tillförsikt till det som han hade fått när det gällde både utbildning och material. Jag hoppas att de här killarna och tjejerna får ett bra liv där nere. Jag är övertygad om att de kommer att göra ett bra jobb. Han sade: Vi har fått bästa tänkbara förberedelser för vad vi kan tro kommer att hända där.

Med det vill jag också önska dem lycka till. Kamrater där ute, känn verkligen att vi tänker på er! Vi kommer att följa med er hela vägen i våra tankar.

Anf. 141 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Jag ber om ursäkt för min sena ankomst. Riksdagen beslutade nyligen att Sverige ska kunna delta i FN:s och Afrikanska unionens oerhört viktiga insats för fred och säkerhet i Darfurregionen i Sudan. Striderna, övergreppen, dödandet och befolkningens lidanden har där

Prot. 2007/08:28
21 november

*Svenskt deltagande i
Europeiska unionens
militära insats i Tchad
och Centralafrikanska
republiken*

kostat flera hundratusen människor livet, och många fler har drivits på flykt.

Vi vet ännu inte om och när våra soldater kan resa dit. Sudans regering har hela tiden bromsat och krånglat för att minska och villkora insatsen på olika sätt, och gör så fortfarande. Därför är det mycket viktigt med ett fast och konsekvent agerande från FN och berörda länder så att befolkningen i området snarast kan få hjälp.

I dag ska riksdagen i glädjande bred enighet besluta om att Sverige ska delta med ett skyttekompani om 200 soldater i Europeiska unionens militära skyddsinsats i Tchad och Centralafrikanska republiken. Det har sagts många bra saker här i dag, och vi i Centerpartiet välkomnar verkligen den här enigheten. Det här handlar om två av världens absolut fattigaste länder, nr 171 och 172 av världens totalt uppenbarligen 177 länder.

Men inte nog med att länderna är fattiga, utan de plågas dessutom av mycket svåra lidanden genom det tillstånd som råder med inbördes strider, rebellgrupper och banditer. Det är långvariga konflikter som ligger bakom. Även flyktingströmmarna och sambanden med Darfurregionen har ju bäring på situationen i Tchad och Centralafrika. Skyddsbehoven är mycket stora, och EU:s insats är mycket angelägen.

Ännu är inte allt klart i alla delar, men genom dagens beslut kommer Sverige att stå fullt berett att agera. Inom kort kan förhoppningsvis specialförband från oss börja förberedelserna för huvudstyrkans ankomst.

Utskottet understryker vikten av att det internationella samfundets, inklusive Sveriges, biståndsinsatser verkligen når fram till människor i behov av hjälp i området. Just därför måste säkerhetsläget snarast förbättras genom EU:s militära insats.

De svenska soldater, män och kvinnor, som skickas ut är alltså högst 200 personer. Vid ett eventuellt behov av förstärkning, vid till exempel en evakuering, kan de komma att omfatta upp till 490 personer. Låt oss verkligen tro att detta inte ska behöva bli aktuellt. Utskottet kommer, som sagt, i ett senare betänkande att återkomma till hur sådana här tillfälliga förstärkningsinsatser bäst kan preciseras av riksdagen.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

11 § Vissa frågor rörande totalförsvarsplikt m.m.

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU3
Vissa frågor rörande totalförsvarsplikt m.m. (prop. 2006/07:116).

Anf. 142 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Försvarsutskottets betänkande nr 3 har rubriken *Vissa frågor rörande totalförsvarsplikt m.m.* Bakom den breda rubriken finns frågor om drogtester, avskaffande av inskrivningsnämnder, fotografering från luftfartyg samt motioner om totalförsvarsplikten. Jag tänker uppehålla mig något vid drogtester men framför allt diskutera Vänsterpartiets motioner om totalförsvarsplikt för kvinnor och män och civilplikten.

De värnpliktiga och civilpliktiga har under sin utbildningstid inom försvaret en mycket ansvarsfull uppgift som kräver koncentration, skärpa och ett ansvarstagande för såväl sig själva som hela gruppen. De ska kunna hantera skjutvapen och delta i övningar där bilkörning och stora krav på psykiska och fysiska prestationer förekommer dagligen. Detta kräver en drogfri miljö.

Det förslag som nu ligger på riksdagens bord innebär att de som tjänstgör ska kunna drogtestas slumpmässigt. Det är en metod som kan bidra till att höja säkerheten och minska risken för olyckor och tillbud inom totalförsvaret. De värnpliktiga själva och Värnpliktsrådet stöder förslaget. Vänsterpartiet ställer sig bakom förslaget. Ungdomar ska ha rätt till en drogfri och säker miljö även inom Försvarsmakten.

De som testas och är positiva ska självfallet få den hjälp och det stöd de behöver för att komma ur ett eventuellt missbruk.

Fru talman! Enligt lagen om totalförsvarsplikt är totalförsvaret en angelägenhet för hela befolkningen. Personalförsörjningen inom stora delar av Försvarsmakten tryggas genom den totalförsvarsplikt som gäller för varje svensk medborgare mellan 16 och 70 år. Totalförsvarsplikten fullgörs som värnplikt, civilplikt eller allmän tjänsteplikt.

Regeringen avser att tillsätta en utredning med uppgift att göra en översyn av lagen om totalförsvarsplikt. Jag delar utskottets mening att denna utredning ska vara parlamentarisk, men jag hävdar att det är för tidigt att redan nu, som regeringen föreslår, minska antalet värnpliktiga, avskaffa civilplikten och lägga grunden för en aspirantutbildning. Att försvara Sverige bör även fortsättningsvis vara en angelägenhet för hela befolkningen över hela landet.

Totalförsvarsplikten är av flera skäl det bästa sättet att säkerställa Försvarsmaktens och övriga totalförsvarsmyndigheters personalförsörjning i framtiden. Försvarsmakten behöver människor med olika kompetenser och erfarenheter som speglar det övriga samhället.

Men värnplikten behöver självfallet moderniseras, utvidgas i sin omfattning, vara könsneutral och därmed bli en allmän värnplikt i ordets rätta bemärkelse för att möta framtidens utmaningar i vårt samhälle.

Jag menar att ett ökat deltagande för kvinnor är nödvändigt för ett jämställt svenskt försvar. Målet bör vara att minst 40 procent kvinnor finns inom Försvarsmakten. Det är lång väg att gå innan vi når det målet. Att göra värnplikten könsneutral är enligt Vänsterpartiet det mest effektiva sättet att öka antalet kvinnor på alla nivåer inom Försvarsmakten. Sverige ska leva upp till FN:s resolution 1325 i alla delar.

Fru talman! Under den kommande treårsperioden beräknas endast 5 000 värnpliktiga årligen kallas in till utbildning, varav ca 1 500 till armén. Vänsterpartiet menar att antalet värnpliktiga som kallas in till utbildning bör ökas till det dubbla för att säkra att försvaret har tillgång till en god personalförsörjning och beredskap i framtiden såväl i Sverige som för insatser utomlands. Vi kan inte helt förlita oss på att frivilliga ska ta hand om den del som värnpliktiga klarar i dag.

Mönstringsprocessen och befattningskraven bör ses över så att ungdomar med invandrarbakgrund i ökad utsträckning kan skrivas in för tjänstgöring och värnplikt. Försvaret behöver unga kvinnor och män med en bred och djup kompetens för att motsvara de krav som ställs på fysisk och psykisk förmåga samt teknisk och språklig kompetens i framtiden.

Fru talman! Antalet män som fullgör civilplikt är numera försumbart. Den utbildningen upphör enligt förslaget helt 2008. Vänsterpartiet menar i motsats till regeringen att civilplikten bör finnas kvar som ett fullgott alternativ till värnplikten och att civilplikten ska vara könsneutral och utökas i omfattning. Den ska inte bara omfatta elsäkerhet. Civilplikt är även en rättighet för den som vill göra vapenfri tjänst.

Fru talman! Sverige kommer även i framtiden att kunna utsättas för svåra påfrestningar och utmaningar som drabbar människor hårt. Risken för naturkatastrofer i form av ras, översvämningar eller utsläpp av kemikalier och radioaktivt nedfall kommer inte att minska i framtiden. Stormen Gudrun är ett exempel som visar på hur känsligt vårt samhälle är för störningar i el- och telekommunikationsförsörjningen och hur det drabbar befolkningen och vår ekonomi. En längre tids torka kan hota våra vattentäkter och orsaka stora skogsbränder vilket redan nu sker i andra delar av Europa och världen.

Jag menar att det måste finnas en stor beredskap och kunskap ute hos befolkningen om hur man förebygger katastrofer och även hur man ska kunna undsätta och hjälpa människor som måste evakueras och se till att de får vatten, värme och mat under kortare eller längre tid.

Det är i skenet av detta som vi bör behålla en allmän värnplikts- och civilpliktsutbildning. Kunskapen och beredskapen måste finnas i hela samhället och överallt i landet. Vid katastrofer hjälper det inte långt att ha enbart kontraktsanställda soldater vars huvuduppgift är att strida i andra länder. Vi behöver både värnpliktsutbildade och ett yrkesförsvar som kompletterar varandra.

Jag yrkar därmed bifall till Vänsterpartiets reservation 2.

Anf. 143 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation 3, punkt 3.

Jag ska tala om totalförsvarspåbudsplikten, och jag kommer att ha en diametralt annorlunda uppfattning än vad Vänsterpartiet har levererat så här långt.

Miljöpartiet välkomnar regeringens kommande utredning av just värnpliktsystemet och hur vi i framtiden ska personalförsörja försvaret. När en allt mindre del av männen inte längre gör sin militärtjänst är det inte längre möjligt att upprätthålla illusionen av den allmänna värnplikten. Under senare år har antalet som gör värnplikten minskat mycket kraftigt. Av en årskull på ca 46 000 unga män som varje år mönstrar gör ungefär 8 000 sin militärtjänst. Detta system är inte längre ändamålsenligt. Dessutom är det mycket ineffektivt.

Som Försvarsmakten själv skriver i sina planeringsunderlag har det huvudsakliga syftet med förbandsutbildningen i praktiken blivit att generera en tillräckligt stor volym av grundutbildade värnpliktiga som kan utgöra bas för frivillig rekrytering till internationell tjänst. De flesta värnpliktiga har efter grundutbildningen inte genomfört någon form av kompletterings- eller repetitionsutbildning. De har inte heller tjänstgjort i någon mission. Huvuddelen av dem som genomfört värnplikten kommer därmed aldrig att användas efter utryckningen.

Detta förhållande är särskilt tydligt inom armén. Mot 7 000–8 000 nyutbildade värnpliktiga varje år står ett totalt behov av krigsplacerade i den nationella insatsorganisationen av storleksordningen 25 000–30 000

soldater i ca 25 insatsförband. Av dessa är endast insatsförband motsvarande ca 4 000–5 000 soldater beredskapssatta med tillgänglighetskrav inom ett år. Övriga ligger alltså i reserv. Konsekvensen av detta blir att en nyutbildad årskull värnpliktiga mer än väl täcker hela den nationella insatsorganisationens behov av beredskapssatta förband med tillgänglighet inom ett år. Fram växer bilden av ett genomströmningssystem som innebär ett stort slöseri med utbildningsresurser. Det kan därmed ifrågasättas av såväl effektivitetsskäl för Försvarsmakten som av etiska skäl för den värnpliktige.

På vägen mot en avskaffad plikttag bör frivillighet vara ledstjärnan. Vad som kommer i stället för den allmänna värnplikten hoppas vi att en parlamentarisk utredning ska lägga fram. En möjlig väg skulle kunna vara ett personalförsörjningssystem som bygger på principen att betydligt färre personer utbildas men att deras tjänster i gengäld utnyttjas under mycket längre tid.

Ett sådant system måste bygga på frivillighet och kontraktsanställning där marknadsmässig lön utgår efter den första grundutbildningen. Ett personalförsörjningssystem byggt på detta vis kan i första hand dimensioneras utifrån behovet i de internationella insatserna. Redan vid rekrytering ska det stå klart att utbildningen syftar till deltagande i internationella insatser.

Stora förändringar har som sagt skett de senaste åren avseende uttag av pliktpersonal, kontraktsanställda soldater och ett nytt utbildningssystem med mera. Miljöpartiet välkomnar en utredning i frågan och förutsätter att regeringen kommer att kalla samtliga partier att delta i utredningen. Något annat vore på gränsen till en skandal.

Personalförsörjningen ska som vi har sagt baseras på frivillig rekrytering och inte på plikt. Vår förhoppning är att den nuvarande plikttagen ska ändras så att ett system med frivillig mönstring införs för kvinnor och män.

Anf. 144 PETER JONSSON (s):

Fru talman! Jag ska inte förlänga debatten mer än nödvändigt. Jag har begärt ordet för att totalförsvarspikten för oss socialdemokrater är mycket viktig. Vi har inga reservationer eller särskilda yttranden i detta betänkande utan yrkar alltså bifall till förslaget i betänkandet.

Jag vill dock tydliggöra att vi socialdemokrater välkomnar den utredning som ska se över plikttagen som den borgerliga regeringen nu vill tillsätta. Det är viktigt att utredningen inte utgår från att plikten ska tas bort, utan att man ser både fördelarna och nackdelarna med den. Vi måste se på olika system för personalförsörjning runt om i vår omvärld och inte blint utgå ifrån att nuvarande plikttag är ett problem och att den enda vägen är att införa en yrkesarmé.

Som flera andra har talat om tidigare kräver vi socialdemokrater en parlamentarisk utredning där alla partier i riksdagen ingår. Till min glädje läste jag i TT-meddelandet från vår försvarsminister att han nu, vad jag förstår, har tillgodosett denna inriktning i ett uttalande om att han vill ha kvar plikttagstiftningen. Han ser heller inte att någon ny yrkesarmé ska växa fram i Sverige. Detta välkomnar jag mycket.

Med den inriktning som regeringen och försvarsministern nu har tagit kommer vi närmare en blocköverskridande politik från regeringen – en

Prot. 2007/08:28

21 november

*Vissa frågor rörande
totalförsvarspikt m.m.*

politik som är modern när det gäller det framtida försvaret. Jag hoppas att vi i den utredning som kommer att tillsättas kan ha ett öppet resonemang om att utveckla dagens pliktlagstiftning och skapa ett starkare försvar, både nationellt och internationellt.

Anf. 145 KARIN ENSTRÖM (m):

Fru talman! Detta betänkande bygger från början på en proposition som handlar om några mindre förändringar i totalförsvarsplikten. Den viktigaste förändringen är förslaget om att få göra slumpmässiga drogtester på totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt eller civilplikt. Syftet är naturligtvis att få en höjd säkerhet och en drogfri miljö.

Detta är något som efterfrågas inte bara av Försvarsmakten och försvarsutskottet utan också av de värnpliktiga själva, inte minst genom Värnpliktsrådet och dess arbete. Ingen i Försvarsmakten ska behöva utsättas för onödigt fara på grund av att någon av kamraterna eller någon annan är drog- eller alkoholpåverkad.

Genom att vi har en plikttag har vi tagit på oss ett extra stort ansvar. Man har en plikt att komma in och genomföra utbildning. Då är ansvaret extra stort för att ingen av de totalförsvarspliktiga ska utsättas för onödiga risker i tjänsten.

”Hel in, hel ut” är ett motto som Värnpliktsrådet lanserade för något år sedan. Någon annan målsättning kan man förstås inte ha med arbetet.

Samtidigt vill jag ändå betona att det finns integritetsskyddsaspekter på detta. De måste beaktas, lika mycket för värnpliktiga som för alla andra medborgare. Därför är det också noggrant utskrivet att varje drogtest ska föregås av en proportionalitetsbedömning och en behovsbedömning. Det måste naturligtvis ligga i botten på det hela.

Sedan har vi behandlat motioner om pliktens framtid. Det har ju framgått här. Med tanke på de åsikter som har framförts tror jag att vi kan se fram emot en väldigt dynamisk och spännande utredning.

Vi har alltså behandlat motioner från allmänna motionstiden 2006 och 2007 med bäring på pliktlagen. Det är väl ingen hemlighet att tillämpningen av pliktlagen har förändrats avsevärt de senaste fem-tio åren, inte minst sedan den kom till 1994. Allmän värnplikt är varken allmän eller plikt längre eftersom det är så få som gör den. I snitt är det 8 300 per år. Vid uttagningen är det med frivilligheten som grund vi tar ut dessa.

Men det är en viktig fråga. Den är grundläggande. Bland annat är det en principfråga, men det handlar också om hur personalförsörjningen ska ske. Här har vi som utskott och även regeringen skrivit att personalförsörjningen kanske är den enskilt viktigaste frågan för Försvarsmaktens utveckling och för det vi vill att Försvarsmakten ska kunna göra både nationellt och internationellt.

Utskottet har här valt att inte ta ställning till innehållet i de olika motionerna eftersom vi väntar på den omtalade utredningen om plikten. De uppgifter som jag har fått är att utredningen kommer att tillsättas i närtid, inom veckor är det senaste försvarsministern har sagt, och att den kommer att vara parlamentariskt sammansatt. Det är också precis vad vi har önskat från hela utskottet. I en sådan här grundläggande fråga är det viktigt att ha med alla partier. Det är också viktigt om det ska göras förändringar att det finns ett brett stöd i riksdagen.

Vi avstyrker motionerna. Det är den teknik man har. Sedan kommer vi säkert, jag vet inte om hur många år, att få återkomma till kammaren och förhoppningsvis debattera pliktfrågorna i framtiden.

Med det här, fru talman, vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 146 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Det är skönt att vara i tid.

I det här betänkandet från försvarsutskottet föreslås riksdagen i bred enighet besluta om att värnpliktiga ska vara skyldiga att medverka vid drogtestning. Motivet är självfallet att säkerställa en säker och drogfri miljö under värnplikten. Centerpartiet anser liksom utskottet att detta tunga argument den här gången får försvara det integritetsingrepp som en tvångstestning faktiskt innebär.

I betänkandet behandlas också en del motioner om värnpliktens framtid. Utskottet välkomnar den utredning om den framtida personalförsörjningen som regeringen aviserat och ser fram mot att den blir parlamentariskt sammansatt. Det är bra, tycker jag, att försvarsministern uttalar sig i samma riktning. Jag tycker, liksom Peter Jonsson, att det är viktigt att man i sådana här frågor om försvaret kan nå en så bred enighet som möjligt. Det ska bli intressant att se vad utredningen kommer att komma fram till.

Centerpartiet står bakom den allmänna värnplikten. Förändringarna i Sverige och världen på försvarsområdet är ändå så pass omfattande att det är motiverat att resonera om systemet kan utvecklas, till exempel genom att man i fredstid kunde bygga helt på frivillighetens och motivationens grund. I ett läge där endast en mindre del av årskullarna kallas in är det inte rimligt, tycker vi, att utdöma stränga straff för de få som av olika skäl inte vill fullgöra sin värnplikt.

Oavsett system är det självfallet också grundläggande att motivationen är hög hos dem som mönstrar. Centerpartiet har också tagit ställning för att värnplikten principiellt sett bör omfatta både män och kvinnor, det vill säga vara könsneutral.

Några tvärsäkra partier, som var den förra regeringens stödtrupper, har vi lyssnat på i debatten. De har redan facit, fast olika sådana. Miljöpartiet vill avskaffa värnplikten, medan Vänsterpartiet vill behålla den och fördubbla antalet värnpliktiga. Det spretar alltså som vanligt inom oppositionen. Den här gången i hela 180 grader.

Det kostar mycket mer pengar med ett fördubblat antal värnpliktiga givetvis. Men i stället för mer pengar till försvaret vill Vänsterpartiet närmast slakta delar av det svenska försvaret genom att under en treårsperiod skära bort hela 15 miljarder, alltså cirka fem gånger så mycket som regeringens jämförelsevis försiktiga besparingar på nivån 3–4 miljarder.

Vänsterpartiet vill inte heller att Sverige ska delta så mycket, eller inte alls, i EU:s eller Partnerskap för freds säkerhetssamarbete. Är tanken att vi ensamma ska möta en eventuell angripare med främst gevär i hand? Effekten går ju i den här riktningen, eftersom Vänsterpartiet vill ha många fler soldater samtidigt som man mycket kraftigt skär ned på det samlade försvaret och på försvarsmaterielen. I ett sådant försvar kan de

Prot. 2007/08:28

21 november

*Vissa frågor rörande
totalförsvarsplikt m.m.*

inkallades motivation självfallet bli låg, och kanske är det därför det är så viktigt för Vänsterpartiet med en fortsatt tvingande plikt.

Jag ser fram mot en utredning som tar vara på att utifrån värnpliktens grund se om man kan utveckla den på det sätt som jag har aviserat.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på reservationerna.

Anf. 147 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Fru talman! Det fanns ingen möjlighet att avstå från replik med tanke på det påhopp som Staffan gjorde från talarstolen.

Det är självklart så att olika partier kan ha olika ståndpunkter när det gäller hur en fråga ska lösas. Men i det här fallet kan det inte vara något problem för Sveriges försvarspolitik och Sveriges framtid, därför att samtliga partier, inklusive Miljöpartiet och Vänsterpartiet, är överens om att en parlamentarisk utredning ska gå igenom det här och kanske rent av komma fram till en gemensam ståndpunkt från Sveriges riksdag om hur vi ska utforma försvaret när det gäller värnplikten, totalplikten och övriga frågor som berörts här. Jag tror att Staffan med tillförsikt kan se fram mot hur man ska lösa just den frågan, för den kommer att komma upp tidigare.

Eftersom de här motionerna kom med i det här betänkandet kunde jag liksom inte hänskjuta dem till utredningen, utan jag måste ta ställning till dem när de kommer i betänkandet. Då framför jag naturligtvis de ståndpunkter som Vänsterpartiet har i våra egna motioner.

När det gäller att i det närmaste slakta försvaret kan jag säga att det har börjat bli en liten dragkamp mellan partierna om hur mycket man ska dra ned inom försvaret. Om jag inte minns fel drog vi förra året ned kanske 5 miljarder, nästan den summa som Moderaterna i dag är uppe i och som övriga partier har gått över till.

Vi ska inte ta någon finansdebatt nu. Vi ska diskutera hur vi ska utforma försvaret. Men det är ändå en missriktad anklagelse mot Vänsterpartiet att säga att vi inte vill delta i internationella insatser. Vi vill delta i internationella insatser. Vi har godkänt två stycken den senaste tiden. Men vi kräver ett FN-mandat för insatserna.

Anf. 148 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Riksdagen är till för att diskutera våra positioner. Jag tyckte att det här kunde vara ett tillfälle att göra det. Det är bra att vi bejakar utredningen, sedan får vi se var den landar. Att värnplikten är bra som grund har vi en bred samstämmighet om.

Vänsterpartiet vill ju ändå utöver att behålla värnplikten fördubbla antalet värnpliktiga. Det är en kraftig satsning på soldaterna i försvaret, en fördubbling. Det jag då gjorde var att koppla ihop det med de faktiska förslag som Vänsterpartiet har lagt fram i sin budgetmotion, där man inte ökar summan till försvaret utan gör mycket kraftiga nedskärningar. Vi har inte skurit ned med 5 miljarder på något år, utan anslaget har sänkts lite eller stått stilla sedan försvarsbeslutet. Den dramatik du nämner har det inte varit.

Kopplar man ihop Vänsterpartiets förslag ser man att de inte hänger ihop. Det var det jag ville lyfta fram. Man är inte riktigt trovärdig om

man vill någonting med ena handen samtidigt som man drar undan matan med den andra. Det tycker jag helt enkelt inte hänger ihop.

Ni lägger fram förslag om 15 miljarder kronor i nedskärningar på försvaret. Ni vill att Sveriges statsbudget ska se ut så. Det skulle få dramatiska konsekvenser. Att inom den ramen samtidigt säga att ni vill fördubbla antalet soldater hänger inte ihop. Det är väl det mildaste man kan säga. Ni är inte trovärdiga, och jag är glad över att vi har en borgerlig alliansregering.

Anf. 149 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Fru talman! Ja, det hoppas jag att du är. Jag hoppas att det blir en annan regering senare.

Jag tycker inte att det är rätt tillfälle att i dag diskutera budgeten, men jag välkomnar gärna den diskussion som Staffan Danielsson tar upp om att fördubbla antalet värnpliktiga.

Man räknar med att det ska finnas 5 000 – i dag är det omkring 8 500 – värnpliktiga i försvaret. Om vi nu ska satsa på det nya insatsförsvaret – vilket vi gör – och allt vad den borgerliga regeringen vill ha, styrka i Afghanistan, NBG-styrka, soldater tillgängliga för olika insatser, kommer det att gå åt en stor mängd soldater som samtidigt tjänstgör i olika missioner. Som det ser ut nu skulle vi ha nästan 3 000 ute under våren. Då behövs ett brett och stort rekryteringsunderlag. Alla de som gör värnplikten tänker inte gå vidare inom försvaret. Vi får en större grupp som är beredd att fortsätta inom försvaret och fortsätta att utbilda sig för att så småningom, precis som NBG-soldaterna, gå en påbyggnadsutbildning på värnplikten för att platsa i ett insatsförsvaret.

Det behövs tillräckligt många människor som är beredda att göra detta. Det handlar om unga människor som gör värnplikten, och deras situation kan förändras många gånger mellan att de är 20 och 30 år som gör att de väljer en helt annan väg än den de tänkte sig från början. Därför vill vi ha ett brett underlag.

Vi vill också ha ett brett underlag av värnpliktiga som får en utbildning som gör att de kan finnas som stöd i Sverige vid katastrofer och tillbud där värnpliktiga i dag kan göra en stor insats, till exempel vid stora bränder. Jag vet inte hur Centerpartiet har tänkt att lösa det, men det kanske vi kan ta upp i debatten när den parlamentariska utredningen lägger fram sitt förslag.

Anf. 150 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Det är Gunilla Wahlén och Vänsterpartiet som har tagit upp förslaget om att fördubbla Sveriges armé – marin, flygvapen eller vad det ska vara. Jag kommenterade det. Jag tycker att det hänger ihop med vilka resurser vi har och vilka pengar vi vill avsätta.

Nu ska vi diskutera utredningen om värnplikten. Vi får se var vi landar. Sveriges trygghet och säkerhet i dagens värld beror i mycket hög grad på att vi tillsammans med andra, i allianser, i samarbete inom EU, bidrar till att främja fred och säkerhet där de är hotade globalt. Vi kan inte göra det ensamma utan vi måste ha vänner, ingå i en kontext, ett sammanhang, där det finns strukturer som vi kan delta i. De strukturer som finns är EU, som har ett alltmer utvecklat samarbete, som ni tyvärr är mycket negativa till, och Partnerskap för fred och Nato, som ofta är

Prot. 2007/08:28

21 november

*Vissa frågor rörande
totalförsvarsplikt m.m.*

den transatlantiska länk, den kraft, som kan vara grunden för att vi ska kunna göra nytta.

Det är viktigt att vi har dessa samarbeten. Vi behöver modern och bra materiel samt kunniga soldater. Den kombinationen ger kraften när vi arbetar tillsammans med andra. Att tänka sig att vi ska öka antalet soldater, dra ned på materielen och jobba ensamma skulle vara illa för Sverige. Det är bra om Vänsterpartiet kan gå åt rätt håll i frågan, men jag vill se bevis för det innan jag tar det för givet.

Anf. 151 ALLAN WIDMAN (fp):

Fru talman! Det artar sig till en bred försvarspolitisk debatt i kammaren.

Om något parti vill satsa på industrin får det effekter i andra änden av den verksamhet som Försvarsmakten bedriver. Vill man ha många soldater utbildade varje år blir effekterna desamma. Det är väl uppenbart att en nivåsenkning av vårt försvarsanslag på i storleksordningen drygt 7 miljarder samtidigt som vi fördubblar volymen på värnpliktsutbildningen skulle ge mycket svårartade konsekvenser för arbetet på den internationella arenan. Här hemma skulle det bli något av en folkets befrielsearmé som barfota fick upprätthålla beredskapen i de småländska skogarna.

Det är bra att vi diskuterar plikten. Vi har diskuterat plikten alldeles för lite i kammaren de senaste åren. Det är fullt naturligt att partier redovisar sina ståndpunkter. Det blir ingångsvärdena i den utredning som ska komma. Inte heller Folkpartiet tänker avstå från att ha en synpunkt på plikten. För oss är det tre viktiga argument som gör att vi menar att man måste ompröva det system med utbildning på grund av plikt som Sverige har haft sedan början av 1800-talet i större eller mindre omfattning.

Det viktigaste skälet är att när plikten infördes en gång i tiden var det en helt annan säkerhetspolitisk och försvarspolitisk miljö. Då handlade det om att varje stat skulle garantera att stora mängder soldater kunde sättas in i strid. Detta började under Napoleonkrigen och fick sina mest fruktansvärda uttryck under första världskriget då hundratusentals unga män slaktades på Europas slagfält.

De hoten, den miljön, det kriget, finns inte längre kvar. Vi kan konstatera att därmed har grunden för uttagning med stöd av plikt, och ytterst med hot om frihetsberövande, faktiskt försvunnit. Det var någon som sade att plikten inte är vare sig allmän eller särskilt pliktig längre. Men den är faktiskt så pliktig att förra året frihetsberövades 40 unga män i det här landet på grund av brott mot totalförsvarspåbuds lagen. Över 100 personer ytterligare dömdes för olika brott, fast inte med så allvarlig påföljd.

Frivillighet är något som vi vet av empirisk erfarenhet är positivt i utbildningssammanhang. Den motivation som den student har som frivilligt söker sig till en utbildning nästan garanterar goda utbildningsresultat. Det är självklart att detta också har en relevans när det gäller militär utbildning.

Ett tredje skäl som är nog så viktigt – Peter Rådberg har varit inne på det, jag vill bara understryka de slutsatser han drar – är att vi utbildar 8 000 personer varje år i Sverige. Av dem kommer ca 2 000, en fjärdedel, någon gång att återkomma till Försvarsmakten i form av en internationell insats. 6 000 nyutbildade skickar vi i väg varje år, och de kommer aldrig att återvända.

Om vi ska förverkliga de ambitioner som vi har på det internationella området måste vi bli mer träffsäkra när vi utbildar. Vi ska inte utbilda de som inte vill bidra och inte vill delta i vår verksamhet. Vi ska utbilda dem som är intresserade av att göra en insats för fred och säkerhet.

Politikerna har inte längre ledningen i debatten om den svenska värnplikten. Bara de senaste åren har stödet hos allmänheten för denna tvångsuttagning till militär utbildning sviktat. Bland dem som lämnar lumpen i dag är det nästan dubbelt så många som tycker att plikten i fredstid ska avskaffas än som tycker att den ska vara kvar. Det är ett anmärkningsvärt resultat när det handlar om personer som redan har gjort sin insats i samhället.

Folkpartiet välkomnar den utredning som nu ska tillsättas. Det är hög tid, fru talman, att politiken i det här landet återtar initiativet i en så djup politisk fråga som svensk värnplikt är.

Anf. 152 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Fru talman! Det råder en väldigt bred enighet i de flesta frågorna i det här betänkandet. Som sista talare har jag svårt att hitta på något nytt, men jag vill ändå göra ett försök.

Vi har här att ta ställning till ett betänkande som innehåller flera olika delar, som inte har berörts. Det är slumpvisa drogtester på värnpliktiga, avskaffande av inskrivningsnämnder och en korrigeringslagen om disciplinansvar. Det finns inte mycket att tillägga till det.

Därtill kommer ett stort antal motioner som i huvudsak handlar just om personalförsörjningen inom försvaret, som vi har hört.

I Kristdemokraterna ser vi personalförsörjningen som den viktigaste frågan för Försvarsmaktens fortsatta utveckling. Vi måste sträva mot ett personalförsörjningssystem som tar fasta på tillgänglighet, flexibilitet och rörlighet för insatsförsvaret.

En god början är att mönstringen nu har förändrats så att efter en administrativ utredningsprocess beräknas knappt hälften av de mönstringspliktiga kallas till en personlig inställelse. Denna process ska ge ungdomar, både pojkar och flickor, en bra bild av de utmaningar och utvecklingsmöjligheter som Försvarsmakten erbjuder. Det ska vara attraktivt att vara soldat i Sverige i dag.

Fru talman! Utan att föregripa den nu aviserade pliktutredning som vi har hört inom kort kommer att föreslås av regeringen anser jag att det ändå borde finnas en möjlighet att skapa ett system med en vilande plikt-lag i botten i fredstid men kombinerad med kontraktsanställning på frivillig grund.

Det viktiga är att förslagen om en sådan här genomgripande reform, som kommer att vara under ett stort antal år för det svenska försvaret, har största möjliga parlamentariska bredd. Det har vi hört här i dag, och det är oerhört viktigt. Jag välkomnar alla de initiativ som har kommit från oppositionen, från både socialdemokrater, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, så att vi får den breda uppslutningen omkring den här utredningen. Jag tror att det är av stort värde för oss alla.

Fru talman! I november 2004 hade jag en interpellationsdebatt med dåvarande försvarsminister Leni Björklund, och den handlade om slumpvisa drogtester av värnpliktiga. Anledningen var att vi hade fått en alarmerande rapport från Värnpliktsrådet om attityder till alkohol och narko-

tika inom Försvarsmakten. Den hette *Håll upp, drick upp, ståll upp*. I den rapporten från 2004 visade det sig bland annat att 20 procent av de värnpliktiga upplevde att det fanns en mer tolerant attityd till alkohol inom Försvarsmakten än i samhället i allmänhet.

Värnpliktsrådet efterlyste självt slumpmässiga drogtestar på de värnpliktiga för sin egen och för sina kamraters säkerhet. Utifrån det som händer i samhället i dag, tre år senare, med ett ökat missbruk bland ungdomar – dock ej alla – skulle det vara väldigt intressant med en uppföljning av den rapporten.

Den interpellationsdebatt som vi hade fick så småningom till följd att en utredning tillsattes, och det är glädjande att vi i dag kan se att den har resulterat i en proposition. Det är just den som betänkandet i dag handlar om. Det är i bred politisk enighet som vi har att ta ställning till betänkandet här i dag.

Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 12 §.)

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Punkt 1 (Riktlinjer för den ekonomiska politiken)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v)

4. res. 3 (mp)

Kammaren fastställde med acklamation res. 2 som kontraproposition i en förberedande votering.

Förberedande votering:

113 för res. 1

18 för res. 2

160 avstod

58 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

147 för utskottet

111 för res. 1

32 avstod

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 22 c, 23 fp, 16 kd

För res. 1: 111 s

Avstod: 18 v, 14 mp

Frånvarande: 19 s, 11 m, 7 c, 5 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 2 (Riktlinjer för budgetpolitiken)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

3. res. 5 (v)

Förberedande votering:

111 för res. 4

18 för res. 5

161 avstod

59 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

148 för utskottet

111 för res. 4

32 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 23 c, 23 fp, 16 kd

För res. 4: 111 s

Avstod: 18 v, 14 mp

Frånvarande: 19 s, 11 m, 6 c, 5 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 3 (Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster)

1. utskottet

2. res. 7 (s)

3. res. 8 (v)

4. res. 9 (mp)

Förberedande votering 1:

18 för res. 8

14 för res. 9

260 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Förberedande votering 2:

112 för res. 7

18 för res. 8

159 avstod

60 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Jennie Nilsson (s) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Lars Gustafsson (kd) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

149 för utskottet

111 för res. 7

31 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2007/08:28

21 november

Prot. 2007/08:28
21 november

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 23 c, 24 fp, 16 kd

För res. 7: 111 s

Avstod: 18 v, 13 mp

Frånvarande: 19 s, 11 m, 6 c, 4 fp, 8 kd, 4 v, 6 mp

Punkt 4 (Fördelning av utgifter 2009 och 2010)

1. utskottet

2. res. 10 (s)

3. res. 11 (v)

Förberedande votering:

110 för res. 10

17 för res. 11

164 avstod

58 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Huvudvotering:

149 för utskottet

110 för res. 10

32 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 23 c, 24 fp, 16 kd

För res. 10: 110 s

Avstod: 18 v, 14 mp

Frånvarande: 20 s, 11 m, 6 c, 4 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Punkterna 5–12

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU7 Ny lagstiftning om offentlig upphandling och upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster

Punkt 2 (Översyn av upphandlingslagstiftningen)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

269 för utskottet

18 för res. 1

4 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 86 m, 22 c, 24 fp, 16 kd, 13 mp

För res. 1: 18 v

Avstod: 2 s, 1 c, 1 mp

Frånvarande: 20 s, 11 m, 6 c, 4 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Jennie Nilsson och Magdalena Streijffert (båda s) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Prot. 2007/08:28

21 november

Punkt 3 (Ramavtal)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

272 för utskottet

18 för res. 2

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 85 m, 22 c, 24 fp, 16 kd, 14 mp

För res. 2: 18 v

Frånvarande: 19 s, 12 m, 7 c, 4 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 4 (Miljöhänsyn och sociala hänsyn)

1. utskottet

2. res. 3 (s)

3. res. 5 (mp)

Förberedande votering:

109 för res. 3

14 för res. 5

165 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

150 för utskottet

110 för res. 3

32 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 86 m, 23 c, 24 fp, 16 kd

För res. 3: 110 s

Avstod: 18 v, 14 mp

Frånvarande: 19 s, 11 m, 6 c, 4 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Agneta Gille (s) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 7 (ILO:s konvention 94 och krav på kollektivavtal)

1. utskottet

2. res. 6 (s, v)

Votering:

162 för utskottet

130 för res. 6

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 23 c, 24 fp, 16 kd, 13 mp

För res. 6: 111 s, 18 v, 1 mp

Frånvarande: 19 s, 11 m, 6 c, 4 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 20 (Upphandling av hälso- och sjukvård)

1. utskottet

2. res. 13 (s)

Votering:

156 för utskottet

110 för res. 13

24 avstod

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 85 m, 22 c, 24 fp, 16 kd, 1 v, 7 mp

För res. 13: 110 s

Avstod: 17 v, 7 mp

Frånvarande: 19 s, 12 m, 7 c, 4 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UFöU2 Svenskt deltagande i Europeiska unionens militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU3 Vissa frågor rörande totalförsvarsplikt m.m.

Punkterna 1 och 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Förändring av totalförsvarsplikten)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

3. res. 3 (mp)

Förberedande votering:

19 för res. 2

17 för res. 3

250 avstod

63 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:
260 för utskottet
18 för res. 2

13 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 86 m, 23 c, 24 fp, 16 kd

För res. 2: 18 v

Avstod: 13 mp

Frånvarande: 19 s, 11 m, 6 c, 4 fp, 8 kd, 4 v, 6 mp

Prot. 2007/08:28
21 november

13 § Bordläggning och beslut om motionsrätt på skrivelse

Anmälades och bordlades

Skrivelse

2007/08:39 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna skrivelse.

14 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 21 november

2007/08:195 Sveriges och EU:s roll för att uppnå en fredlig lösning mellan israeler och palestinier

av *Anita Brodén* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:196 Eventuell förlängning av upplåtelsen av Bromma flygplatsområde

av *Per Bolund* (mp)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:197 Rätt till äldreomsorg på hemspråk

av *Nikos Papadopoulos* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:198 Åtgärder med anledning av Tolkutredningen

av *Nikos Papadopoulos* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:199 Ökat regelkrångel med godtyckliga regler

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:200 Kriminalvårdens ekonomi

av *Lena Olsson* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:201 Ojämställd arbetsmarknadspolitik
av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 21 november

2007/08:307 Nya regler för sjukskrivna

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:308 Basel 2-överenskommelsens konsekvenser för bostadsmarknaden

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:309 Hyresrättens konkurrensackdelar

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:310 Östersjösamarbetet och konsultsneddragningar

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:311 Avel med nötrassen belgisk blå

av *Ulf Holm* (mp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:312 Lönebidrag till eget företagande

av *Ulf Holm* (mp)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:313 HBT-situationen i Litauen

av *Ulf Holm* (mp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:314 Förenkling att få en F-skattsedel

av *Elisabeth Svantesson* (m)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:315 Expertgruppen för människohandel

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:316 Munkar från Libanon

av *Jacob Johnson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 21 november

2007/08:246 Folkbokföringslagens definition av barn

av *Mikael Oscarsson* (kd)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:248 Framtiden för Kvarkentrafiken

av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:249 Trafikering av Botniabanan

av *Katarina Köhler* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:250 Klimatneutrala transporter på väg

av *Christina Axelsson* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:251 Israels blockad av Gaza

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:252 Upprustning av Ådalsbanan

av *Eva Sonidsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:253 Klimatvarning på flygbiljetter

av *Karin Svensson Smith* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:254 Stöd till det oberoende rättsväsendet i Colombia

av *Luciano Astudillo* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:255 Stöd till offren för den väpnade konflikten i Colombia

av *Luciano Astudillo* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:256 Nordiskt konsulärt samarbete

av *Hans Wallmark* (m)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:257 Den demokratiska utvecklingen i Pakistan

av *Lena Hallengren* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:260 Sveriges konsulat i Hamburg

av *Hans Wallmark* (m)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:262 Förkortade handläggningstider

av *Anne-Marie Pålsson* (m)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:263 Arbetsmiljöverkets regionala tillsynsverksamhet

av *Torbjörn Björlund* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:264 Järnvägslinjen Värnamo–Landeryd

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:265 Moms och cateringföretag

av *Anna König Jerlmyr* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:266 A-kassa och bemanningsföretag

av *Anna König Jerlmyr* (m)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:267 Utredningen om ID-kort för nyanlända flyktingar och utländska medborgare

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:268 Satsning på arbetet mot hedersvåld

av *Gunvor G Ericson* (mp)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:270 Hjälpmedel för personer med läs- och skrivsvårigheter

av *Betty Malmberg* (m)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:271 Somaliland, Puntland med flera och Somalia

av *Britta Rådström* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:272 Fritidsgårdsnedläggningar

av *Britta Rådström* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:273 Sänkta socialavgifter för hotell, vandrarhem och campingar

av *Patrik Forslund* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:274 Snedvriden konkurrens mellan friskolor och kommunala skolor

av *Katja Larsson* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:275 Pilotförsök med förskrivningsorsak på recept

av *Barbro Westerholm* (fp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:276 En rationell utbildningsorganisation för armén

av *Allan Widman* (fp)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:279 Kooperativ hyresrätt och skattemässig neutralitet

av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:282 Skolstädning

av *Hans Olsson* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:285 Vatten- och avloppsnäten

av *Phia Andersson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:289 Forum för levande historias uppdrag angående kommunismen

av *Lennart Sacrédeus* (kd)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:290 Kontrollpunkt och antal för att omförhandla skatteavtal

av *Hans Olsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:292 Brist på medel till Haparandabanan

av *Siv Holma* (v)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:293 Åtgärder för att klara pendeltågstrafik till Nynäshamn

av *Christina Axelsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:295 Satsning på biblioteken

av *Hans Olsson* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Prot. 2007/08:28
21 november

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

17 § Kammaren åtskildes kl. 17.21.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 8 § anf. 31 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med anf. 66 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 118 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 12 § (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till konstitutionsutskottet och civilutskottet	1
3 § Meddelande om val.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	3
6 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om motionsrätt på redogörelse	3
7 § Förnyad bordläggning.....	3
8 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	4
Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU1	4
Anf. 1 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (m).....	4
Anf. 2 PÄR NUDER (s).....	4
Anf. 3 ULLA ANDERSSON (v)	7
Anf. 4 MIKAELA VALTERSSON (mp).....	11
Anf. 5 STEFAN ATTEFALL (kd).....	14
Anf. 6 PÄR NUDER (s) replik.....	18
Anf. 7 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	18
Anf. 8 PÄR NUDER (s) replik.....	19
Anf. 9 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	19
Anf. 10 ULLA ANDERSSON (v) replik	20
Anf. 11 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	21
Anf. 12 ULLA ANDERSSON (v) replik	21
Anf. 13 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	22
Anf. 14 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik	22
Anf. 15 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	23
Anf. 16 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik	23
Anf. 17 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	24
Anf. 18 ULF SJÖSTEN (m).....	24
Anf. 19 PÄR NUDER (s) replik.....	26
Anf. 20 ULF SJÖSTEN (m) replik	27
Anf. 21 PÄR NUDER (s) replik.....	27
Anf. 22 ULF SJÖSTEN (m) replik	27
Anf. 23 ULLA ANDERSSON (v) replik	28
Anf. 24 ULF SJÖSTEN (m) replik	28
Anf. 25 ULLA ANDERSSON (v) replik	29
Anf. 26 ULF SJÖSTEN (m) replik	29
Anf. 27 ROGER TIEFENSEE (c).....	29
Anf. 28 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik	33
Anf. 29 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	33
Anf. 30 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik	34
Anf. 31 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	34
Anf. 32 ULLA ANDERSSON (v) replik	34
Anf. 33 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	35

Anf. 34	ULLA ANDERSSON (v) replik	36	Prot. 2007/08:28
Anf. 35	ROGER TIEFENSEE (c) replik	36	21 november
Anf. 36	JOHAN PEHRSON (fp).....	37	
Anf. 37	PÅR NUDER (s) replik	40	
Anf. 38	JOHAN PEHRSON (fp) replik	41	
Anf. 39	PÅR NUDER (s) replik	41	
Anf. 40	JOHAN PEHRSON (fp) replik	42	
Anf. 41	ULLA ANDERSSON (v) replik	42	
Anf. 42	JOHAN PEHRSON (fp) replik	43	
Anf. 43	ULLA ANDERSSON (v) replik	44	
Anf. 44	JOHAN PEHRSON (fp) replik	44	
Anf. 45	MIKAELA VALTERSSON (mp) replik.....	45	
Anf. 46	JOHAN PEHRSON (fp) replik	45	
Anf. 47	MIKAELA VALTERSSON (mp) replik.....	46	
Anf. 48	JOHAN PEHRSON (fp) replik	46	
Anf. 49	Finansminister ANDERS BORG (m).....	47	
Anf. 50	PÅR NUDER (s) replik	51	
Anf. 51	Finansminister ANDERS BORG (m) replik	51	
Anf. 52	PÅR NUDER (s) replik	52	
Anf. 53	Finansminister ANDERS BORG (m) replik	52	
Anf. 54	ULLA ANDERSSON (v) replik	53	
Anf. 55	Finansminister ANDERS BORG (m) replik	54	
Anf. 56	ULLA ANDERSSON (v) replik	54	
Anf. 57	Finansminister ANDERS BORG (m) replik	55	
Anf. 58	MIKAELA VALTERSSON (mp) replik.....	56	
Anf. 59	Finansminister ANDERS BORG (m) replik	56	
Anf. 60	MIKAELA VALTERSSON (mp) replik.....	57	
Anf. 61	Finansminister ANDERS BORG (m) replik	57	
Anf. 62	LARS JOHANSSON (s)	58	
Anf. 63	MARIE ENGSTRÖM (v)	60	
Anf. 64	HELENA LEANDER (mp).....	62	
Anf. 65	LENNART HEDQUIST (m).....	64	
Anf. 66	LARS JOHANSSON (s) replik	66	
Anf. 67	LENNART HEDQUIST (m) replik	67	
Anf. 68	LARS JOHANSSON (s) replik	67	
Anf. 69	LENNART HEDQUIST (m) replik	68	
Anf. 70	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	68	
Anf. 71	LENNART HEDQUIST (m) replik	69	
Anf. 72	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	69	
Anf. 73	LENNART HEDQUIST (m) replik	70	
Anf. 74	HELENA LEANDER (mp) replik	70	
Anf. 75	LENNART HEDQUIST (m) replik	70	
Anf. 76	HELENA LEANDER (mp) replik	71	
Anf. 77	LENNART HEDQUIST (m) replik	71	
Anf. 78	JÖRGEN JOHANSSON (c).....	71	
Anf. 79	LARS JOHANSSON (s) replik	74	
Anf. 80	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	75	
Anf. 81	LARS JOHANSSON (s) replik	75	
Anf. 82	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	76	

Anf. 83	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	76
Anf. 84	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	77
Anf. 85	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	77
Anf. 86	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	78
Anf. 87	HELENA LEANDER (mp) replik	78
Anf. 88	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	78
Anf. 89	HELENA LEANDER (mp) replik	78
Anf. 90	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	79
Anf. 91	GUNNAR ANDRÉN (fp)	79
Anf. 92	LARS JOHANSSON (s) replik	81
Anf. 93	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	82
Anf. 94	LARS JOHANSSON (s) replik	83
Anf. 95	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	83
Anf. 96	HELENA LEANDER (mp) replik	84
Anf. 97	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	84
Anf. 98	HELENA LEANDER (mp) replik	85
Anf. 99	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	85
Anf. 100	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	86
Anf. 101	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	86
Anf. 102	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	87
Anf. 103	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	87
Anf. 104	LENNART SACRÉDEUS (kd)	87
Anf. 105	LARS JOHANSSON (s) replik	89
Anf. 106	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	90
Anf. 107	LARS JOHANSSON (s) replik	90
Anf. 108	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	91
Anf. 109	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	91
Anf. 110	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	92
Anf. 111	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	92
Anf. 112	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	93
Anf. 113	HELENA LEANDER (mp) replik	93
Anf. 114	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	94
Anf. 115	HELENA LEANDER (mp) replik	94
Anf. 116	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	95
	(Beslut fattades under 12 §.)	95
9 §	Ny lagstiftning om offentlig upphandling och upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster	96
	Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU7	96
Anf. 117	JÖRGEN HELLMAN (s)	96
Anf. 118	ULLA ANDERSSON (v)	97
Anf. 119	MIKAELA VALTERSSON (mp)	99
Anf. 120	GÖRAN PETTERSSON (m)	101
Anf. 121	ULLA ANDERSSON (v) replik	101
Anf. 122	GÖRAN PETTERSSON (m) replik	102
Anf. 123	ULLA ANDERSSON (v) replik	102
Anf. 124	GÖRAN PETTERSSON (m) replik	103
Anf. 125	EMMA HENRIKSSON (kd)	103

Anf. 126 ULLA ANDERSSON (v) replik	104	Prot. 2007/08:28
Anf. 127 EMMA HENRIKSSON (kd) replik	105	21 november
Anf. 128 ULLA ANDERSSON (v) replik	105	
Anf. 129 EMMA HENRIKSSON (kd) replik	106	
(Beslut fattades under 12 §.).....	106	
10 § Svenskt deltagande i Europeiska unionens militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken.....	106	
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2007/08:UFöU2	106	
Anf. 130 URBAN AHLIN (s)	106	
Anf. 131 GUSTAV BLIX (m).....	107	
Anf. 132 ALLAN WIDMAN (fp)	108	
Anf. 133 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	109	
Anf. 134 GUNILLA WAHLÉN (v)	110	
Anf. 135 ALLAN WIDMAN (fp) replik.....	111	
Anf. 136 GUNILLA WAHLÉN (v) replik	111	
Anf. 137 ALLAN WIDMAN (fp) replik	112	
Anf. 138 GUNILLA WAHLÉN (v) replik	112	
Anf. 139 PETER RÅDBERG (mp).....	112	
Anf. 140 ÅSA LINDESTAM (s).....	114	
Anf. 141 STAFFAN DANIELSSON (c).....	115	
(Beslut fattades under 12 §.).....	116	
11 § Vissa frågor rörande totalförsvarsplikt m.m.....	116	
Försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU3	116	
Anf. 142 GUNILLA WAHLÉN (v)	116	
Anf. 143 PETER RÅDBERG (mp).....	118	
Anf. 144 PETER JONSSON (s).....	119	
Anf. 145 KARIN ENSTRÖM (m)	120	
Anf. 146 STAFFAN DANIELSSON (c).....	121	
Anf. 147 GUNILLA WAHLÉN (v) replik	122	
Anf. 148 STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	122	
Anf. 149 GUNILLA WAHLÉN (v) replik	123	
Anf. 150 STAFFAN DANIELSSON (c) replik.....	123	
Anf. 151 ALLAN WIDMAN (fp)	124	
Anf. 152 ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	125	
(Beslut fattades under 12 §.).....	126	
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	126	
FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	126	
FiU7 Ny lagstiftning om offentlig upphandling och upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.....	128	
UFöU2 Svenskt deltagande i Europeiska unionens militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken.....	130	
FöU3 Vissa frågor rörande totalförsvarsplikt m.m.	130	
13 § Bordläggning och beslut om motionsrätt på skrivelse	131	
14 § Anmälan om interpellationer	131	
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	132	

Prot. 2007/08:28
21 november

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	133
17 § Kammaren åtskildes kl. 17.21.	135

Tryck: Elanders, Vällingby 2007